

TAVŞANLI KÜLTÜR VE TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yerel Süreli Yayın

Yıl: 3 Sayı: 5 Ocak - Haziran 2013

Altı ayda bir yayınlanır

ISSN

2146-3174

SAHİBİ

Tavşanlı Araştırmaları Grubu Adına

Numan HATİPOĞLU

Tavşanlı Kaymakamı

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail KARTAL

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mehmet PELVAN

YAYIN KURULU

Hasan EFE

İsmail KARTAL

Mecit AMİL

Mehmet ATABAY

Mehmet PELVAN

Melahat ARSLAN

Mesut KOCAMAN

Mustafa GÖKTEKİN

Numan HATİPOĞLU

Orhan KASAP

İsmail BALI

Yakup ÇELEBİ

İLETİŞİM

Tavşanlı Kaymakamlığı

KÜTAHYA

Tel: 0274. 614 10 09

Faks: 0274. 614 69 59

tavsanliarastirmalari@gmail.com

ismailkartal43@gmail.com

mehmetpelvan@hotmail.com

BASKI

UYUM AJANS

ANKARA

Dergide yer alan yazı ve fotoğrafların sorumluluğu sahiplerine aittir. İzinsiz yazı, belge ve fotoğraf kullanılamaz.

EDİTÖRDEN

6. sayımız ile karşınızda olmanın kıvancı içerisindeyiz. Bu sayımızda bazı görev değişikliği yapmak zorunda kaldık daha önce dergimizin Genel Yayın Yönetmenliğini ve Editörlük görevini yürüten arkadaşımız Ömer Faruk DİNÇEL' in tayinin çıkması nedeniyle aramızdan ayrılmasının burukluğu içerisindeyiz. Lakin tek tesellimiz arkadaşımızın kendi memleketine, annesinin ve babasının yanına gitmesidir.

Ömer Faruk DİNÇEL komisyonumuzun ilk kuruluşundan beri yanımızda olup iyi bir araştırmacıdır. Elde ettiği bilgi ve belgeleri çok iyi değerlendirip sonuca ulaşabilen çalışkan ve başarılı bir arkadaşımızdır. Yeni görev yerlerinde de bu çalışma ve başarıları göstereceğinden eminiz Komisyonumuz olarak kendisine mutluluk ve esenlikler dileriz.

Bu sayımızdan itibaren Genel Yayın Yönetmenliği ve editörlük görevi tarafıma, Yazı İşleri Müdürlüğü görevi ise Tavşanlı Zeytinolu Halk Kütüphanesi Müdür Vekili Mehmet PELVAN' a verilmiştir. Arkadaşlarımızın, tüm halkımızın ve bizleri yaratan Yüce Mevla'mızın desteği ile bu görevi hakkıyla yapacağımıza inanıyoruz.

Yerel araştırmalarda ki en büyük zorluk bilgi ve belgelere erişmek veya erişilen bu bilgi ve belgeleri yayınlatabilmektir. Bu sıkıntılar Tavşanlı için geçerli değildir. Zira İlçemizde bilgi ve belgeye ulaşmakta ve onları değerlendirmekte ustalашmış büyük bir fedakârlık ve özveriyle çalışan araştırmacılara ve bunları destekleyen Tavşanlı Kaymakamlığı, Tavşanlı Belediyesi ve Ticaret ve Sanayi Odası gibi daha nice kurum ve yöneticilerine sahiptir. Bu yöneticilerimiz arkadaşlarımızın yapmış oldukları çalışmalarını hep destek olmuşlar ve destek olmaya da devam etmektedirler.

Bu dergimizin yayınlanmasını sağlayan Tavşanlı Kaymakamı Sayın Numan HATİPOĞLU ve Tavşanlı Belediye Başkanı Sayın Mustafa GÜLER' e ekip arkadaşlarım adına teşekkürlerimizi sunarım.

Bu sayımızda; **Sema Nur KAYA** "Değirmisaz Köyü Kadın Giysileri"; **Hasan EFE** "Tavşanlı İsminin Menşei Üzerine Mülhazalar"; **Numan ÖZAY** "Tavşanlı Eğriöz / Eğrice (Koca Bozhisar) Kalesi'nin Bir Tarihe Tanıklığı"; **Adnan YAZICI** "Tavşanlı'nın İlk Sanayi Kuruluşu Tepecik Kiremit Fabrikası"; **Ahmet KAÇAR** "Emekli Eğitim Denetmeni Mehmet Çakır Bey İle Yapılan Söyleşi"; **Ahmet ÖZTÜRK** "İzmir Reddi İlhak Cemiyeti Başkanı Nurettin Rağıp Bey'in Tavşanlı ve Emet Günlükleri"; **Mustafa UYSAL** "Cumartesi Pazarının Geçmiş ve Bugünü"; **Halil ORAL** "Hamamın Tatısı"; **İsmail BALI** "Tavşanlı'dan Yetişen Usta Bir Sanatkâr; Bursahıların Hattat İbrahim Efendi"; **İsmail KARTAL** "Farklı Bir Kuruluş Öyküsü Avcılar"; **Mehmet ATABAY** "Tavşanlı Tarihinde Kılıç Kalkan Ekibi Kılıç-Kalkan Oyunu ve Tarihi"; **Mehmet KÖSE** "Kırkkavak Köyü"; **Mehmet PELVAN** "Ressam Hidayet Şen ve Hafız S.Ahmet ÖZDEMİR"; **Mustafa GÖKTEKİN** "Köyde Alt Kat Komşularımız"; **Orhan KASAP** "Hemşerimiz Rahmi Oruç Güvenç"; **Yard. Doç. Dr. Rahmi Oruç Güvenç** "Tavşanlı'dan Keman İle Başlayan Müzik Terapi Yolculuğu"; **Osman GÖNEY** "Seyahatnamelerde Tavşanlı"; **Sema Nur KAYA** "Cami önü ve Maniler"; **Yakup ÇELEBİ** "Engelsiz Bir Tavşanlı İçin"; **İsmail KARTAL** "Hatıp Ahmet" konularını işlemişlerdir. Emeği geçen herkese teşekkür ederim.

۱ — فیریکیالیلر زمانه عائد اولوب قبلالمیلاد یدنجی و آلتنجی عصرده وجوده کتیریلن
 مزارلر

(میداسک مزاری)	یازیلی قیا
دوره جوارندهدر .	ارسلان قیا
طاوشانلی جوارندهدر .	دلیکلی طاش
میداسک مزاری جوارندهدر .	کوچک یازیلی قیا
میداسک مزارندن ایکی ساعت اوزاقده وانک شمالندهدر .	حسن بک قیاسی

1325 Hüdavendigâr Vilayeti Salnamesinden.

1- Firikyalılar zamanına ait olup gabel miladi yedinci ve altıncı asırda vücuda getirilen mezarlar.

Yazılı Kaya ----- Midasın Mezarı

Arslan Kaya ----- Dura Civarındadır.

DelikliDaş ----- Tavşanlı civarındadır.

Göçük yazılı kaya ----- Midasın mezarı civarındadır.

Hasan bey kayası ----- Midasın mezarından iki saat uzakta en şimalindedir.

İçindekiler

S. No	Konu
1	EDITÖRDEN
4	Haberler
6	Değirmisaz Köyü Kadın Giysileri / <i>Sema Nur KAYA</i>
8	Tavşanlı İsminin Menşe'i Üzerine Mülâhazalar / <i>Hasan EFE</i>
11	Tavşanlı Eğriöz / Eğrice (Koca Bozhisar) Kalesi'nin Bir Tarihe Tanıklığı / <i>Numan ÖZAY</i>
13	Tavşanlı'nın İlk Sanayi Kuruluşu Tepecik Kiremit Fabrikası / <i>Adnan YAZICI</i>
14	Seyahatnamelerde Tavşanlı / <i>Osman GÖNEY</i>
15	İzmir Reddi İlhak Cemiyeti Başkanı Ragıp Bey'in Tavşanlı ve Emet Günlükleri / <i>Ahmet ÖZTÜRK</i>
18	Engelsiz Bir Tavşanlı İçin / <i>Yakup ÇELEBİ</i>
21	Farklı Bir Kuruluş Öyküsü Avcılar / <i>İsmail KARTAL</i>
22	Emekli Eğitim Denetmeni Mehmet Çakır Bey İle Yapılan Söyleşi / <i>Ahmet Kaçar</i>
24	Ressam Hidayet Şen / <i>Mehmet PELVAN</i>
29	Hemşerimiz Rahmi Oruç Güvenç / <i>Orhan KASAP</i>
31	Tavşanlı'dan Keman İle Başlayan Müzik Terapi Yolculuğu / <i>Yard. Roç. Dr. Rahmi Oruç GÜVENÇ</i>
35	Tavşanlı'dan Yetişen Usta Bir Sanatkâr; Bursalıların Hattat İbrahim Efendi / <i>İsmail BALI</i>
37	Tavşanlı Tarihinde Kılıç Kalkan Ekibi, Kılıç Kalkan Oyunu ve Tarihi / <i>Mehmet ATABAY</i>
39	Üftadeler Konağı / <i>Mesut KOCAMAN</i>
41	Kıkkavak Köyü / <i>Mehmet KÖSE</i>
45	Kur'an'a Adanan Bir Ömür; Hafız S. Ahmet ÖZDEMİR / <i>Mehmet PELVAN</i>
50	Köyde Alt Kat Komşularımız (!) / <i>Mustafa GÖKTEKİN</i>
53	Cumartesi Pazarının Geçmişi ve Bugünü / <i>Mustafa UYSAL</i>
58	Hamamın Tatası / <i>Halil ORAL</i>
58	Cami Önü / <i>Sema Nur KAYA</i>
60	Manilerde Tavşanlı / <i>Sema Nur KAYA</i>
62	Hatıp Ahmet / <i>ismail KARTAL</i>

Diş hekimi ressam İsmail SEZER resim sergisi

1961 Tavşanlı doğumlu Diş hekimi-ressam İsmail SEZER ilk kişisel sergisini 3 Eylül 2013 tarihinde Tavşanlı'da Abdullah TAKTAK sergi salonunda sonrasın da küsad sanat galerisinde gerçekleştirdi, emekli olduktan sonra yaptığı çalışmalarla ilk kişisel sergisiyle sanatseverlerle buluşan

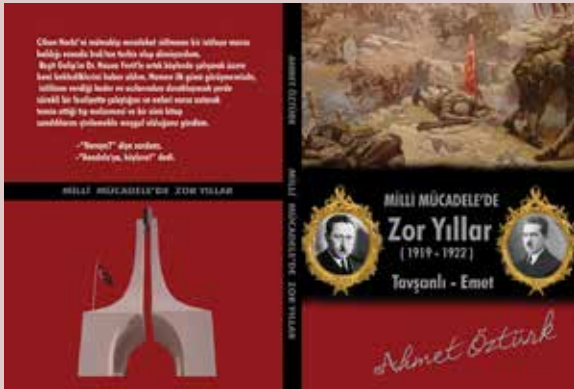
SEZER gösterilen ilgiden çok mutlu olduğunu, yeni çalışmalarıyla resim severlerle birlikte olmayı

hedeflediğini belirtti. Abdullah TAKTAK ve Ahmet YAKUPOĞLU ustalardan ders alan sanatçı 2004 yılında başladığı resim çalışmalarına devam etmektedir. KÜSAD ve tavşanlı belediyesi kültür sanat merkezi üyesidir.

İsmail Sezer resim sergisinden bir kare...

MİLLİ MÜCADELE'DE ZOR YILLAR (1919-1922) TAVŞANLI-EMET KİTABI ÇIKTI

Coğrafya Öğretmeni Ahmet ÖZTÜRK tarafından yaklaşık dört yıl süren bir çalışmanın sonucunda hazırlanan kitap Ekim ayı içerisinde okurlarıyla buluştu.

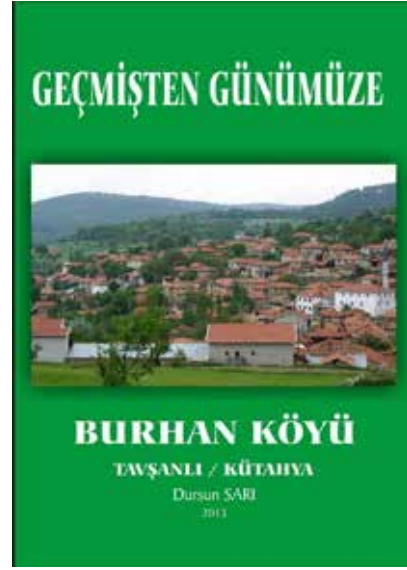
Kitapta; Dr. Reşit Galip ve Hasan Ferit'in Tavşanlı hatıraları, Reddi İlhak Cemiyeti Başkanı Nurettin Ragıp Bey'in Tavşanlı-Emet Günlükleri, Dr. Fazıl Doğan'ın Emet Milli Müfrezesi'ni

kurması ve Batı Cephesi'ndeki faaliyetleri, Yunanlıların Tavşanlı ve Emet'i işgal etmesi ve sonrasında yaşanan zulümler detaylarıyla anlatılmaktadır. İlk defa yayınlanan tarihi günlükler, anılar, belgeler ve fotoğraflarla zenginleşen kitap ulusal kanal HABERTÜRK'te Murat BARDAKÇI'nın sunduğu "Tarihin Arka Odası" programında tanıtılarak büyük ilgi görmüştür.

“BURHAN KÖYÜ” KİTABI ÇIKTI

Araştırmacı Yazar Dursun Sarı tarafından kaleme alınan “Geçmişten Günümüze Burhan Köyü” kitabı, raflardaki yerini alarak okuyucusuyla buluştu.

Dursun Sarı'nın yazdığı memleketi Burhan köyüne ait bu ilk kitapta, köye ait arşiv belgeleriyle desteklenmiş tarihi konular, köyde tarama yapılarak derlenmiş kültürel konular, adet-gelenek görenekler, köye ait genel bilgiler ve albüm niteliğinde birçok eski-yeni fotoğraflar yer almaktadır.

Ayşe Öz'den Gülfidan Nasıl Öğretmen Oldu?

Gülfidan on yedi yaşında hayatının baharında bir kızıdır. Öğretmen okulu son sınıfında okumaktadır. Yurdunu milletini sevmekte, okulunu bitirip yurduna hizmet etmek, en büyük dileğidir. Mini minileriyle hem eğlenecek, hem öğrenecek hem de

öğretecekti. Bu arada karmaşa içinde olan yurdunda olup biteni anlamaya çalışmaktaydı. Okumayı öğrenmeyi seviyordu. Memleket meselelerine duyarlıydı.

Bir gün eline geçen bir kitaptan etkilenerek, kitabın yazışma adresine gönderdiği bir mektup onun hayatını baştan aşağı değiştirecekti. Polisin eline geçen mektup onun okuldan atılmasına, mahkemelerde yargılanmasına neden olacaktı.

Bundan sonraki süreçte ailesi, öğretmenleri, çevresi tarafından suçlanacak, aşağılanacak, hakaret edilecek, babası tarafından dövülecekti. Suçsuz olduğunu, haksızlığa uğradığını anlatmaya çalışacaktı.

Bu arada ilk aşkını tadacak, ona dört elle sarılacak, suçsuzluğunu, haksızlığa uğradığını onunla birlikte kanıtlamaya çalışacaktı.

Bu kitabı okuyanlar otuz sekiz yıl öncesinden Gülfidan'ın çığlığını, suçsuzluğunu haykırışını, uğradığı haksızlıkta verdiği mücadeleyi, yaşadığı tüm olumsuzluklara rağmen tutunacak küçük bir dala sarılarak öğretmen olacağına inancını inatla sürdürdüğüne tanık olacaklar.

Otuz sekiz yıl önceki Türkiye'ye bir bakıp nereden nereye geldiğimizi, nelerin değiştiğini, nelerin değişmediğini bir genç kızın ağzından okuyacaklar. Onun yaşadığı acıları, mutlulukları, mutsuzlukları, hayal kırıklıklarını, aile ve çevre baskısını birlikte yaşayacaklar.

Ayşe Öz

26 Mart 1955'de Kırıkkale'de doğdu. Babası Halim Özbostancı (Zarfeler sülalesinden) Tavşanlı'dan Kırıkkale'ye gelip yerleşmişti. Babasının memuriyeti dolayısıyla öğrenimini Anadolu'nun çeşitli yerlerinde tamamladı. ilkokulu Ankara'nın Beypazarı, ortaokulu Yozgat'ın Yerköy ilçesinde okudu. Öğretmen okulunu Kastamonu'da 1974 yılında bitirdi. Kırıkkale merkez ve köylerinde on beş yıl sınıf öğretmeni olarak çalıştı. İsviçre'de altı yıl Türkçe ve Türk Kültürü dersleri öğretmeni olarak çalıştı. Bir yıl Ankara'da sınıf öğretmeni olarak çalıştıktan sonra emekli oldu. 1999 yılında Türkçe öğretmenliğini bitirdi. 2002 yılından beri zihinsel engelliler sınıf öğretmeni olarak çalışmaktadır. Gülfidan Nasıl Öğretmen Oldu yazarın ilk kitabıdır.

DEĞİRMİSAZ KÖYÜ KADIN GIYSİLERİ

Sema Nur KAYA / Sosyolog

Değirmisaz köyünde kullanılan kostümler genel olarak Yörük kostümü diye adlandırılır. günlük hayatta kullanılan ,özel günlerde kullanılan çeşitlemeleri vardır.

Kadın giysilerimizi ayaktan başlayarak şöyle anlatabiliriz.

1-ÇARIK: Yöremizde ayağa giyilmiş en eski malzemedir. En iyi çarık manda derisinden yapılmıştır. Fakat zamanla LASTİK ve İNEGÖL yemenisi olarak değişmiştir.” Güneş çarığı , çarık ayağı sıkır “ atasözü yöremizde çarıktan kalan en güzel hatıradır.

2-ÇORAP: Koyun yününden elde edilen ipliklerin at kökleri ile boyanması sonucu çok değişik motiflerle örülür . Yöre çorapları uzuncadır. Dili yakın kısımlarında püsküler vardır. İşlemesine göre , mekikli çorap , tek gül çorap Esiranlı çorap gibi isimler verilmiştir.

3-PAÇALIK: Genellikle renkli basmalardan dikilir adeta bir pijama gibidir. Paçaların ucu lastiklidir. Sadece alt kısımları görüldüğü için görünen kısımları değerli basmadan , görünmeyen kısımları ise tasarrufu dönük olmak üzere eski ve ucuz parçalardan dikilir.

4-GÖYNEK: Beyaz ve sağlam kumaştan dikilir. Dizleri geçecek kadar uzundur. Göyneğin arka tarafının ucu 30cm yüksekliğinde çok güzel el işlemleriyle işlenir.Bu işlemlerin anlam ve isimleri vardır.

Değirmisaz Kadın Kostümü

Değirmisaz Kadın Kostümü

Göğse yakın görünen kısımlarda yine işlemedir.

5-YELEK: Göyneğin üzerine giyilir. ön tarafı iyi ve güzel kumaştan arkası tasarruf amaçlı evde bulunan eski kumaştan yapılıdır.

6-ÜÇ ETEK: Göyneğin üzerine giyilir. Gönyekten 20cm kadar kısadır. Etek kısmı 3 kısımdan oluşur ki bu yüzden bu adı almıştır. Bu üç kısmın etrafı harç ve sutaşı denilen işlemlerle işlenir. Altınoluk, fındık içi, taraklı hal hal başı adı verilen çok parlak kumaştan dikilmesi şarttır.

7-PEŞKİR(ÖNCEK): Kuşak ipliğine göre daha ince bir iplikten dokunur. Süslü ve işlemlidir, bir ipele bele bağlanır.

8-ŞAL: yünlü ve desenli kumaştır. Üçgen şeklinde olup kenarları püsküllüdür. Kalça üzerine bağlanır. Bu giysinin kızın gelin olduğu

gün bindallı üzerine bağlanması adettendir.

9-TOSBAA: Yünden dokunmuş 2 parmak kalınlığında 2-3 m uzunluğundaki kalanın iki ucu rengarenk boncuklardan örülmüş püsküle denir. 2 kalçanın üzerinde aşağı tarafı sarkıktır.

10-ÇİZGE: Tosbaanın biraz kalın ve iki ucu çok değişik renkli kollardan oluşan bir püsküldür. Tosbaaların tam ortasına belden bağlanır. Arkada serbestçe hareket eder.

11-MENDİL (ÇEVRE): Beyaz desenlerle ve pullarla işlenir. Üçgen şeklinde kuşağın üzerinden öne doğru sarkıktır. Pullu çevrede denilen bu mendil gelin kızların gelin olduğu gün taktıkları süsüdür.

12-GÜDÜK: Sarka da denilen kolları uzun adeta bir yeleği andıran bu giysi önden kesinlikle ikilenmez. Üzeri çok değişik sim işlemlerle işlenmiştir.

13-HEBBE: Boyuna aşağı tarafa doğru sarkıtılan ve değişik şekilleri olan bir takıdır. İçine nazar değmemesi için otlar konur.

14-TAKKA: Başa örtmenin altına giyilir özellikle dik durmasına dikkat edilir.

15-ŞAMATALI: Takkanın ön tarafından bağlanır çok değişik işlenenleri vardır.

16-ÖRTME: Beyaz tülden yapılmış olup kenarları pullarla süslenmiş bir örtme çeşididir.

17-TAKI: Alına takılan takıların çok değişik şekilleri olmakla beraber göz üzerine doğru sarkanları daha meşhurdur.

18-PULLU KAZ : Adı üzerinden pullarla süslenen bir örtme olup gelin kızların yüzlerine örtülür.

19-GIDIKLIK: boncuklardan işlenen 3 parmak kalınlığında örülen ve boyuna takılan takıdır.

20-KAŞIK : Tahtadan yapılmıştır. Kısa uçludur uçlarına püskül takılır. Oyunların vazgeçilmez aletidir.

Değirmisaz Kadın Kostümü

“TAVŞANLI” İSMİNİN MENŞE’İ ÜZERİNE MÜLAHAZALAR

Hasan EFE

Yer adları, insanların tabiatı tasvir ederek tabiatla ilgili işlerinde birbirleriyle olan iletişimlerini geliştirme ve hayatlarını kolaylaştırma ihtiyacından doğmuştur. Her biri kısa adres niteliği taşıyan yer adlarının verilmiş şeklini, anlamını ve geçirmiş olduğu değişimi inceleyen bilim dalına toponomi denir. Konusu yer adlarını incelemek olan toponomi, ülkemizde pek çok alandan araştırmacıların ve konuya ilgi duyanların üzerinde çalıştığı bir disiplindir.

Gerek ulusal gerekse uluslar arası alanda bir çok disiplin tarafından, yer adları bilimi ile ilgili farklı çalışmalar yapılmaktadır. Yurt içinde özellikle tarihçi ve dilbilimciler bu konuda yoğunlaşma göstermektedir. Her ne kadar bu çalışmalar, daha çok bu iki bilimin konusu gibi görünse de, toplumların coğrafi mekanla bütünleşmesinin göstergesi olarak kabul edilen yer adları, bu özelliğinden dolayı, coğrafyacılar tarafından da araştırma konusu yapılmaktadır. Hatta arkeoloji, kültür, folklor, jeoloji, botanik, antropoloji ve sosyoloji gibi diğer bilimlere de yakından ilgilendirmektedir. Özellikle tarih, edebiyat ve coğrafya gibi çeşitli disiplinlerden pek çok araştırmacı bugüne kadar Türkiye toponomisi hakkında ulusal-uluslar arası çapta çeşitli eserler ortaya koymuşlardır. Bilim insanları bu tür çalışmalar ile yerleşmelerin tarihsel

gelişimi hakkında bilgiye ulaşmayı amaçlamaktadırlar.

Bu makalemizde “Tavşanlı” ismi üzerinde yukarıda zikredilen bilimlerin çalışmalarından ve verilerinden de yararlanılarak bir köken incelemesi yapılacaktır.

Yer adları rastgele, sıradan verilmiş isimler değildir. Türkiye’de yerleşim yerlerine; su, yer şekilleri, rüzgâr, toprak, yön, bitki, kayaçlar, topoğrafya, hayvan, klimatolojik ile ilgili fiziki coğrafya kaynaklı yer adları ve Oğuz boyları (cemaat/oymak), eski-yeni, mistik-dini, kültürel-tarih (yerleşme anındaki bir hadiseye uygun), kişi adı (bir kahraman, büyük bir kumandan, Horasan ereni, vaktiyle totem olan yahut saygılı tutulan bir hayvanın adı), eski yerleşme yeri (Türkistan, Horasan’daki bir yer adı), geçici yerleşme yeri, yollarla ve zamanla ilgili beşeri ve ekonomik coğrafya kaynaklı yer adları verilmektedir..

Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız tarafından yapılan bir araştırmada Türkiye’de yer adı verme usulleriyle ilgili olarak elde edilen verilerde yer adlarının çoklukla boy, oymak, aşiret ve şahıs adlarıyla doğal olgulardan hareket edilerek meydana getirildikleri ortaya konulmuştur. Bunların dışında XVI. yüzyıl tahrir defterlerinde eski yer adlarına da tesadüf edildiğini belirten araştırmacı, antik dönemden ve Bizans’tan kalması muhtemel olan bu yer adlarının oranının %20’yi geçmediği ve bunların da büyük çoğunluğunun Türkçe söylenişe

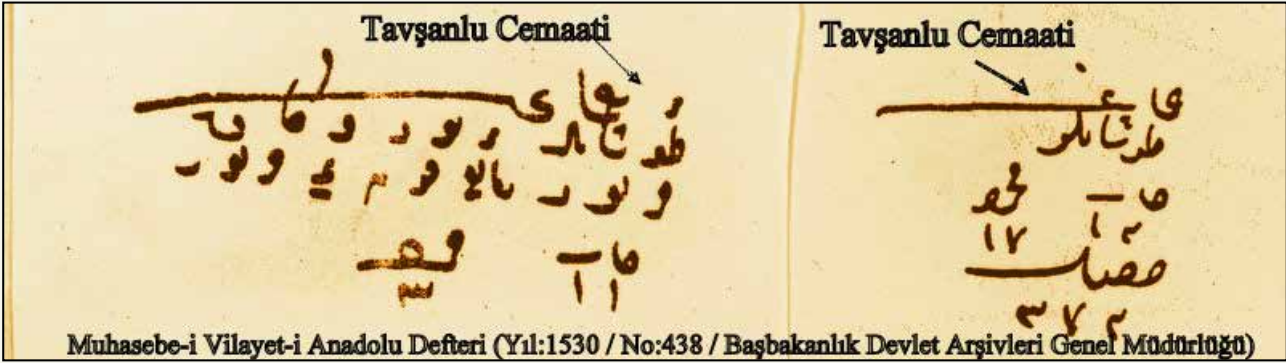
uydurularak muhafaza edildikleri; hatta bazılarının başına Türkçe sıfatların eklendiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda Anadolu’da yer adları değerlendirilirken bu tespitlerin dikkate alınması ve incelemelerin bu doğrultuda yapılması daha sağlıklı olacaktır.

Tavşanlı’ya ad verilmesinde hangi etmenlerin esin kaynağı olduğuna dair araştırma ve incelemeler yapılmıştır. Yapılan araştırmalar ve değerlendirmelerde, kelime esaslı olarak “Tavşanlı” ismi birden fazla gruba girmektedir. Yani daha çok hayvanlarla ilgili adlar grubuna ve topluluklara (cemaat/oymak) dayanan adlar grubunda kendisine yer bulmaktadır.

Tavşanlı isminin konulmasında cemaat/oba-oymak ismi ve fiziki coğrafya kaynaklı hayvan isminin etkili olduğu görülmektedir.

Tavşanlı’ya ad verilmesindeki etkenlerle ilgili değerlendirmeler şu şekildedir:

1-Tavşanlı ismi, konargöçer (Yörük Türkmen) taifesinden Danişmendli bir cemaat olan “Tavşanlı Obası”ndan gelmektedir. Tavşanlı Obası mensuplarının bir bölümü buraya yerleşmiş ve bu yerleşim birimine kendi adlarını vermişlerdir. Bu oymağın diğer mensupları, Honaz (Denizli), Dazkırı (Afyon), Buraközü (Ankara), Aydın ve Saruhan (Manisa) yörelerinde bulunmaktadır. Tavşanlı Cemaati’nin adı Osmanlı tahrir defterlerinde geçmektedir. Esasen pek çok

Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri (Yıl:1530 / No:438 / Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü)

Tavşanlı İsmi

Yıldırım Bayezid'in Tavşanlı'da avlanması

oymağın adı hayvan isimleri taşır. Anadolu'ya gelen Yörük Türkmenler yerleştikleri yerlere çoğunlukla kendi boy (aşiret), oba (cemaat) ve oymaklarının adlarını vermişlerdir. Bu şekilde Anadolu'da Türk boy, oba ve oymaklarına ait pek çok yer adına rastlanır. Tavşanlı'daki bazı yerleşimlerin adı boy-oba-oymak ismidir. (Çardaklı yörük taifesi, Ayvalı yörük taifesi, Göbelli Türkmen taifesi, Emedli yörük taifesi, Derbend Türkmen taifesi, Dede yörük taifesi, Çukur yörük taifesi, İsa yörük taifesi, Başköy yörük taifesi, Beğ Türkmen taifesi, Emirler Türkmen taifesi, Tıgılı yörük taifesi, Sekbanlı yörük taifesi, Ağa

Türkmen taifesi, Alayund yörük taifesi, Arifli yörük taifesi, Dudaş Türkmen taifesi, Karaköy yörük taifesi vs.)

2-Evliya Çelebi ve Charles Texsier Tavşanlı adının yörede tavşanın çok olmasından kaynaklandığını söylemektedirler. Kuruluşundan (yani ismin verilmesinden) 553 ve 716 yıl sonra Tavşanlı'ya uğrayan bu seyyahlar muhtemelen o tarihlerde Tavşanlı'daki bazı vatandaşların onlara söyledikleri "isim üzerinden yakıştırma" usulünü yazmış olabilirler.

Ayrıca Tavşanlı'nın kuruluşuna ilişkin bir söylence vardır. Hayvanlarla (tavşan) ilgili adlar grubuna giren bu söylenceye göre:

"Sultan Murad-ı Hüdavendigâr'ın oğlu Yıldırım Bâyezid genç bir şehzade iken günlerden bir gün Kütahya ve çevresinin hâkimi Germiyan oğlu Bey'inin dünya güzeli bir kızı olduğunu öğrenir. Babasından izin alarak avlanmak bahanesiyle -aslında kızı görmek için-lalası (özel öğretmeni/valilikte yardımcısı) ve maiyetiyle birlikte Bursa'dan ayrılır ve Domaniç üzerinden bu havaliye gelir. Ağaçlarında çeşitli kuşların öttüğü korularla çevrili, içinden dereler geçen bu geniş ve bomboş yemyeşil arazi çok hoşuna gider ve burada konaklar. Geceyi

çadırda geçirirler. Hep kızı görmek vardır aklında. Sabahleyin lalasına "Bugün burada avlanalım, eğer günbatımına değin yedi tavşan avlarsam, bunu hayra yoracağım" der ve avlanmaya başlar. Başlangıçta çok bereketlidir av, öğleye değin ok ve mızrakla altı tavşan vurur. Ama öğleden sonra hiç av çıkmaz. Gün çekilmeye başlamıştır. Bayezid giderek sabırsızlanmakta ve endişelenmektedir. Neyse ki güneş batarken büyük bir tavşan çıkar karşısına, mızrağını fırlatır, mızrak tavşanla birlikte ağaca saplanmış. Çok sevinir ve "Lala bu tavşan hepsinden büyük, İnşallah dileğim hayırlı olacak, bize iyiyi gösteren bu yerin adı Tavşanlı olsun" der. Ertesi gün Germiyan Beyliği'nin uç kalesi olan Kayıköy'e uğurlar, iyi karşılanır ve ağırlandır. Şehzade Bayezid çardakta oturmakta olan Germiyan oğlu'nun kızı Devlet Hatun'u görür ve çok beğenir. Kızın da gönlü şehzadeye kaymıştır. "Şehzadem benim gibi anasız bir kızı tahtına layık görür mü?" diye sorunca, Bayezid "Senin tahtın benim kalbimdedir" der. Aracılar koyarak Devlet Hatun'u babasından ister. 1381'de evlenirler. Damadı şehzadenin buraları çok sevdiğini öğrenen Germiyan Beyi Süleyman Şah, bölgeyi kızı Devlet Hatun'un çeyizi olarak Osmanlı'ya bağışlar. Bayezid kendisine uğurlu gelen ve mutluluğuna vesile olan bu yere Tavşanlı adıyla bir köy kurulmasını ister. Kavaklı mescidi çevresinde küçük, şirin bir köy kurulur. Söğüt'ten getirilen Türkmenler ile Bilecik fethedildiğinde, orali kimi Ermeniler ve Rumlar Tavşanlı'ya iskan edilirler. Köy giderek

kalabalıklaşır ve büyükçe bir kasaba haline gelir”.

Anadolu'daki pek çok yerleşim yerinde olduğu gibi kolaylıktan kaynaklanan yani isim üzerinden giderek “yakıştırma” usulü Tavşanlı'nın kuruluş söylencesinde de kullanılmış gibi görünmektedir. Yukarıda arzettiğimiz söylencedeki bazı kısımlarda bir gerçeklik payı olabilir. Yıldırım Bayezid eşinin çeyizi olduğu için burayı imar etmiş ve maddi manevi yönden desteklemiş olabilir. Fakat M.1117/1118 yıllarında kurulmuş olan ve o tarihte kendi hakimiyet sahası olmayan Tavşanlı'ya Yıldırım Bayezit'in M.1381 yılında isim vermesi ve daha önce kurulmuş/kurulu olan Tavşanlı'da tekrar bir köy kurması mantıklı değildir. Çünkü M.1520, 1530, 1534, 1571 tahrir defterlerindeki kayıtlar bu bilgi yanlışlığını ortaya koymaktadır. Ayrıca o yıllarda Kayıköy Osmanlı-Germiyan sınırı (uç) değildir. Osmanlı-Germiyan sınırı Küçük İlet (Tunçbilek) ve Beke köyleridir. Bu arada söylencede Bilecik'in 1381'de fethedildiği, oradaki Ermeni ve Rumların bu tarihte Tavşanlı'ya iskân edildiği belirtilmektedir. Halbuki Bilecik, Osman Gazi devrinde 1298 tarihinde fethedilmiştir. Tavşanlı'daki Rumlar yerli olmakla beraber, Ermeniler Koğtin (Azerbaycan) bölgesindeki Tsığna'dan gelmişlerdir. Tavşanlı'daki Aziz İstebannos (Eski İtfaiye Binası) Kilisesi'nin 15. yüzyılda inşa edildiği bilgisinden yola çıkarak Ermenilerin M.1400'lü yıllarda Tavşanlı'ya geldiklerini söyleyebiliriz.

3-Diğer bir halk yakıştırmasına göre de nohudun leblebi yapılırken iyi tavlanmasından dolayı “tavı-şanlı” tamlamasından almıştır. Bu söylence tarihi gerçeklere uymaz. Çünkü Tavşanlı'da leblebi üretimi 1844'lü yıllarda başlamıştır. Osmanlı arşivlerinde 1844 yılından önce leblebi üretimi ile ilgili bir kayıt yoktur.

4-Bir başka söylenceye göre ise Tavşan Baba isimli bir Horasan ereninden almıştır. Bu iddia Tavşanlı halkı arasında yaygın olmasa da; araştırmacı yazar

A.Munis Armağan'ın eserinde yer almaktadır: “..Erken dönem babalarından olan Tavşan Baba, Germiyanlı Dönemi savaşçı babalarındandır.Tavşanlı adını ondan almaktadır.” Bu iddia geçersizdir çünkü Kavaklı camisinin kitabesindeki tarihi kayda göre Tavşanlı, Germiyanlı'ndan (M.1260) önce, yani 143 yıl önce Anadolu Selçuklu Devleti tarafından M.1117/1118 yıllarında kurulmuştur. Ayrıca Tavşanlı'da “Tavşan Baba” isimli bir yatır/türbe olmadığı gibi halk arasında herhangi bir menkıbesi de yoktur.

NOT: Tavşanlı'nın Türk hâkimiyetinden önceki devirlere ait ismi bilinmemektedir.

“Tavşanlı” adının verilmesinde etken olan unsuru kesin olarak tesbit etmek kaynakların yetersizliği nedeniyle elbette mümkün değildir. Ama yine de bu konuya kısa vadeli etkilerinden çok, uzun vadeli etkileriyle ilgili olarak uzun mesailer ayırmalı ayrıca bütün bilim dallarını alakadar eden geniş, devamlı olarak üzerinde durulacak öncelikli konu haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA:

- Alagöz, C. Arif (1984). “Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, No:60 Seminer Kongre Bildirileri, No: 17 Ankara, S. 11-22
- Akkaş, E., (1967), “Türkçede Hayvan Adlarının Kullanıldığı Yerler”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü, Tez (Bitirme), 90 y.; İstanbul 1967.
- Başkan, Ö., (1989), “Türkiye Yer Adları Üzerine Bir Deneme”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten: 237-251, Ankara (Aynı yazara ait çalışmanın 2. baskısı).
- Aksan, D., (1974), “Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar”, T.D.A.Y. Belleten 1973 – 1974, T.D.K. Yayınları, s. 185 – 193, Ankara.
- Budak, A., (2001), “Yurdumuza Yerleşen Oğuz – Türkmen Boyları ve Bazı Yer Adlarımızın Anlamları”, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yayınları, Tokat.

- Türkey, C., Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler, İstanbul 2001, s.609
- Doğru, A. M., (1984), “Türk Yer Adları Sempozyumu Üzerine”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984), Milli Folklor Araştırmaları Dairesi Yay: 60, Seminer Kongre Bildirileri Dizisi: 17, s. 285 – 288, Ankara.
- Efe, H., Tavşanlı Tarihi-1, Ankara 2010
- Eröz, Z, Mehmet (1984). “ Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, No:60 Seminer Kongre Bildirileri, No: 17 Ankara, S. 43-53.
- Eröz, M., (1984), “Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984 Ankara), Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayın No: 60, Seminer Kongre Bildirileri Dizisi: 17, Ankara, s. 43 – 53.
- Gülensoy, T., (1988), “Türkistan'da Oğuz Boyu Yer Adları ve Anadolu'daki İzleri”, VI. Milletlerarası Türkoloji Kongresi (19 – 25 Eylül 1988), İstanbul.
- İnan, A., (1945), “Anadolu'nun Toponomisi ve Türk Boylarının Adları Meselesi”, Belleten, Sayı: 1-3, s. 62-64, Ankara. Ayrıca: Makaleler ve İncelemeler – Cilt: 1 Abdülkadir İNAN, Türk Tarih Kurumu Yay., 1998, Ankara.
- Karaboran, H. Hilmi (1984). “ Türkiye'de Mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma”, Türk Yer Adları Sempozyumu, S. 97-148
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (1984), Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, Ankara 1984
- Mehmedoğlu, A., Aliyeva, H. A., (1999), “Yer Adları Tarihin Aynasıdır”, Türk Kültürü Dergisi, Yıl: 1999, Sayı: 37, Sayı: 437, s. 552 – 558, Ankara.
- Sakaoğlu, S., (2001), “Türk Ad Bilimi I. Giriş”, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Umar, B., (1997), “Türk Halk Kültüründe Daha Eski Kültürlerden Kalma Tarihsel Yer Adlarının Benimsenmesi ve Uyarlanmasında İlkeler”, V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Genel Konular Seksiyon Bildirileri, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1997, Ankara.
- Yediyıldız, B. (1984), Türkiye'de Yer Adı Usulleri ve Yer Adı Değişikliklerinin Tarihi Gelişimi”, Yer Adları Sempozyumu, s.25-41 (1984)

TAVŞANLI EĞRİÖZ / EĞRİCE (KOCA BOZHİSAR) KALESİ'NİN BİR TARİHE TANIKLIĞI

Numan ÖZAY

Tavşanlı-Yaylacık Dağı sınırları içinde Karacahisar, Bozhisar ve Koca Bozhisar isimli üç kale vardır. Bu kaleler Kütahya-Seyitömer'den Domaniç'e oradan İnegöl- Bursa'ya kadar uzanan derbent yolu (kervan yolu) üzerinde bulunmaktadır. Evliya Çelebi'nin, yabancı seyyah Niebuhr'un ve Alman elçi Andreas David Mordtmann'ın kullandıkları güzergâhı bu derbenttir. Şenlik (Ablum), Eğriöz, Elmalı, Çayıroluk, Gümüşyeni, Gökçeyurt köylerinden sonra Yaylacık ormanlarının başlangıç noktası olan ve Domaniç'e kadar uzanan vadi/güzergâh "Domaniç Boğazı'dır." Aşağıda metnini vereceğimiz Peçevi tarihindeki bilgilere göre miladi 1590'lı yıllarda tamir edilen kale, Domaniç'e doğru uzanan kervan/derbent yolu güzergâhındaki kalelerden birisidir. Tarihte Eğrice kalesi olarak geçen kale; Eğriöz köyünün 8 km kuzeybatısındaki "Koca Bozhisar" Kalesi'dir.

Miladi 1590 yılında Eğrice Kalesi tamir edilmiştir. Kalenin tamir edilme sebebi: II.Selim zamanında (1566-1574) başlayan Anadolu'daki celali isyanlarının Kütahya ve Bursa'yı da tehdit etmesidir. Nitekim eşkiya Karayazıcı'nın kardeşi eşkiya Deli Hasan Kütahya'yı istila etmiş, eşkiya Kalenderoğlu da Bursa'yı tehdit etmiştir. III.Murat zamanında da (1574-1595) devam eden isyanlardan dolayı eski kalelerin bir kısmı eşkiyalara karşı tamir ve tahkim edilmiştir. İşte eşkiyaların Kütahya'dan Bursa'ya geçebileceği

güzergâh olan Domaniç Boğazı'ndaki kaleler de bu şekilde tedbir amaçlı tamir edilmiştir. Peçevi tarihinde zikredilen "Eğrice Kalesi" de Eğriöz köyü yakınındaki günümüzdeki ismiyle "Koca Bozhisar" kalesidir. Eğrice ismi bir köy adı olarak yani "EĞRİ-ÖZ" olarak hala yaşatılmaktadır.

Eğriöz Kalesi

Koca Sinan Paşa'ya Tavşanlı-Eğriöz'de (Yaylacık'ta) Sadrazamlık Müjdesi:

Koca Sinan Paşa Sultan II. Selim, Sultan III. Murat, Sultan III. Mehmet dönemlerinde beş defa sadrazamlık yapmıştır. Sadrazamlık müjdelerinden birisini III.Murat devrinde Tavşanlı Eğriöz'de bulunduğu bir zamanda almıştır.

Peçevi Tarihi'ndeki Osmanlıca metinde olay şu şekilde anlatılmaktadır:

"Çün kıt'a-menâzil ile sene-i mezbure (fi sene 988/1590) cemaziye'l-ahiresinin evsatinde (ortasında) Domaniç Boğazı'na varıldı. EĞRİCE Kalesi'nin tamir ve ihyası emr olundu. Velâkin kesret-i baran ve emtar (çok yağmur) mâni-i imaret-i bünyad-ı hisar (hisarın mamur edilmesine engel) olup ol-daiyeden (hususdan/ sebepten) geçildi. Birkaç gün ikâmet olunduktan sonra âb (su) ve kıyâh-ı

vâfir (bol ot) bir menzilgâha nüzul olundu (konaklandı). Recep ayının ondördüncü günü idi. Kethüdayı bevaban (kapıcılar kethüdası) Yemişçi Hasan Ağa gelüp hatim-i vizareti (vezirlik mührü) getirüp vezir-i âzam ve vekil-i mutlak padişah-ı âlem oldukları (Sinan Paşa'ya) müjdesin götürdü. Pes (bunun üzerine) bu mevhibe-i padişahi (padişahın ihsanı) ve ataye-i şehinşâhi (hediyesi) şevk ve zevk ile umum Yeniçeri üç nevbet şenlik için tüfenkler atup ve cümle top ve darpzenler (top çeşidi) üçer ateş virülüp tarakası (gitmesi) Irak'a belki de Horsan'a değil cümle -i âfaka (bütün etrafa) münteşir (açılmış) olup âleme ve lulu-e cedide ve tantana-i şedide (şiddetli gösterişe) vâsıl oldu."

TAVŞANLI BASIN TARİHİ

TAVŞANLI'NIN İLK SANAYİ KURULUŞU TEPECİK KİREMİT FABRİKASI

Adnan YAZICI / TEMA Vakfı İlçe Temsilcisi

Elili yılların başlarıydı tepecik köyden Ahmet YUMURTACI'nın aklına o günlerde ihtiyacı hissedilen kiremit fabrikası kurma fikri gelmişti. Çok geçmeden bu fikri uygulamaya koyup 1952 yılında fabrika inşaatına başlandı. Süren yoğun çalışmalar sonucu ilk kiremit ürün 1954 yılında gerçekleştirildi. Fabrika kurucularının büyük çabaları ile üretim devam ediyordu, ancak çeşitli sorunlarda yaşıyordu bunların başında o yıllarda elektrik temininde yaşanan sıkıntılar vardı, üretim uzun sürelerle jeneratör yardımıyla gerçekleştirdi, yetmiş kalifiye eleman bulunmadığından kısa süreli olarak Kütahya ve Eskişehir'den getirilen ustalarla üretim sürdürülmeye çalışıldı. Bu şekilde yürütülen üretimde maliyetler artmasına rağmen, Ahmet ve Ali yumurtacı kardeşler büyük bir azimle 1989 yılına kadar üretime devam ettiler. İlk sigortalı işçi çalıştıran firma olma özelliğinin yanı sıra, sigortalı yapıldığı için işi bırakan işçilere de rastlandı, o yıllarda fabrikanın giriş çıkış saatlerinde çalan düdüğü o günü yaşayanların hatıralarında hala yerini korumaktadır. Saat kullanımının çok kısıtlı olduğu yıllarda, tarlada çalışan çiftçiden çeşitli işlerde çalışanlara kadar ve ilçe halkı iş saatlerini bu düdüğe göre ayarlarlardı. Üretilen kiremitler yıllar içinde

kalitesini ispatlamış ve arandığı ürünler haline gelmişlerdi.

Fabrika sahipleri üretimi devam ettirmeyi çok arzu ettiler ancak, hızlı gelişen üretim teknolojisi zaman içinde ekonomik nedenlerle yenileme imkanı tanımadığından imalatın devam ettirilmesi mümkün olamadı. 35 yıllık bir imalat serüveni böylece sona erdi. Bu gün fabrika ayakta kalan bacasıyla Tepecik Tavşanlı karayolundan geçenleri selamlamaya ve bu mutluluğu paylaşmaya devam ediyor gibi, merhum Ahmet ve Ali yumurtacı kardeşler tarafından büyük emekler sonucu kurulan ve 1970 depreminde yıkılan bacası yeniden örülen fabrika gönül isterdi ki üretimine hep devam etsin, ancak bu mümkün olamadı.

Bu uzun serüvende emeği geçen, uzun yıllar

çalışanlarına ekmek kapısı olan bu tesisin bu gün hayatta olmayan kurucuları Ahmet ve Ali yumurtacı kardeşleri rahmetle anıyor ve emeği geçenlere teşekkürler ediyoruz.

Tepecik Kiremit Fabrikası

SEYAHATNAMESLERDE TAVŞANLI

Osman GÖNEY

Başta Evliya Çelebi olmak üzere yerli-yabancı seyyahlar Tavşanlı'yı ziyaret etmişlerdir. Evliya Çelebi'den başka Charles Texier, William John Hamilton, George Perrot, Munro ve Körte gibi seyyahlar da Tavşanlı'ya uğrayarak Tavşanlı hakkında bilgiler vermişlerdir. Bunların arasında en teferruatlı olarak Tavşanlı hakkında bilgi verenler Evliya Çelebi ve Charles Texier'dir.

(EVLİYA ÇELEBİ- "TAVŞANLI / ŞEHR-İ HARGUŞ"/1671 YILI)

"1381 tarihinde Germiyanoğlu fethidir. Germiyanoğlu kızını Çelebi Mehmet Han (doğrusu 1.Murat) oğlu Şehzade Bayezit'e nikahladığında çeyiz hediyesi olarak Tavşanlı kalesinin 7 anahtarlarını Osmanlı Devleti'ne teslim etti. Kütahya sınırında 50 akçe kazadır.70 pare köydür. Hakimi, hass-ı hümayun (padişah dirliği/toprağı) hakimidir. İç kale olduğu için kale muhafızları yoktur. Ama Rum keferesi binası gayet sağlam ve kargir (taştuğla) binadır. Bu kale eteklerinde bağ ve bahçeli, içinde kaynak ve dereleri akan havadar bir şehirdir. Bozkır ve ovalarında, ağaçlık yerlerinde

tavşanı çok olduğu için "Tavşanlı" namı ile şöhret şehir olmuş bir mamur kasabadır. Altı mahalle sekiz mescidi vardır. En çok çarşı içindeki camii bakımlı ve güzeldir. Hanları, hamamları, çocuk mektebi ve küçük çarşılıları vardır. Manifatura çarşısı (Bezazistanı/Bedesteni) , imareti ve medreseleri yoktur. Övülmeye değer Tavşanlı ağdası çam kutuları ile bazı vilayetlere taşınır. Baldan leziz pek pekmezdür. Halkın çoğunun kazancı bu ağdadandır. Halkın çoğu bağdadır. Hatta Simav ve Demirci

şehrinden nice bin katır ve deve yükü üzüm kurusu Tavşanlı şehrine getirip pekmez ederler. Allah'ın hikmeti başka diyarda bağlar çoktur ama bu Tavşanlı şehri gibi ağda edemezler. Havasından, suyundan mı yahut bir Ulu Sultan'ın nefesinin tesirinden midir leziz ağdası olur?"

(CHARLES TEXIER "TAVŞANLI / FRİGYA GEZİSİ" /1834 YILI)

"Tavşanlı, Tekir Dağı'nın yamacında boyu altı eni dört kilometre ve kuzeydoğudan güneybatıya doğru uzanmış büyük bir ovaya hakim noktada kurulmuş, yani tarihi eskiliği olmayan yeni bir kasabadır. Rindakus

Charles Texier "Tavşanlı / Frigya Gezisi" 1834 Yılı

(Adırmaz/Kocasu) suyu kasabayı boylu boyuna dolaşarak pek dar bir yatak içinde akar. Kasabanın iki köprüsü vardır. Bunların biri batısında Örencik yolu üzerinde taştandır. Ayzani (Çavdarhisar) yolu üzerinde ve doğu tarafında olan diğeri ahşaptır. Tavşanlı bir voyvoda merkezidir. Nüfus miktarı yaklaşık 6000 kadardır. Sülüsünden ziyadesi (1/3'den fazlası yani 2000 civarı) Rumdur. Ahalinin büyük çoğunluğu hububat tarımı ve hayvancılıkla uğraşır. Bursa bu havalinin ürünlerine mühim bir mahreçtir. Tavşanlı'nın çokluğu nedeniyle Tavşanlı diye adlandırılmıştır. Toprağı pek verimli ve bereketlidir. Her biri 50-60 haneli pek çok köyü vardır."

İZMİR REDDİ İLHAK CEMİYETİ BAŞKANI NURETTİN RAGİP BEY'İN

TAVŞANLI VE EMET
GÜNLÜKLERİ

Ahmet ÖZTÜRK / Coğrafya Öğretmeni

Reddi İlhak Cemiyeti Başkanı Ragıp Bey, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edileceği haberini 14 Mayıs 1919 gecesini bir telgrafla Anadolu'ya haber verdikten sonra "Köycüler" namıyla faaliyet gösteren **Tavşanlı ve Emet'te** bulunan arkadaşları Dr. Reşit Galip (Andımızın yazarı), Dr. Hasan Ferit, Dr. Fazıl Doğan ve Dr. Mustafa Alp'in yanına ziyarete gelmiştir.

O tarihlerde Tavşanlı'da incelemelerde bulunan Ragıp Bey, "Hasan Ferit ve Reşit'le günlerce civarda dolanarak toprak aramaya başladık." sözleriyle köylülerin ağalara muhtaç olmaması için az da olsa topraklarını ekmesi gerektiğini söyleyerek toprak reformuna dikkat çekmiştir.

Nurettin Ragıp Bey'in Dr. Fazıl Ve Eşi Hüsnüye Hanım'a Gönderdiği Fotoğraf

Ragıp Bey, **Tavşanlı ve Emet'te** kaldığı günleri hatıralarında şöyle yer vermiştir.

8 Eylül Pazartesi 1919

Oturaktayız. Uşak'tan lokomotif bekliyoruz. Nihayet gelebildi. Epeyce bir

teahhürle Afyon'a geldik. İnceoğlu Hamid'i istasyonunda buldum, Safa Oteli'ne geldik. Çok kalmadan istasyona indik. Şefik Bey ile beraber bilet aldık, ben Alayunt'a indim. **Kütahya**'ya geldik. Akşamüzeri her taraf kapanıyormuş. Az kaldı aç kalacak idim. Neyse güç bela yiyecek bulabildim. Hemen odama kapandım ve yattım; Anadolu Oteli. Uyumuşum. Gözümü açınca on saat uyuduğumu anladım.

9 Eylül Salı 1919

Arabacılar geldiler. 3 liraya arabacı Molla Hüseyin ile sözleştik. Şehri gezdim. Çini fabrikasına gittim. Feritlere telgraf çektim. 12'de yollandık. Yağmur filan derken akşamüzeri **Tavşanlı'ya** girdik. Reşit ve Hayati karşı gelmişlerdi. Beraberce eve geldik. Belediye Reis'i Mustafa ve eşraftan Vahidi Beyler geldiler. 11:30'a kadar muhabbet ettik. Temiz bir yatakta yattım. Artık köycü kardeşler arasındayım.

10 Eylül / Çarşamba 1919 (Anneme, Adnan Bey'e Telgraf)

Sabahleyin 8:30'da uyandım. İndim yıkandım ve uyanmalarını bekledim. Nihayet kalktılar. Kahvaltıdan sonra Reşit'le **Muymul'a** gittik. Beraberce döndük. Geç vakit yemek yedik. Muhabbet ve saire, onlar hastaya gittiler. Ben de yatmak istedim fakat bir türlü uyuyamadım. Çıkıyordum ki geldiler. Birlikte kangrenli kadına gittik. Dayanamadım. Hayati'nin yanına geldim. Bali Baba'dan posta gelmiş eve döndük, gazete ve muhabbet.

11 Eylül/Perşembe 1919

Sabah kahvaltısından sonra Hayati'nin resmini çıkarttım. Çarşığı dolaşarak eve geldim. Yemekten sonra biraz uzan-

mak istedim fakat rahat vermediler ve arazi meselesini münakaşa... vakit geçirdik. Saat beşlerde Ferit'le **Bali Dede** (Mülâyim Tepe) ve **Meyhane Boğazı**'na (Moymul'un mesire yeri, Balıklı'nın alt kısmındaki dere) gittik. Reşit bizi bekliyordu. Gölgekte mısır yedik. Hayati falan geldiler. **Balıklı'ya** gittik. Reşit'in babalığı ile görüştük. Yavaş yavaş köye döndük.

12 Eylül/Cuma 1919

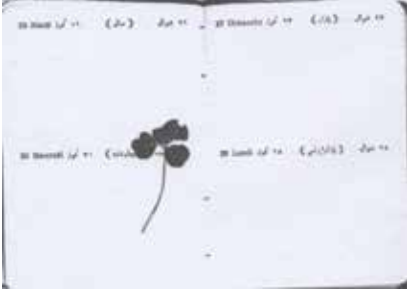
Akşam epeyce uzun tamirat ve çamaşırıla uğraştım. Geç vakit yattım. Sabahleyin öğleyine kadar bir tarafa çıkmadım. Saat yediye doğru **Göbel Hamamı**'na gittik. Latif bir su içinde on bire kadar oynadık. Geldik yemek yedik. Yukarıda musiki yaptık. Arazi meselesini konuştuk. Bir vesile ile güzel saatim de bir banyo almış oldu.

13 Eylül/Cumartesi 1919

Bugün **Tavşanlı'nın** pazarı imiş. Sabahleyin Hayati, Reşid'e vaad ettiği bağlamayı getirdi, yanındaki adam güzel çalıyormuş. Latif bozuk dinledik. Çarşığı dolaştım... Yemekten sonra bir saat kadar uyudum. Akşam üzeri hep birlikte boş araziye çıkarak müstakbel arazimizi aradık ve hududunu çizdik. Ferit biraz rahatsız, hemen yattı. Yemekte yalnızdık. Ferit'in odasında oturduk ve dağıldık.

14 Eylül/Pazar 1919

Ferit sabah kahvaltısına indi. Fakat yine yattı. Öğleyine kadar evde vakit geçirdim. Yemekten sonra hükümete gittim. 9:30'da atlar hazırlandı. **Beyköy'e** gittik. Takımlar hazırlanmıştı. Ziyafetin, değirmencinin hikayesi üzerine hazırlandığını sezer gibi oldum. 5'te mehtafta döndük. Yarın Emet'e yolcuym. 2,50 liraya bir katır tutuldu.

15 Eylül Pazartesi 1919 (Yoncaları Suliye'de topladım.)

Sabahleyin on bir buçukta uyanarak hazırlandım. Münire Hanım'ı uyandırdım. Kahve yaptı. Saat on iki, bir olduğu halde gelen giden yok. Hepsini uyardılar. Kahvaltı ettik. Meğer jandarma ve katır beni hükümette bekliyormuş. Ne ise getirttik. Semerin üzerine bataniyeyi sererek ikide yollandık. Ova-dan sonra yabani meyvelerle dolu Çörtlen **Deresi'**ne gittik. Epeyce sürdü. **Suliye'**de biraz aram (dinlenme) ...Bazalt yığınlarının verdiği korkunç manzaralı **Ceviz Deresi'**nden, Derengi eşkiya müsademe deresinden onu çeyrek geçe Fazıl ve Mustafa'ya kavuştum. Hayret ve çığlıklar... İsa Bey Deresi. Gece Müdür ve Hurşid Bey'le muhabbet.

16 Eylül /Salı 1919

Geceyi rahat geçirdim. Sabahleyin geç uyandım. Bugün **Emet** tarihi bir gün yaşadı. Meşhur eşkiya Okan'ın oğullarından Mustafa şehir içinde meyten (ölü), Hüseyin de hayyen (diri olarak) yakalandı. Sevinç, tebrikler... Hüseyin çelimsiz bir şey... Mustafa'nın nâşi ayaklar altında sürünüp duruyor. Seyrettik. Bekir Efendi ile müsademe ve der-dest mahallini, yüksek tepeyi ve İlica mahallerini gezdik. Akşam yalnızdık. Mustafa yarın gideceğinden erken yattık. Ben kitap okudum. Ancak altıya doğru uyanabildim. Her taraftan şevkü şâdi (memnunluk) sesleri geliyordu.

17 Eylül/Çarşamba 1919

Sabahleyin erken kalktık. Mustafa hazırlanmıştı. Etraftan bazıları geldiler. Fotoğrafi aldım. Güneş iyi olmadığından onu çıkaramadım. Fakat biraz sonra jandarmaların ve eşkiyanın iki kıt'a resimlerini aldım. Akşama kadar bu işlerle uğraştık. Akşam Fazıl ile hasb-i hâl ettik.

18 Eylül/ Perşembe 1919

Bugün Hasanlara davetli idik. Akşamüzeri saat 8'de gitmeyi kararlaştırmıştık.

Atları hazırlama vesilesiyle büyük kalabalık halinde ancak 10'da çıkabildik. Hasanlara iki saat imiş, biz Hidayet Efendi'nin evinde müsafere (misafir). Gece milli türküler ve rakslar.

19 Eylül /Cuma 1919

Zaten iyice uyuyamamıştık. Erkenden kalktık. Fazıl ile köyü dolaştık. Fazıl'ın milli kıyafetle Hidayet Efendi'nin evlatları ile resimlerini aldım. Yemeği erken yiyerek Yenice Hamamı'na geldik. Binbaşı ile girdik. Dehşetli sıcak. Harzır yıkanmış olduk. Saat 10'da **Yenice köyüne** geldik. Hacı Halil delâletiyle eski evleri gezdik. Cinci Hoca ile sohbetler. Geç vakit **Emet'e** avdet(dönüş)...

20 Eylül/ Cumartesi 1919

Yarın hareketim mukarrer. Öğleyine kadar evdeydim. Yemekten sonra biraz uyudum. Saat 10' da tepeciğe çıkarak **Emet'in** resmini çektim. Fuat Efendi'nin başına gittik. Biraz üzüm yedik. Avdet-te Fazıl ile samimi hasb'i haller ederek vakit geçirdik.

Hacı Kadıların Mustafa Efendi

21 Eylül/ Pazar 1919

Sabahleyin yarımda posta beygiri üzerine binerek Fazıl ile vedalaştık. Yine o yabani yollardan güzel manzaralardan geçerek 9'da **Tavşanlı'**ya geldim. Mustafa da burada imiş. Biraz istirahattan sonra Reşit ve Ferit'le müstakbel arazimizi keşfe gittik. Şuranın bir de suyu olsa...Geç vakit döndük. Beni Hayati çağırtmış. **Hacı Kadıların** (Eczacı Şerif'in amcası, M.Kemal Boyacı'nın dedesi Hacı Kadıların Mustafa) odasına gittim. Oradan Zeytunzâde Emin Efendi'nin evinde yemek yedik.

22 Eylül/Pazartesi 1919

Sabahleyin 3'te uyandım. Kahvaltıdan sonra akşama kadar evde vakit geçir-

dik. Akşamüzeri Mustafa ve Ferit'le Mehmet Ağa'nın bostanını aramaya gittik. Birçok kavun yedik. Avdette ada yoluyla eve döndük. Yemekten sonra birçok silah sesleri işittik. Belki Gündüz Bey Köyü'ne inen eşkiya şehri basmıştı. **Kütahya** Kuva-yı Milliye tarafından işgal ve cephaneler İngilizlerden istirdâd olundu.(geri alındı)

23 Eylül/Salı 1919

Ber-mu'tat kalkıldı. **Kütahya'dan** ilerisine hattın kapandığı havadisi geldi. Öğleden sonra Reşit ve Ferit'le dağlara çıktık. Geç vakit vadide su bulabildik. Bizde sonsuz sevinç vardı. Müstakbel yurdumuza yer bulabildiğimiz sevin-dik. Geç vakit avdet ederek çiftliğimiz-in, köyümüzün hasb-i halleriyle vakit geçirdik.

24 Eylül/ Çarşamba 1919

Sabahleyin müstakbel yurdumuza giderek arazi açmayı düşündük. Reşit'le çıkıyorduk ki kendisini **Başköy'den** istediler. Mecburen saat 4' te Ferit ve Mustafa ile gittik. Şehre uzaklık tam 322 metre geldi. Yemek yedik. Derede su aradık. Saat 11' de döndük. Gece **Kütahya'dan** Soma Belediye Reisi Hacı Bey gelmiş. Yarın gidiyormuş, biraz onunla görüştük.

25 Eylül / Perşembe 1919

Sabahleyin Mustafa ile Hayati'ye gittik. Han'dan Soma Kuva-yı Milliyesi hareket etti. Öğleden sonra Reşit ve Ferit'le arazimize gittik. Etrafta bir hayli dolaştık. Ölçtük ve saire. Akşamüzeri bunların Çukurköy merası olduğunu öğrenerek hayal kırıklığına uğradık. Gece Hacı Kadı'ya gittik. Maksadımız arz-ı hâl etmekte. Kalabalık olduğu için açamadık. Kavun yedik.

26 Eylül Cuma 1919

Pabuçlarımı tamire verdim. Akşama kadar evde kaldım. Cümleten istirahat ettik. Gece Hacı Kadı ve ailesi yemeğe davetli idi. Yemekten sonra arazi işini açtım. Bir harman makinasının kile (ölçek) başına 10 kuruş almak şartıyla 3000 lira getireceğini hesap ettik.

27 Eylül / Cumartesi 1919

Posta açılmış. Yarın Mustafa Yolcu... Sevincinden yanına varılmıyor. Araba ve saire hazırlandı. Boynumun çibani fena rahatsız etmeğe başladı.

28 Eylül / Pazar / Mustafa erkenden gitti 1919

Sabahleyin ansızın Ferit'le Kalın Ağıl (Yaylacık'ta Yörük köyünün damları, mezra) suyuna gitmeyi kararlaştırdık. Epeyce yorgunlukla üç buçuk saatte Vahdi Bey hazarına vardık. Yemek ve kavun yedik. İki buçukta hareketle 7'de eve geldik. Fena halde yorulmuşuz. İstanbul'dan posta gelmiş. Gazete okuduk. Ferit orman arazisini pek beğendi. Ben o kadar taraftar değilim. Saat 10'da yattım.

29 Eylül / Pazartesi 1919

Ensemdeki çibana bıçak vuruldu. Pek bitab kalmışız. Hükümete giderek Hayatı'yi ziyaret ettim... Bir de kavun yedik. Öğleden sonra enseme ameliyat yapıldı. Akşama kadar evde vakit geçirdim ve müstakbel aramız ve projelerimizin münakaşasını ettik.

30 Eylül / Salı 1919

Sabahleyin erkence uyandım. Öğleyin yaramın pansumanı oldu. Geç vakit Ferit'le **Ada**'ya giderek nehir kenarında (**Kocaçay**) tavla oynadık. Dönerken bir yangın başlangıcı oldu. Silahlar atıldı. Gece Reşit'le müstakbel köyün esas hatlarını çizdik.

Not "On gün için İstanbul'dan çıkmıştım. Bugün bir ay ve on gün oluyor, ben hâlâ **Tavşanlı**'dayım. Müstakbel hayatımızın ilk hatlarını çizdiğim için memnunum. Fakat annem... Kim bilir ne kadar üzülüyor. Ne ise... Kendisinden af dilemek pek kolaydır."

1 Ekim / Çarşamba 1919

Sabahleyin Ferit ve Reşit, **Kalın Ağıl**'a gitmeye hazırlanıyorlardı. Ben gitmemek niyetindeydim. Kabil olmadı. Beraberce çıktık. Zeytunzâde'nin ağılında biraz yoğurt bulduk. Avcılar bir tavşan verdiler. **Dereboyundan** (Güzelyurt ile Dudaş köyüne uzanan dere yatağı) gittik. Arazi hoşumuza gitmedi, geri döndük. **Geldir**'e uğradık. Buraya gün geçtikçe ısınıyorum. Akşam milliler gelmiş, İshak, Rafet ve Mustafa Beyler var.

2 Ekim / Perşembe 1919

Sabahleyin biraz çarşığı dolaştım. Akşama kadar evde idim. Akşam üzeri yalnız başıma **Ada**'ya gittim. Gurup vakti sonrası ovada bir gezip dolaştım. **Kocaçay** boyundan avdet ettim. Yemekten sonra Hacı Kadılara çağırılmışlar, gittim.

Geç vakte kadar orada kaldım.

3 Ekim / Cuma 1919

Sabahleyin hükümete gittim. Eşraf Komisyonu halinde toplanmış, **Tavşanlı** mezkezi verilen 8250 liranın taksimiyile meşgul imiş. Öğleyin yemeğinden sonra evde biraz uzandım. Saat 9'da tekrar hükümete gittim. Atlara binerek **Dedeler**'e gittik. Geç vakit avdet ettik. Kabinenin düştüğü havadisi geldi.

4 Ekim / Cumartesi 1919

Bugün **Tavşanlı** pazarı. Aynı zamanda Kuva-yı Milliye gösterileri var. Öğlen yemeğini Hacı Kadılarda yedik. 30 tarihli Vakıf ve İleri geldi. Geç vakte kadar davul zurna ile milli kuvvetler, yerli gönüllüler **Bali Dede**'den hareketle şehri dolaştılar. Akşama Hacı Kadılara davetliydim. Saat iki buçukta İshak ve Muzaffer eşkiya takibine gittiler.

5 Ekim / Pazar 1919

Sabahtan akşama kadar evde geçti. Arkadaşların henüz takipten dönmemeleleri Göbel ziyafetini geciktirdi. İstanbul postası geldi. Bol bol gazete okuduk.

6 Ekim / Pazartesi 1919

Sabahleyin her nasılsa Kazan muhacirlerinden aldığımız fikirle **Hamidabad**'a gitmeyi kararlaştırdık. Dört buçukta evden çıktık sekiz buçukta oraya vardık, dokuz buçukta döndük, biri on geçte eve geldik. Hacı Kadılardan çağırılmışlardı, gittik. Mehmed Efendi ve Raif Efendiler gelmişler. Enver'in perestişkarları. Hiç beğenmedim. Teşkilatı Milliye ber-bâd oluyor. Bakalım önüne nasıl geçeceğiz?

7 Ekim / Salı 1919

Sabahleyin biraz hükümete çıktım. Mehmed Efendi orada idi. Sabık hakimin davası varmış. Yemeğe eve geldim. Geç vakit **Bali Dede**'ye çıktım. Yalnızca dolaştım. Eve dönerken Muzaffer önüne çıktı. Orada kaldım. İshak eve gitti ve geldi. Geç vakte kadar orada kaldım.

8 Ekim / Çarşamba 1919

Hacı Kadızâde Mehmed Efendi ile birlikte **Kelepir** ve civarını dolaştık, tedkikatta bulunduk. Akşama posta geldi. Vücutumda kırıklık var. Hava pek soğuktu.

9 Ekim / Perşembe 1919

Bugün hükümette, hükümetin beyanamesi okunması merasimi oldu. Bana

da bir nutuk söylemek vazifesi verilmişti fakat kalabalık olmadığı için vazgeçtim. Mutasarrıfı eve alacağız, hazırladık. Bir buçuğa kadar bekledik. Geldik, yemek yedik. Arkadan o da çıkageldi. 6'ya kadar beraber muhabbet ettik.

10 Ekim / Cuma 1919

Akşama kadar evden çıkmadım. Reşit boğazıma tentürdiyot sürdü ve keyfimi kaçırdı. Mutasarrıf gitti. Geç vakit atlara binerek **Göbel**'e gittik. Herçi-bâd-âbâd (ister istemez) banyo ettim. Dört buçukta eve geldim.

11 Ekim / Cumartesi 1919

Dünden sözleşmiştik, bugün atlarla **Doğan Arslan, Melek Şah, Vıran (Ören)** köylerine gitti. Havaleyi gezindik. Dönüşte yağmur sebebiyle **Kayı Köyü**'ne uğradık. O kadar yağmur fırtınaya rağmen hemen hiç ıslanmadık. Saat 12'de eve geldik. Gece müstakbel köyümüzün projelerini hazırladık.

12 Ekim / Pazar 1919

Bu sabah harekettten kaldık. Akşama kadar evde vakit geçirdik. Posta geldi. Ferit dişlerimi temizledi. Akşam arkadaşlar **Muymul**'a davetliyidiler. Ben gitmedim.

13 Ekim / Pazartesi Kütahya'ya Dönüş 1919

Sabahleyin erkenden uyandım, hazırlandım. At da güç belâ hazırlanabildi. Saat 2'de veda ederek yollandık. Yoncalıktan dağa saptık. Çamlıca'da karagaha uğrayarak şehre geldik. Süleyman Bey pek tanıştığım zât imiş. Akşam İshakların evine indik. Necati de geldi.

14 Ekim / Çarşamba 1919

Sabahleyin erkence kalktım. Necati ile sütlerimizi içtikten sonra traş filan olarak kendime çeki düzen verdim. Akşama kadar vakti Kuva-yı Milliye Karargâhı'nda geçirdim. Süleyman, eşkiyanın birisinin kulağını kestirdi. Saat 5 treniyle Alayunt'ta idim. Konya'dan gelecek treni epeyce bekledik.¹

¹ Babamın Emanetleri.Ragıp Nurettin Ege'nin Birinci Cihan Harbi Günlükleri ve Harbin Sonrası Hatırası kitabınının 360. sayfasında yer alan günlüklerin 11,12,13 Eylül günleri eksiktir. Bu eksik günler Ragıp Nurettin Bey'in kızı Güneş Ege-Akter tarafından Kanada'dan gönderilmiştir.

ENGELSİZ BİR TAVŞANLI İÇİN

Yakup ÇELEBİ / İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

Bir an kendinizi görme engelli bir kardeşimizin yerine koyun. Gözlerinizi kapatın ve düşünün. Acaba ne gibi zorluklar yaşarsınız? Veya yürüme engelli bir kardeşimiz olun bugün. Dolmuşa mı bineceksiniz? Hayır, durun, siz binemezsiniz. Merdiven mi çıkacaksınız? İşiniz çok zor. Kısacası bugün empati yapın, yani kendinizi onların yerine koyun. Unutmayalım ki her sağlıklı insan bir engelli adaydır.

TAVŞANLI'DA ENGELLİ OLMAK

Devlet İstatistik Enstitüsü'ne göre Türkiye'de %8 engelli vatandaşımız bulunmaktadır. Tavşanlı'da ise bu rakam yaklaşık olarak %2-3 olarak düşünülmektedir.

Tavşanlı ilçemizde engelli kardeşlerimiz için 2 özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi ve bir dernek bulunmaktadır. Lakin vatandaşlarımızın bu kurumlara karşı ilgileri yok denecek kadar azdır. Çoğunun böyle bir yer olduğundan haberleri bile yok. Kısacası işi olmayan buralara gelmiyor.

Tavşanlı'da engellilerin eğitimi nasıl yapılmaktadır? Bu sayımızda toplumun karanlık kalmış bu yönüne dikkatlerinizi çekmek, farkındalık meydana getirmek istedik.

YUNUS EMRE ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ

2003 yılında İrfan MAGAT isimli bir doktorumuzun açmış olduğu

kurum, 2005 yılının Mayıs ayında Abdullah SARIBAŞ hocamızın devralmasıyla eğitimlerine devam etmektedir. Eski hayvan pazarı üzerinde Tavşanlı Belediyesi'ne ait, 2 katlı 25 derslik ve idari binalardan oluşan okul, bahçesiyle birlikte 750 metrekare bir alana sahiptir. Şu an itibarıyla 250 engelli öğrenciye hizmet vermektedir.

Yunus Emre Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Konuyla ilgili bilgisine başvurduğumuz Okul Müdürü Abdullah SARIBAŞ "bu okulu devraldığımızda kayıtlı 52 öğrencisi vardı. 17 öğrenci çok az okula uğruyordu. İnsanlar buranın ne olduğunu bilmiyorlardı. Daha sonra köylere gidip okulumuzu tanıttık. Bazı kişiler komşusunun engelli çocuğu olduğunu bile bilmiyordu. Ahırlara, bazen de ağaçlara bağlanmış çocukları gördük. Ve onları kurtarmak istedik. 2006 yılına kadar eğitim giderleri ödenmiyordu. Sosyal güvencesi olmayan aileler çocuklarını buralara gönderemiyorlardı. Daha sonra devletimiz ekonomik destek vermeye başladı." ¹ dedi.

MELİHA GİRGİN ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ

2004 yılında, merkezi Kütahya'da bulunan aynı isimli kurumun

şubesi olarak ilçemize açılmıştır. 82 öğrenci kapasiteli bu okulumuz Tavşanlı Otogar'ı civarında kiralık bir evde faaliyet gösteriyor. Kütahya il merkezinde bir bakım, bir de rehabilitasyon merkezleri bulunuyor. Zihinsel engelli, yaygın gelişim bozukluğu ve fiziki rehabilitasyon eğitimi verilen bu okulumuz, Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi mezunu Aylin GİRGİN OĞUZ hocamız tarafından hizmete açılmıştır. Okul bünyesinde müdür, rehber öğretmen, fizyoterapist, işitme engelli öğretmeni, zihinsel engelli öğretmeni ve usta öğretici ile diğer yardımcı hizmet personeli bulundurmaktadır. ²

Meliha Girgin Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

SORUNLARI

Yetkililer kanun ve yönetmeliklerin sağlıklı işlemediğinden, bürokrasinin çokluğundan, toplumun ilgisizliğinden, vergilerin yüksekliğinden şikâyet ediyorlar. "Zira devlet ayda bir öğrenci için sadece 8 saat ders ücreti veriyor. Bir öğrencinin maliyeti 3700 lira iken sadece 480 lira ödeme yapıyor.

Aileler kendi çocuklarını engelli olarak kabul etmiyorlar. Hâlbuki uzmanlar 'erken teşhis erken eğitim' demektedirler. Yine aileler okulda görülen eğitimi evde devam ettirmiyorlar. Sanki okulu sihirli bir değnek gibi görüyorlar." Diyorlar.

KİMLER OKULA KABUL EDİLİYOR

Fizik tedavi, yaygın gelişim bozukluğu olanlar, zihinsel ve işitme engelliler, özel öğretim güçlüğü olanlar, otistikler, okul başarısı düşük olanlar bu okullarda eğitim alabilirler.

Yaş sınırı yok. Aileler çocuklarında herhangi bir gariplik sezdiklerinde doktora çıkıyor, doktor da onları RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) 'ne sevk ediyor. Bu kurumun "EĞİTİM ALABİLİR" yazısıyla okullarımıza başvuruluyor. Tabi ki sağlık raporunda % 20 engelli yazması şartı aranıyor. Bir yıllık eğitim sonunda öğrencinin performansına bakılıp, ilerleme yoksa tekrar rapor alınarak eğitime devam ediliyor.

Bu çocuklara bireysel ve gurup eğitimleri göz önüne alınarak uzman eğitimciler tarafından, ayda 8 saat bireysel, 4 saat gurup eğitimi verilmektedir.

NELER YAPILABİLİR

Öncelikle bu okulların kalitesini artırmak için mevzuatlarda sadeleştirilmeye gidilmelidir. Bürokrasi azaltılıp, ekonomik destek artırılmalıdır. Bu okullardan alınan vergiler azaltılmalıdır. Personel açığının giderilmesi için üniversitelerde alan eğitimi verilen okullar açılmalıdır.

Görme engelliler için yürüme kulvarları, yürüme engelliler için (yollarda) rampalar ve güvenli yürüyüş platformları inşa edilmelidir. Trafik ışıkları engellilere göre düzenlenmesi gerekir.

Kaymakam Numan Hatipoğlu Okul Ziyaretinde

Vatandaşlarımızın engelli kişilere farkındalık oluşturmak için buralar ziyaret edilmeli, engelli ailelerin de katılımıyla piknik gezileri tertip edilmeli, engel çeşitleri hakkında bilgilendirilmeli, konuyla ilgili seminerler düzenlenmeli ve ilgili filmler izlettirilmelidir.

TAVŞANLI BEYAZAY ENGELLİLER DERNEĞİ

2007 Yılında kurulan "Tavşanlı Beyazay Görme Engelliler Derneği" daha sonra isim değişikliği yaparak "TAVŞANLI BEYAZAY ENGELLİLER DERNEĞİ" adını almıştır. Türkiye Beyazay Derneği'nin bir şubesidir. Tavşanlı Şube Başkanı Fatih PAŞALI'dır. Amacı; Tavşanlı ve çevresindeki tüm engelli kardeşlerimizi bir çatı altında toplayıp, onların ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle engelleri birlikte aşmaktır.

Tavşanlı Beyazay Engelliler Derneği

Fatih Paşal, Tavşanlı Beyazay Şube Başkanı

Tavşanlı Beyazay Engelliler Derneği aynı zamanda Ege Bölgesi onursal başkanlığı ile Kütahya ve ilçelerinin de onursal başkanlığını sürdürmektedir. Ege Bölge Koordinatörü hemşerimiz Ali Rıza SOYASLAN'dır. Tavşanlı şubemiz ve değerli yönetim kurulu üyeleri Filistin'in Gazze şehrinde büyük zorluklar yaşayarak, Beyazay Engelliler Derneği'nin bir şubesini açma başarısını elde etmişlerdir. Bu başarıları elbette ki takdire şayandır.

BeyazayGazze Şubesi

Ege Bölge Koordinatörü Ali Rıza Soyaslan

HİZMETLERİ

- 1- Görme ve işitme engelliler için Türkiye İş Kurumu ve halk eğitim müdürlüğü ile ortaklaşa, 3 ay süreli, 2 devre halinde bilgisayar kursunun açılması
- 2- Yine aynı kurumların desteği ile 6 ay süreli ev tekstil ürünleri hazırlama kursunun açılması
- 3- Görme engelli kardeşlerimiz için Fevziye Hanım Kız Kur'an Kursu ile ortaklaşa Kur'an okuma kursunun açılması
- 4- Engelli kardeşlerimizin umre ziyaretine gönderilmesi
- 5- İhtiyaç sahiplerinin gıda, giyim, kırtasiye, engelli arabası ve bilumum ihtiyaçlarının karşılanması
- 6- Spor karşılaşmaları, iftar yemekleri, konferanslar, tarihi ve turistik yerlere geziler düzenlenmesi.

Kütahya şubeleri Onursal Başkanı Ömer AKIN

Konuyla ilgili kendisiyle görüştüğümüz Türkiye Beyazay Derneği, Kütahya Şubeleri Onursal

Başkanı Ömer AKIN “tüm bu faaliyetleri hamiyetperver Tavşanlı kardeşlerimizin derneğimize yaptığı maddi ve manevi katkılarıyla yapıyoruz. Bunun için hayırseverlere teşekkürü bir borç biliriz” dedi.³

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZİ ve ÖZEL EĞİTİM İŞ UYGULAMA MERKEZİ

Tavşanlımıza Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi açılıyor. Açılacak bu okul ÖZEL EĞİTİM İŞ UYGULAMA MERKEZİ (OKULU) statüsünde olup orta ve ağır düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip, okul öncesinden başlayıp 23 yaşa kadar bireyleri kayıt edecektir.

Okulumuzun ihalesi kasım ayında yapılmış olup, 2014 yılının Ağustos ayında teslim edilmesi beklenmektedir.

Yönetmeliğe göre; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak ve iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla resmî ve özel, özel eğitim iş uygulama merkezleri (okulları) açılır.

Özel eğitim iş uygulama merkezlerinde (okullarında) akademik bilgi ve becerilerin yanında iş eğitimi uygulamalarının da yer aldığı eğitim programı uygulanır.

Personel ve eğitim ortamının uygun olması durumunda farklı yetersizlikleri olan bireyler için özel eğitim sınıfları açılabilir.

Bu merkezlerde (okullarda); tuvalet eğitimini kazanamamış, yoğun davranış problemleri gösteren ve grup eğitimine uyum sağlayamayan öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim uygulaması yapılır.

Bu kurumlarda sınıf mevcutları en fazla 10 kişiden oluşur.

Merkezlerde (okullarda) dersler görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak özel yetenek gerektiren dersler alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır.

Programın süresi dört yıldır. İş ve uygulama dersleri, çevrenin sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri ve

şartları ile istihdam imkânları dikkate alınarak açılır.

Özel eğitim iş uygulama merkezlerini (okullarını) tamamlayan bireylere Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu) Öğrenim Belgesi verilir.

Özel eğitim iş uygulama merkezlerini (okullarını) tamamlayan bireyler diğer yaygın eğitim programlarına, işe ve mesleğe yönlendirilirler.

Karakova Mahallesine yapılacak olan Tavşanlı Özel Eğitim Uygulama Merkezi ve Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi(okulu) (eski adı ile eğitim uygulama ve iş eğitim merkezi) şu bölümlerden oluşacaktır.

- 1- Özel eğitim uygulama merkezi(okulu) anasınıfı
- 2- Özel eğitim uygulama merkezi(okulu) 1. kademe (ilkokul)
- 3- Özel eğitim uygulama merkezi (okulu) 2.kademe (ortaokul)
- 4- Özel eğitim iş uygulama merkezi(okulu) 3. kademe (lise ve mesleki eğitim düzeyi)

TAVŞANLI SOSYAL HİZMET MERKEZİ AÇILIYOR

Size yeni bir müjde daha vermek istiyoruz. İlçemize şubat ayında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak, sosyal hizmet merkezi açılacak.

Konuyla ilgili bilgisine başvurduğumuz Kütahya Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Müdür Yardımcısı Turgay SANCAR “merkezin şubat ayında, eski Tavşanlı Öğretmenevi'nin olduğu yerde açılıp, yaşlı, özürlü ve çocukların eğitimi ve incelemesi yanında bakım ve takiplerinin yapılacağını” söyledi.

SANCAR merkezin hafta içi mesai saatlerinde açık olup, 6-7 kişilik bir personelin de burada hizmet vereceğini de sözlerine ekledi.⁴

TAVŞANLI KAYMAKAMLIĞI ENGELLİLER HİZMET MERKEZİ

Tavşanlı Kaymakamlığı “Engelliler Hizmet Merkezi” açıldı. Tavşanlı

Kaymakamlığı'ndan aldığımız bilgilere göre; engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın ilgili kurumlara ulaşmaları düşünülerek Hükümet Konağı giriş katında bulunan Danışma Odasına, ENGELLİLER HİZMET MERKEZİ olarak yeni bir görev yüklendi. Merkezin çalışma usulü şöyle; öncelikle binada bulunan her kurumdan bir görevli tespit edildi. Engelli veya yaşlı bir vatandaşımız binaya gelip bu merkeze başvurduğunda hemen kurum görevlisine haber veriliyor. Kurum görevlisi, vatandaşımızın evraklarını alıp, en kısa zamanda işini sonlandırarak ilgili kişiye teslim ediyor. Böylelikle engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın işlerini en kısa yoldan ve zahmetsiz olarak halletmeleri sağlanmış oluyor. Biz de Tavşanlı Kaymakamlığı'nın bu hizmetini takdirle karşılıyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz.

SONNOTLAR:

1. Abdullah SARIBAŞ, Anadolu Ü. Eğitim Fak. Özel Eğitim mezunu, Yunus Emre Ö.E.R.M.Kurum Müdürü
2. Yakup GÜNDOĞDU, Gazi Ü. Sosyoloji Yüksek Lisans mezunu, Meliha Girgin Ö.E.R.M.Rehber öğretmeni.
3. Ömer AKIN, Türkiye Beyazay Derneği Kütahya Şubeleri Onursal Başkanı, 1945 Tavşanlı Doğumlu
4. Turgay SANCAR, Kütahya Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı

KAYNAKLAR:

- 1-Abdullah SARIBAŞ, Anadolu Ü. Eğitim Fak. Özel Eğitim mezunu, Yunus Emre Özel Eğitim ve Rehberlik Merkezi Müdürü
- 2-Yakup GÜNDOĞDU, Gazi Ü. Sosyoloji Yüksek Lisans mezunu, Meliha Girgin Özel Eğitim ve Rehberlik Merkezi Rehber öğretmeni
- 3-Ömer AKIN, Türkiye Beyazay Derneği Kütahya Şubeleri Onursal Başkanı, 1945 Tavşanlı Doğumlu
- 4-Manisaeczaciodası.org
- 5-Orhanyildiz.tr.gg
- 6-Aliyücelblogspot
- 7-Beyazgazete.com
- 8-Turgay SANCAR, Kütahya Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı
- 9-Tavşanlı MEM

FARKLI BİR KURULUŞ ÖYKÜSÜ

AVCILAR

İsmail KARTAL / Eğitimci

Her köyün, beldenin veya şehrin kuruluşları ile ilgili hikâyeleri vardır. Bunların çoğu yazıya dökülmediğinden unutulup gitmiştir. Farklı farklı olan bu hikâyeler geçmişin aydınlatılmasında bizlere yardımcı olur. Sizlere farklı bir kuruluş öyküsü olan Tavşanlı İlçesinin uzak ama şirin köylerinden biri olan Avcılar Köyünü tanıtacağım.

Avcılar Köyü Tavşanlı'nın güneybatısında olup yaklaşık 70 km uzaklıktadır. 1956 yılında Simav İlçesinden ayrılarak Tavşanlıya bağlanmıştır.

09 Ekim 2011 Pazar günü yolumuz Avcılar Köyüne düştü. Bizleri köy odasında Muhtar Mustafa AKCAN ile birbirinden sevimli dedelerimiz karşıladı. İnsanımızın misafir perverliğini, samimiyetini yüzlerinden okuyabiliyorduk. Avcılar Köyüne ilk defa gelmiştim; fakat sanki yıllardır bu köyde yaşıyordum hissine kapıldım. Köylerini büyük bir içtenlikle anlatmaya başladılar.

Köyün örf âdet ve gelenekleri biraz farklı olmasına rağmen çevre köylerle aynı, Köy isminin eskiden beri aynı olduğunu öğreniyoruz. Köy sakinlerinden İbrahim AKMES köy yerinin daha eskiden aşağı kesimlerde olduğunu ve buradan İzmir – Bursa kervan yolunun geçtiğini anlattı. Fakat bu kervan yolundan ve köydeki yılanların çokluğundan rahatsız olduklarından dedeleri köylerini yukarıya taşımışlar. Bu taşıma ile ilgili bir tarih yok.

Her köyde mutlaka şehit veya gazilerimiz var, onlar sayesinde bizler buralardayız. Onları unutmamak ve unutturmamak için soruyoruz; Çavuşlar Sülalesinden Hüseyin Kurtuluş Savaşında esir düşmüş. Nerede ve kime esir düştüğü belli değil. En son gören ise Örencikten Amatların Kel Mehmet olmuş, birlikte esir düşmüşler. Kel Mehmet kaçmış ve köyüne dönmüş fakat Hüseyin' den bir daha haber alamamışlar.

Gökçeler Sülalesinden Mehmet (Güneş) 9 yıl Yemen' de kalmış, oğlu Musa Güneş; babasının Kudüs'te İngilizler'e esir düştüğünü 3 yıl sonra kaçarak yaya olarak memleketine dönmüş olduğunu anlattı. Allah (C.C.) tüm şehit ve gazilerimizden razı olsun.

Köyü ilk kuranlar Esimoğulları, Çıldırılmazlar, Eseler ve Gökçededeler imiş, Simav' ın Maksutlar köyünden bir

genç Esimoğullarına (bekâr durur) çoban olarak gelir. Daha sonra onlara damat olur ve iç güveyisi olarak köyde kalır. Daha sonra bu damadın annesi ölür ve dul kalan babası oğlunun yanına sığınır. Oğlu babasını kendi baldızı ile evlendirir. Böylece babasıyla bacanak olur. Bu evlenmeler sonunda iki sülale çıkar Eseler ve Gökçeler. İşte bu köyün kuruluş hikâyesi de böyle. Daha nice hikâyelerimiz var anlatılmaya anlatılmaya unutilan. Bu hikâyelerimizi unutmamak ve unutturmamak dileği ile...

Avcılar Köyü

EMEKLİ EĞİTİM DENETMENİ MEHMET ÇAKIR BEY İLE YAPILAN SÖYLEŞİ

Ahmet KAÇAR

YER: TAVŞANLI KIZ TEKNİK VE MESLEK LİSESİ UYGULAMA ATÖLYESİ

TARİH: 14.11.2013

SAAT: 14.00

İnsanların hayatında yapmak istedikleri şeyler mutlaka vardır. Benimde bir öğretmen çocuğu olarak ve görev yapan bir öğretmen olarak en büyük hayalim yıllarını eğitime vermiş bir kişi ile söyleşi yapmak ve onun eğitim alanında yaptıkları çalışmalarını kayıt altına almaktır. Bu idealim ile ilgili olarak Tavşanlı Tarih Araştırmaları Komisyonu tarafından emekli eğitim Denetmeni Mehmet ÇAKIR hocam ile söyleşi yapma görevi bana verince çok mutlu oldum ve aynı zamanda gurur duydum.

Mehmet hocam ile Kız teknik ve meslek lisesinin ilçe milli eğitim müdürlüğü bahçesinde bulunan uygulama atölyesinde biraraya geldik. Bu mekanlar Tavşanlı ortaokulunun eski binaları olduğundan Mehmet hocam burada olmaktan çok duygulandı. Çünkü kendisinde bu binalarda öğrencilik yapmış ve birçok anısını bu mekanlarda yaşamış biriydi.

Kendisi ile söyleşiye başladıktan sonra onun hafızasının çok güçlü olduğunu farkettim. Geçmişe yolculuğa başlayınca çok uzun zaman önce yaşadığı olayları daha dünmüş gibi hatırladığını gördüm.

Mehmet ÇAKIR hocam 1930 yılında Tavşanlı'da doğduğunu ve 84 yaşında olduğunu, Tavşanlı'nın yerlisi olduğunu belirtti. Anne tarafına BÖREKLER baba tarafına

İBRAHİM BEYLER dendiğini, ulucaminin yapılışı sırasında dedesinin veya dedesinin babasının görev yaptığını, görev yaparken "Şu taşı şuraya değil buraya koyalım" diyerek ustalara karışmasından dolayı "Gevezelik yapma" cevabını almış ve bu nedende baba tarafına GEVEZELER lakabı verildiğini, gerek anne gerekse baba tarafının herhangi bir köyden geldikleri ile ilgili bir bilgi olmadığını söyledi. Ayrıca anne ve baba tarafından dedelerinin kuşağına indiğini ama daha eski kuşakları hakkında bilgisi olmadığını söyledi.

Çocukluğu ile ilgili anılarını sorduğumda 1930'lu tarihlerde ekonomik krizden dolayı kahvelerin dolu olduğunu ve at arabacılığının meşhur olduğunu belirterek, o dönemin lüks sayılabilecek arabalarının faytonlar olduğunu ve bu arabalara zenginlerin binip Göbel'e gittiklerini bildiğini söyledi. 1970'lerde ise kendilerinin kamyon kasalarında konu komşu dolaşarak Göbel'e ve Dereli'ye gittiklerini anlattı.

Okul hayatını sorduğumda 1937-38 senelerinde Fevzipaşa ilkokulunda okula başladığını, o dönemle ilgili hiç unutamadığı olayın 1. sınıfta bir rakamını yazmaya aşağıdan yukarı doğru başladığından dolayı çok zorlanması olduğunu belirtti. İlkokulu bitirdikten sonra Tavşanlı'da ortaokul olmamasından dolayı okul hayatına bir yıl ara verdiğini ve 1940'larda Tavşanlı ortaokulunun yapımı sırasında o dönem kaymakamı Mehmet Ali Akseven'in

Mehmet Çakır ile söyleşi

büyük emekleri olduğunu, bizzat okulun yapımında kaymakam beyin sırtında tuğla taşıdığını duyduğunu anlattı. Orta okul yapıldıktan sonra okula başladığını (bir sene daha okul olmasa öğretmen olamazdım diye belirtti) ortaokul yılları ile ilgili unutamadıkları ise Müzik öğretmeni Fethi beyin disiplinli kişiliğini ve okulda yaşadığı iki olayı unutamadığını belirterek bunlardan ilkinin annesinin ceketinin içine diktiği cepkenden okul bahçesine çakı düşürdüğünü ve ikincisinin ise gazeteci Mehmet ile yaptığı kavga olduğunu bu iki olaydan dolayı okul yönetiminin onun adını bir yere not ederek işlem yaptığını fakat ceza vb.almadan olayın gerisinin gelmediğini anlattı.

O dönem Tavşanlı'yı sorduğumda ilçe nüfusunun 3-5 bin olduğunu, belediyede 3 zabıta memurunun

görev yaptığını, Tunçbilek'ten kamyonların istasyon mahallesine kömür getirdiklerini, Fevzipaşa ilkokulundan Moymul'a kadar hiçbir yerleşim olmadığını ve buraların bomboş olduğunu anlattı ve insanların buralara gitmekten korktuklarını belirtti.

Babasının işini sorduğumda yemenici yani ayakkabıcı olduğunu ve uzun süre kendisininde çıraklık yaptığını, evlerinin 60 metrekarelik 2 katlı bir ev olduğunu anlattı. Çocukluğunda mülayim dede civarının çocukların oyun alanı olduğunu ve buraların bomboş olduğunu belirtti.

Ortaokul yılları sonrası ile ilgili olarak mezun olduğu ilk sene imtihana girdiğini ve kazanmadığını ayrıca ekonomik yokluktan bir yıl daha okul yaşamından uzak kaldığını, sonra edebiyat öğretmeni ve aynı zamanda müdür muavini olan Vehbi Kızılgün'ün kendisini Edirne erkek öğretmen okuluna yönlendirdiğini, son sınıfa geldiğinde kendisinin Hakkari'ye gitmek istediğini (buna neden olarak Nihal Atsız'ın kardeşinin öğretmeni olduğunu ve kendilerine memleketin her yerinde şevkle görev yapma ruhu aşıladığını anlattı) ve Hakkari'nin Beytüşşebap ilçesine bağlı bir köyde öğretmenliğe başladığını belirtti.

Tavşanlı'daki günümüzdeki yaşamı değerlendirmesini istediğimde iyiye doğru bir gidişin olduğunu eskiden cadde ve yolların çamurlu iken, günümüzde modern yol ve caddelerin mevcut olduğundan bahsederek memnuniyetini belirtti.

Ailesi hakkında bilgi vermesini istediğimde 4 çocuğu olduğunu bir evladınıza menenjitten küçük yaşta kaybettiğini, bir çocuğunun meslek öğretmeni, birinin lise mezunu, birinde ortaokul mezunu olduğunu anlattı. Eşi ile görücü usulü tanıştığını ve yerel bir düğün töreni ile evlendiğini anlattı ve kız istemeye gittiklerinde eskiden yağlık denen bir uygulamanın olduğunu iki kişinin mendil tuttuğunu ve herkesin içine para attıklarını kendisinin bu uygulamayı istemediğini ,uygulamadığını ve günümüzde bu adetin artık kalktığından

Mehmet Çakır ile söyleşi

bahsetti. Şimdiki düğünlerin ise çok kolaylaştığını anlattı.

Hayatında onu en çok mutlu eden olayın geçen sene Ramazan bayramında Moymul ilkokulundan 1972-73 yılından öğrencisinin el öpmeye geldiğini ve bu olayın onu çok mutlu ettiğini anlatarak "öğretmenin ihtiyacı para pul değildir, bu olaylar öğretmeni mutlu eder" dedi.

Yaşamında onu en çok üzen olayın çok sevdiği bir müfettişin sürgün edilme olayı olduğunu kendilerinin bir öğretmen derneği yönetiminde olduklarından bu müfettişi ziyarete gittiklerini ve izinsiz gittikleri iddiasıyla kendilerine soruşturma açıldığını ve kendisinin Sivas'ın Divriği ilçesinin bir Köyü'ne tayini çıktığını anlattı. Bu yıllarda Ankara Eğitim Enstitüsünde öğrenimine devam ettiğini eşi ve çocukları Tavşanlı'da kaldığından dolayı o dönemde çok sıkıntılı zamanlar geçirdiğini söyledi. Yine onu üzen bir başka olayın Divriği'de görev yaparken kendine haksız bir ithamda bulunulduğunu bu ithamı yapanların bulunmasını çok istediğini belirtti.

En sevdiği yemekleri sorduğumda ise Manti ve Tarhana çorbası ile Karnıyark yemeği olduğunu söyleyerek eski bayramlarda ekonomik sebeplerden dolayı et yemeği ve tatlıdan başka yemek olmadığını anlattı.

Kendi çocukluğu ile şimdiki çocukları karşılaştırmasını rica ettiğimde kendi çocukluğunda kirin pasın içinde oynadıklarını şimdi

ise çocuklarda bu tip oyunların görülmediğini belirterek kendi çocukluğunda aşık,sone gibi oyunlar ile mili (bilye) oynadıklarını, kıldan çaputtan topun arkasında koştuklarını söyledi.

Çocukluğundaki milli Bayramlara Tavşanlı halkının yoğun katılımında bulunduğunu belirtti.

Mehmet Çakır hocam 1974 yılında müfettiş olduğunu ve Artvin'de göreve başladığını Afyon'da müfettişlikten emekli olduğunu,29.5 yıl görev yaptığını söyledi.

Tavşanlı'da beğendiği futbol kulübünün Genç Yurdu olduğunu renklerinden dolayı Fenerbahçe taraftarı olduğunu anlatarak söyleşimize son verdi.

Mesleğe başladığım yıllardan beri en fazla arzu ettiğim eğitime yıllarını vermiş bir büyüğümüz, hocamız ile böyle bir çalışma yapmaktı. Onu dinlerken bazen şimdiki çalışma şartlarımız ve olanaklarımızın ne kadar fazla olduğunu da düşündüm. Zor ve çetin şartlarda ülkemizin her bölgesinde fedakarca çalışan tüm öğretmenlerimizden hayatta olmayanlara Allah'tan rahmet dilememiz, sağ olanları ise unutmamız gerektiğini idrak etmemiz gerekir. Mehmet hocamında söylediği gibi öğretmenin ihtiyacı para pul değil yaptıkları çalışmaların hatırlanması ve öğrencilerinin onun elini öperek hal hatır sormasıdır. Öğretmenler için bunun değeri hiçbir şeyle ölçülemez....

Ressam Hidayet ŞEN

Mehmet PELVAN / Moymul Mah. Aşağı Camii İmam-Hatibi

Etrafı kayalıklarla çevrili, çamurdan kardan çıkabilirse ayda sakatta bir jipin gelip gittiği 1960 lı yılların klasik bir Anadolu köyüdür, Emet'in Küreci Köyü.

Okulu olmayan bu köye 1968 yılında bir öğretmen gelir. Devletin ilk defa kendilerine uzanan bu şefkatli eline karşılık Kürecililer de; gelen bu öğretmene kucaklarını açarlar ve köy odalarını sınıfa dönüştürerek çocuklarını okutması için ona teslim ederler.

Çiçeği burnunda ki bu idealist öğretmen, köyün okuma yazma bilmeyen tüm çocuklarını sınıfa toplamaya başlar. Öğrencilerin çoğu ortaokul hatta lise seviyesine gelen genç erkelerden ve evlenme çağına yaklaşan kızlardan oluştuğundan bu sınıfta küçüklere pek yer kalmaz.

1962 doğumlu olan Hidayet'te büyük bir azim ve sevinçle okula başlar ve sınıfın ikişer kişilik sıralarına ağabeyinin desteğiyle dördüncü kişi olarak zorla ilişmeye çalışır. Bu şartlarda ders işlenmeyeceğini anlayan öğretmen, aralarında Hidayet'inde bulunduğu küçük çocukları 'ileride okuturum' düşüncesiyle dışarıya çıkarır.

Hidayetin gönlü içeride olduğu halde geriye baka baka sınıftan dışarıya çıkmak zorunda kalır. Dışarıdan arada bir kapiya kulağını dayayıp içerideki öğretmenin anlattıklarını dinlemeye çalışır lakin sonuç nafiledir.

Çaresizlik ve üzüntü içerisinde etrafa bakarken bir ara yerde, yarısı çamura batmış sivri elle tutulamayacak kadar küçülmüş bir kalem parçası takılır gözüne. Eğilip kalemi eli-

ne alır ve kendi halince kapiya resim çizmeye başlar.

Onun ilk resim denemeleri böylece daha ilkokulun ilk günlerinde okulun kapısında kendini göstermeye başlar.

O gün hayret ve gıpta ile onu izleyen arkadaşları, yıllar sonra onun tablolaşan resimlerini gördüklerinde; bu olayı yerinde bir hatıra olarak kendisine anlatacaklardır.

Hidayet'in daha küçük yaşlarda iken resme yönelmesinde, aynı okulda öğrenci olan ve ileride okuyup öğretmen, ressam ve kaligrafi sanatçısı olacak olan ağabeyi Ali'nin etkisi çok büyük olur.

Hidayet'in köylerinin yakınındaki dağdan çakıyla bıçakla yontulabilen yumuşak bir taş çıkmaktadır. Köylüler ve Çocuklar bu taşlardan getirip kül

Küreci Köyü

Küreci Köyü

tabağı, tabak, çanak, araba vs. gibi şeyler yaparlar.

Bugün Tavşanlı da müzik aletleri ustası olan Ahmet ALTINSOY, Hidayet'in hem köylüsü hem de akrabası ve arkadaşıdır.

Bir gün Ahmet ile Hidayet o dağdan taş getirmeye giderler.

Yolda giderlerken Ahmet; ben kül tabağı yapacağım, ya sen diye sorar.

Hidayet; ben Heykel yapacağım der.

Ders kitaplarının birisinde Çavdarhisar Aizoni tapınağındaki bir heykeli görmüştür ve aklında onu yapmak vardır Hidayet'in. Ve öyle yapar.

Dağdan düşüncesindeki o heykeli yapabileceği büyüklükte bir taş çıkarıp getirir. O küçük maharetli elleriyle taşı yontmaya başlar. Kitaptaki resme benzer şekilde saçının kıvrığından sırtındaki haç işaretine varıncaya kadar bir bir işleyerek o heykeli yapar.

Yaptığı bu oyuncağıyla bir müddet oynayan Hidayet, zamanla onu evinin bir köşesinde unutup gider.

Nihayet aradan uzun yıllar geçtikten sonra bir gün evini tadilat yapmaya başlayan babası bu heykeli bulacaktır. Bunun ne olduğuna pek bir anlam veremeyen baba, o yıllarda Emet pazarına gelen bir antikacıya gösterecektir. Antikacı da 'bu bir Bizans heykeli' deyip, onu babasından satın alacaktır.

Hidayet İlkokulun birinci sınıfını köy odasında okurken devlet bu sırada köylerinin harmanlarına Amerikan baraksından bir okul yapar. Hidayet okulun kalan yıllarını da bu yeni baraka okulda tamamlar ve 1973 yılında mezun olur.

Küreci Köyü İlkokulu -1970

Zeki ve kabiliyetli olan bu çocuklarını babaları okutmak istemektedir. Lakin hem köyün şehre uzak oluşu hem de maddi imkânsızlıklar bu isteği zorlaştırmaktadır

Bir gün Kütahya da ortaokullar için parasız yatılı imtihanı olduğunu haber alan babasıyla Hidayet hemen Kütahya'nın yolunu tutarlar.

İlk defa şehri gören Hidayet; caddede etrafa hayran hayran bakarak yürürken bir ara gözü vitrinindeki bir tabloya takılır. Vitrinin önüne dikilip bütün ruhuyla bu resme dikkat kesilir. Gözünü kırpmadan ve kımıldamadan o tablonun karşısında öylece kalakalır.

Nice sonra babasının dönüp gelip kolundan çekmesiyle kendine gelir ve yollarına devam ederler.

Artık o gün akşama kadar o; Kütahya'nın caddelerinde sokaklarında değil de, görmüş olduğu o tablodaki manzaranın renga renk vadilerinde dolaşıp durmuştur.

Neticede Hidayet bir vesile ile Tunçbilek te parasız yatılı olarak ortaokula başlar. Bir buçuk yıl

burada okuduktan sonra kalan yılları da Emet'te tamamlayarak ortaokulu bitirir ve ertesi yıl Tavşanlı Endüstri Meslek Lisesinde başlar.

Lise yıllarda onun çizmiş olduğu bazı desenler o yıllarda ülkemizde yayınlanan 'Gerçek, Pınar ve Türk Edebiyatı' gibi aylık kültür ve sanat dergilerinde yayınlanır. Bu durum onun sanata olan aşkını ve şevkini daha da artırır.

Aynı yıllarda hat sanatına ilgisinden dolayı hat sanatının baş eserlerinden olan 'Kalem Güzeli ve Hat Örnekleri' kitaplarını alıp onlardan istifade etmeye çalışır. Fakat o yıllarda Tavşanlıda bu konuda ona yardımcı olacak bir hoca bulunmadığından bu hevesi yarım kalır.

Hidayet Sanat okulunu bitirdikten sonra Tunçbilek G.L.İ. ye işe girer ve açık ocaklarda çalışmaya başlar.

Bir gün arkadaşları; kalmış oldukları şantiyenin kapısının camından içeriye vuran güneşten yakınırılar.

Hidayet; ben size orayı bir resim çizerek kapatıvereyim der ve barakanın camına, iş ortamına da uygun düşecek şekilde bir

Emet, Küreci Köyü

Domañıç Bileyik Yaylası

Tavşanlıdan Bir Sokak

Kuruçay Göleti

Ekskavetör (kepçe) resmi çizer. Bu resim başta mühendisler olmak üzere herkesin ilgisini çeker. Bir gün makinenin silinen yazılarını, diğer bir gün başka bir çizim işi derken Hidayet, sonunda kendisini işletmenin resimhanesinde bulur. Resimhanedeki çizimler onun için güzel bir iştir ama sanatsal tarafı olmadığından ruhunu pek tatmin etmemektedir.

Yıl 1980'li yılların başlarıdır. Bir gün işten evine gelirken Yörük Hasan'ın fırınının yakınındaki bir dükkânın camında iki tane tablo görür.

O yıllarda da Ressam Abdullah TAKTAK, Ankara'dan Tavşanlıya yeni dönmüş ve kendisine bir atölye açmıştır. Dolayısıyla bu tablolar 'Ressam TAKTAK' aittir. Artık o günden sonra Hidayet işten evine gelirken her gün mutlaka yolunu o dükkânın önüne uğratar ve dakikalarca o tabloları izledikten sonra evine gider.

Bir gün cesaretini toplayan Hidayet; Abdullah TAKTAK'ın evinin kapısını çalar ve bu konuda kendisine yardımcı olmasını ister. Hidayet'i evine buyur edip

Ressam Abdullah TAKTAK ve Hidayet ŞEN

iyice dinleyen TAKTAK onun bu isteğini kabul eder.

Artık o günden sonra o; işten geriye kalan zamanlarının çoğunu, Ressam Abdullah TAKTAK'ın atölyesine gelerek onun resim çalışmalarını izlemekle geçirir.

Aradan yıllar geçtikten sonra burada belli bir olgunluğa eren Hidayet'i Ressam TAKTAK yanına alır ve Kütahya ya Ahmet YAKUPOĞLU'na götürür.

Ahmet YAKUPOĞLU'nun atölyesinin eşliğinden içeriye adım atar atmaz duvarlardaki tabloları gören Hidayet mest olur. Sanki bunlar tablo değil; bu kâinat kitabının bölümlerinden canlı birer misaldir. Bir tabloya bakar, suyun şarılıtısını duyar; diğer tablodan rüzgarın hışıltısını duyar, öbüründen kuşun ötüşünü....

Ahmet YAKUPOĞLU, Hidayet ŞEN, Lütfi DİLER, İbrahim GÜLER, Hayrettin SUBAŞI

TAVŞANLI / Ada

Bir an akli yıllar öncesine gider ve Kütahya ya ilk geldiğinde başında dalıp kaldığı o tablo belirir gözlerinin önünde.

İşte buydu, der. Demek ki o günkü o hal bana, bugün için bir işaretmiş.

Talebesinin ahvalini YAKUPOĞLU na anlatan Ressam TAKTAK, onu bu üstada teslim eder ve böylece Hidayet'te, çocukluğundan beri aradığı üstadını nihayet bulur ve onun tekkesine derviş olur.

Ahmet YAKUPOĞLU ressam ve müzisyenliğinin yanında çok farklı bir ruh yapısına sahip mükemmel bir şahsiyettir.

Bu sebeple Ressam TAKTAK bir gün Hidayet'e; **"Oğlum Ressam Ahmet bey öyle mükemmel bir**

insandır ki; sen onun susmasından bile çok şeyler istifade edeceksin" diyerek onun farklı yönlerinin de olduğunu işaret etmiştir.

O günden sonra Hidayet; yaklaşık yirmi yıl bu tekkeye gidip gelerek pervaneler gibi aşkla vecdle bu üstadın etrafında dönerek ondan istifade etmeye çalışır. Gün olur fikir dinler, gün olur zikir dinler, gün olur ahü zarla inler.

Bu hal içinde epey bir zaman geçtikten sonra nihayet bir gün; bu kâinat kitabının ayetlerinin bazı bölümlerinin zikri, onun fırçasının dilinden de kelime kelime dökülmeye başlar.

Zaman içinde bu kelimeler kelimel elbisesine bürünür ve etrafta

çok hoş tablolar olarak görünmeye başlar.

Bu mertebede iken bir gün gönül deryasına; **"Kelimeyi kelâm eyledik, kelâmı da kemâl eylemek gerekmez mi?"** diye bir düşünce düşer. Bu düşünce hale hale genişler ve onun gönül deryasının kıyılarına dalga dalga vurmaya başlar.

Talebesinin ulaşmış olduğu bu mertebeyi anlayan üstadı, o günden sonra artık Hidayet'i; bu tabiat kitabının ayetlerini yerinde inceleyip üzerinde tefekkürünü geliştirmesi için doğaya çıkar-maya başlar. Bu dönemde artık o, bir yandan üstadının fırçasından tuvaline dökülen sırları keş ederken zaman zamanda onun farklı hallerine şahit olur.

Bu hâl tâki onda, Üstadının;
**“Yalnızca tabiata yöneldik.
 Bundan daha güzeli ve ruh-
 lara sükûnet vereni olsaydı
 ona dönerdik. Tabiatın içine
 daldıkça daha derinlerine nü-
 fuz edebilme sarhoşluğundan
 ayrılmayı lüzumsuz bulduk...”**
 sözünün sırrına erinceye kadar
 devam eder.

Bu sırta eren Ressam Hida-
 yet, artık o günden sonra; **kâh
 yemyeşil bir yamaca yaslanıp
 onunla tatlı bir sohbet dalar,
 kâh çorak bir toprağa oturup
 onunla beraber ağlar, kâh bir
 çağlayana varıp onunla bera-
 ber çağlar.**

Ressam Hidayet Zamanla dün-
 yalık saydığı şeylerden ağır ağır
 sıyrılmaya başlar.

Tunçbilek teki işini bırakıp
 Tavşanlıya bir tabela ve resim
 atölyesi açar. Bir yandan tabe-
 la yazarak günlük nafakasını
 karşılarken diğer taraftan da bu
 atölyenin duvarlarını tablo tablo
 resimlerle doldurmaya başlar.

Yapmış olduğu bu tablolarla:

-1988 yılında Bodrum da,

-1994 yılında Emet te,

Ressam Hidayet ŞEN'in Sergi Haberleri

Kültür ve Turizm Eski Bakanı Ertuğrul GÜNAY,
 Hidayet ŞEN'in Ankara'da Resim Stantında

-2000 yılında Kütahya Ulusal
 Kültür Sanat Festivalinde,

-2006 yılında Tavşanlı da,

-2007 yılında KÜSAD Salonu,
 -2012 yılında Kütahya KÜSAD
 Salonunda kişisel olarak resim
 sergileri açar.

İstanbul ve Ankara başta olmak
 üzere ülkemizin çeşitli illerinde
 yirmi beş kez karma resim ser-
 gilerine katılır.

2008 yılında Avrupa birliği
 projesi kapsamında (İtalya
 Palermo) karma resim sergisi-
 ne katılır ve buradan kendisine
 katılım belgesi verilir.

Zaman zamanda İstanbul da
 geleneksel olarak yapılan
 “Kâtibim” resim yarışmasına
 katılır. Bu yarışmalardan; dört
Mansiyon Ödülü, bir de **4.Lük
 Ödülü** almaya hak kazanır.

2012 yılına gelindiğinde Ressam
 Hidayet Şen in sanatındaki de-
 ğişim ve dönüşümlerden birisi
 daha gerçekleşir

Şöyle ki: Ressam Hidayet ŞEN
 2012 yılında Kütahya da KÜSAD
 Salonunda kişisel olarak resim
 sergisi açmıştır. Sergiye birçok
 zevat gelip gitmekte ve ‘sergi

anı defterine’ çok hoş duygu ve
 düşünceler yazılmaktadır.

Bu esnada salondaki sergiyi
 görmeye bir misafir daha gelir.
 Bu kişi Türkiye’nin meşhur ‘Hat’
 sanatı ustalarından Mahmut
 ŞAHİN beydir.

Bu üstad ile yolları böylece keşi-
 şen Ressam Hidayet, yıllar sonra
 yarım kalan bir arzusunu daha
 gerçekleştirme imkânı bulur
 ve bu Hat üstadından Sülüs ve
 Nesih dersleri almaya başlar.

Ressam Hidayet ŞEN

HEMŞERİMİZ RAHMİ ORUÇ GÜVENÇ

Orhan KASAP

İnsan kişiliğinin gelişimini etkileyen en önemli öğelerden birinin de 'müzik' olduğunu, biraz sonra hayat hikâyesini okuyacağımız kıymetli arkadaşım R. Oruç GÜVENÇ'den öğrendim. Onunla müzik alanında çalışmalara başladıktan sonra ruhsal açıdan zenginleştiğimi olumlu yönde

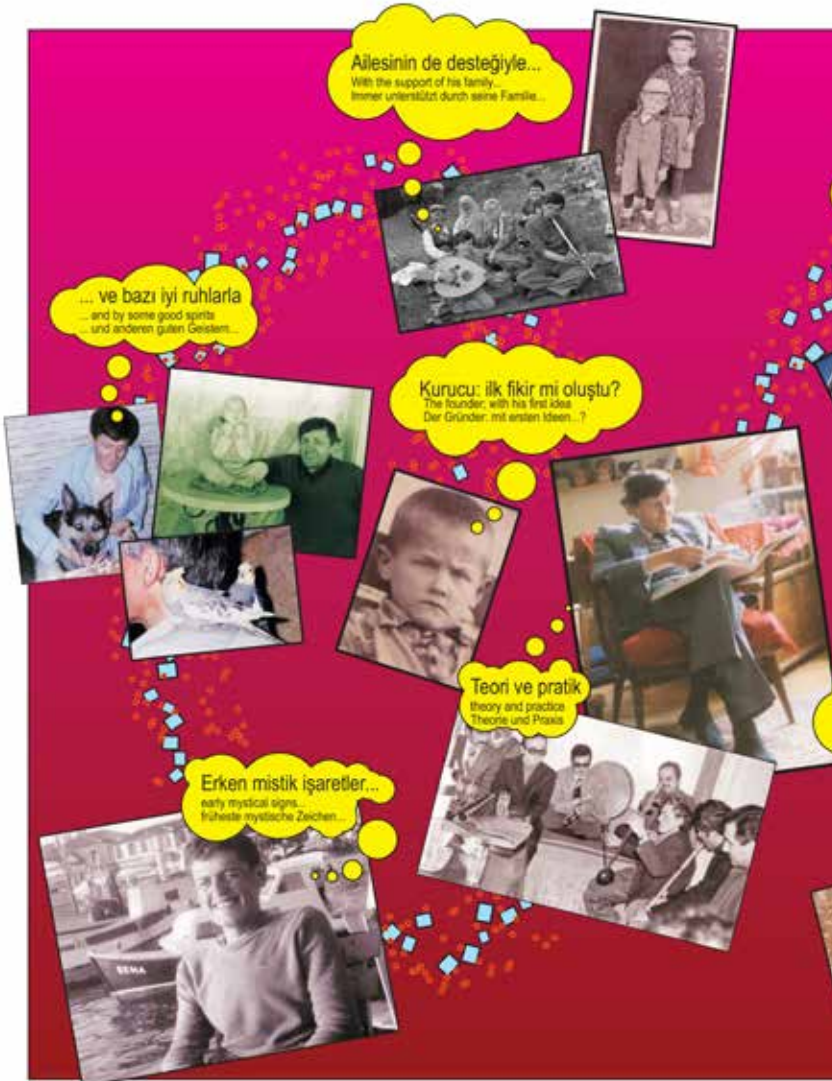
geliştiğimi şimdi çok daha iyi anladım. Sözü; kendi üzerimde daha fazla uzatmadan Yardımcı Doçent Doktor Oruç GÜVENÇ'in hayat hikâyesine geçiyor ve benim 'Ben' olmamı sağladığı için kendisine çok teşekkür ediyorum;

1948 yılında Kütahya Tavşanlı'da doğan Oruç Güvenç; müzikle tanışması kendisi şu şekilde anlatır: "12 yaşında kadardım. Tavşanlı ortaokuluna devam ettiğim günlerdi. Bir gece rüyamda, koyu renk pardösü giymiş bir zat gördüm. Bana bir keman uzattı ve "Bunu çal" dedi. Keman çalmayı bilmediğimi, çalamayacağımı söyledim. Ama o, "Çalabilirsin. Çal" dedi. Ben de kemana alıp çalmaya başladım. Çok da keyif aldım.

Sabah bu rüyamı, o dönemde Tavşanlı Postası isimli gazeteyi çıkartmakta olan babama anlattım; beni dikkatle dinledi. O gün bana bir keman aldı. Kısa bir süre sonra, üç yıl sürecek keman derslerine başlamıştım. İlerleyen yıllarda Türk musikisi enstrümanlarından ney, ud, tambur ve rebabı tanıdım ve bu sazların icrası ile meşgul oldum. Aile fertlerinden dinlediğim İdil-Ural Türkleri şarkıları ve sazlarının etkisi ve felsefe tahsili sırasında hazırladığım "Hz. Mevlana'da insan" adlı lisans tezinin muhtevası ile maddi ve manevi Türk musikisine olan ilgim gittikçe büyüdü ve gelişti. Türk musikisinin tarih içinde bütünlük ve süreklilik gösterdiği tezinden hareketle, repertuar çalışmalarım etnomüzikolojik değerlendirmelerle genişledi. Dünya üzerinde yaşayan Türk topluluklarının ve Türk kültürü ile müzikal bağı bulunan insan gruplarının müzik malzemeleri üzerine çalışmalarımı yoğunlaştırdım."

Müzik hayatına ortaokul yıllarında, müzik öğretmeni Fethi Bey'den keman dersleri olarak başlamış, üniversite yıllarında ud, rebab, ney ve tanbur öğrenmişti

Tavşanlı İstiklal İlkokulu ve daha sonra Tavşanlı Orta Okulunu bitiren Oruç GÜVENÇ liseyi ise Kütahya'da tamamladı. Yükseköğrenimini de ise İstanbul Üniversitesi Edebiyat

Oruç Güvenç'ten kesitler.

Rahmi Oruç Güvenç

Rahmi Oruç Güvenç

Oruç Güvenç Zamanın Kültür Bakanı Ertuğrul GÜNAY ile

Fakültesi Felsefe Bölümü 'nde tamamladı. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nde, Prof. Dr. Ayhan Songar'ın yanında müzikle tedavi konusunda klinik psikoloji doktorası yaptı ve bu konuda tek uzman oldu. Daha sonra Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde Türk Musikisini Araştırma ve Uygulama Merkezi'ni kurdu. Ayhan Songar'ın emekli olmasından sonra Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden ayrılarak Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde Türk Musikisini araştırma ve Tanıtma Birimi'nde öğretim üyesi olarak görev aldı. Bu görevden emekli oldu.

1975 yılında TÜMATA (Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma) grubunu kurmuştur. Bu grupta Orta Asya

kaynaklı Türk musikisinin kökenini ve terapi değerlerini araştırmaktadır. Bu arada Almanya, Avusturya'da, İsviçre'de ve İspanya'da açmış olduğu Türk müziği ile tedavi kurslarında öğrenci yetiştirmektedir. Allah'ın Sevdikleri - Hz. Mevlânâ isimli, İngilizce de yayınlanan bir eseri ve müzik terapi konusunda bir de kitabı vardır. Klasik Türk musiki ve tasavvuf musiki türlerinde, güfte ve bestesi kendisine ait olan eserleri vardır. Taz-ı vefa isimli bir makam icat etmiş, bu makamda bir saz semaisi ve bir peşrev bestelemiştir.

İstanbul Üniversitesi, Avusturya'daki okul (Schule für Altorientalische musik und kunsttherapie A-3924 Schloss Rosenau Niederneustift 66),

Viyana Üniversitesi ortak çabası olarak üç defa müzik terapi ve etnomüzikoloji sempozyumu ile, iki kere etnomüzikoloji müzik festivali düzenlemesine katkıda bulunmuş ve faaliyetlerin teori ve uygulama safhalarında aktif rol almıştır. 1992 yılında Özbekistan Bilim heyeti tarafından kendisine Fergana Üniversitesi fahri profesörlük payesi verilmiştir. Aynı yıl Arjantin Academia de las Naciones, Güvenç'i şeref ödülüne layık görmüştür. Merkezi Münih'te olan Enternasyonal Dinamik Psikiyatri kuruluşu (WADP) Türkiye temsilciliği yapmış olan Güvenç'e ayrıca ABD Boston Massachusetts Üniversitesinden teşekkür ve başarı sertifikası verilmiştir (1993).

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneğinin 1996 musiki araştırma dalında üstün hizmet ödülünü kazanmıştır. 2004 yılında, TÜRKSAV tarafından Türk Dünyası'na hizmet ödülü verilmiştir.

Marmara Üniversitesi, Avusturya Rosenau Müzik Terapi Okulu ve Münih Üniversitesi Yüksek Müzik Akademisi işbirliği ile bu üniversitenin Türk müziği ile terapi pilot projesi başlatılmıştır. Ayrıca Almanya'da Berlin ve Mennheim, İsviçre'de Zürih, İspanya'da Barselona ve Madrid şehirlerinde müzik ve hareket terapi eğitim kursları açmış ve öğretime devam etmektedir.

Samanyolu Televizyonu'nda, Musikimizin Perde Arkası isimli on üç bölümlük bir seri program hazırlamıştır. Hemen bütün yerli ve pek çok yabancı tv kanalında canlı ve paket programları yayınlanmaktadır. Yerli ve yabancı basında çalışmaları ile ilgili yazılar yer almaktadır.

1998 yılı 24-28 Şubat tarihleri arasında Başkurtistan Neftekamsk kentinde yapılan Dostluk Şarkısı Festivali'ne Rahmi Oruç Güvenç başkanlığında katılan Tümata grubuna üçüncülük ödülü verilmiştir.

Süyümbike ve Kanikey isimlerinde iki kızı vardır. Ergoterapist olan eşi Azize Andrea Güvenç ile on iki yıldır evlidir ve birlikte çalışmaktadır. Azize Andrea Güvenç'in bu çalışmaları ihtiva eden "Ey yolcu... Ey yolcu" isiminde bir kitap yazmıştır. Hemşerimiz ve Kültür Elçimize bu alanda bütün çalışmalarında yanında bulunan abisi Yaşar GÜVENÇ'i unutmamak gerekir. Güvenç Kardeşlere Allahtan sağlıklı, başarılı ve uzun ömürler dilerim.

TAVŞANLI'DAN KEMAN İLE BAŞLAYAN MÜZİK TERAPİ YOLCULUĞU

Yard. Doç. Dr. Rahmi Oruç Güvenç
Öğretim Üyesi / Üsküdar Üniversitesi,
Ergoterapi Bölümü

Yıllar boyunca Türk musikisinin olumlu, şifa verici özelliklerine sayısız defalar şahit oldum.

Ancak, dikkatlerden kaçmaması gereken çok önemli bir nokta bulunmaktadır. Günümüzde müzik adı altında sunulan, fakat aslen müziğin taşıması gereken özelliklere sahip bulunmayan kimi sesler söz konusudur.

Müzikal değeri olan sesler ile gürültü arasındaki farkı ele alıp incelediğimizde müzikal seslerin uyum taşıdığını, aheng'li ve uygun, kabul edilebilir ritim ile örülü olduğunu görürüz. Gürültü ise, rahatsız edici, huzuru ve dengeyi bozucudur. Kendimiz ile çevremiz arasındaki olumlu iletişime zarar verir. Gürültü söz konusu olduğunda aheng'in kaybolduğu, uyumlu sesler yerine huzur bozucu seslerin ön planda olduğu görülmektedir.

Ses şiddetini ölçmek için desibel adı verilen bir ölçü sistemi kullanılmaktadır. 80 desibele kadar sesler insan sağlığı için zararlı değildir. Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü'nün 8 Haziran 1991 tarihinde 1. Çevre Koruma Sempozyumu bildirisinde desibel ve ses şiddeti konusunda değerlendirmeler şöyle sunulmuştur:

Aynı bildiride şu bilgiler de sunulmuştur (Claude Rebeux'tan alıntı):

"Böylece yapılan çeşitli araştırmalar gürültünün başlıca üç tür fizyopatolojik zararının bulunduğunu ve insanları olumsuz yönde etkilediğini ortaya

Gürültü Türü	DB	Etkileri
Uzay roketleri	170	Kulak ağrısı, sinir hücrelerinde ağır bozukluklar
Canavar düdükları	150	
Kulak için dayanılmaz seviye	140	
Makinelı delici çekiç	120	Psişik, nörovejetatif ve otolojik (işitme ile ilgili) bozukluklar
Motosiklet	110	
Kabare müziği	100	
Metro gürültüsü	90	Psişik ve nörovejetatif belirtiler
Tehlikeli bölge	85	
Çalar saat / ağır kamyonlar	80	
Telefon zili	70	
İnsan sesi	60	Psişik belirtiler
Uyku dönemi	30	

koymuştur. Bunlar ana başlıkları itibarıyla şöyledir:

1. Gürültünün psikolojik etkileri
2. Gürültünün işitme (otolojik) sistemi üzerindeki olumsuz etkileri
3. Gürültünün psikolojik ve otolojik etkilerinin dışındaki etkileri.

... Yapılan incelemeler, düzenli ve hafif olarak yayınlanan bir müziğin ister çalışma, isterse çalışma dışı zamanlarda kişide bir rahatlık ve iyilik hali meydana getirdiğini ortaya koymuştur. Aksi durumlarda ise yanlışlıkların, iş kazaları ve meslek hastalıklarının sayısı ve şiddeti artmaktadır.

Gürültünün başlıca zararları:

- İşitme yorgunluğu
- Kulak yapısında hasar
- Sağırılık

- Kalp atışının hızlanması (taşikardi)
- Damar daralması (vazokonstriksiyon)
- Kan basıncının yükselmesi
- Nefes alış-veriş temposunun bozulması
- Sindirim sisteminin çalışmasında yavaşlama
- Böbrek üstü bezlerin adrenalin salgılamasında artışlar
- Kan şekeri seviyesinin değişmesi (glisemi)
- Günlük kalori ihtiyacında artış
- Vücutta sodyum tutulmasının sonucu olarak vücuttaki su miktarının artması
- Az ışıktaki geceleri görme miktarının azalması

Oruç Güvenç ve Abisi Yaşar Güvenç

- Renk görme bozuklukları, renklerin birbirine karışması
- Göze uzaklığın değerlendirilmesinde hatalar
- Görme alanı daralması
- Sempatik sinir ağının aşırı çalışması
- Hafıza ve hatırlamada zayıflama
- Çabuk sinirlenme
- Çalışma sırasında yanlılıklar yaparak üretim hatalarına, verim azalmasına ve iş kazalarına sebep olma."

Aynı bildiriye Claude Rebeux'nun şu görüşleri de yer almaktadır:

"Akıl ve sinir uzmanlarını meşgul eden bir diğer konu, gürültünün sebep olduğu ruh bozukluklarıdır. Uzun süre şiddetli bir sese maruz kalmak fikirlerin birbirine bağlanmasını önlemekte, kararsızlığa, her şeye çabuk kızmaya, musallat fikirlere ve nihayet gerçek nevroz hallerine (bir çeşit ruh bozukluğu) sebep olmaktadır. Gürültünün iş sırasında yanlılıklar yapmak, yorgunluk, işe gelmemek ve depresyon denilen üzüntü hastalığındaki rolü üzerinde çok durulmuştur..."

1983 yılında "The Secret Life of Plants" isimli İngilizce bir kitap, Sungur Yayınları'nca "Bitkilerin Gizli

Yaşamı" adı ile ülkemizde yayınlandı. Peter Tompkins ve Christopher Bird tarafından yazılan bu kitapta, 199-205. sayfalarda bir seri laboratuvar deneyi anlatılıyor. 1968 yılında Denver'li Bayan Rettallack tarafından uygulanan bu deneylerde bitki fidelere rock ve asit rock denilen gürültülü sesler dinletildiğinde bitkilerin ses kaynağından uzaklaşma çabası içine girdikleri görülüyor. Bu fidelere çok fazla su tüketiyorlar ve iki hafta içinde de ölüyorlar.

Deneyin devamında fidelere Bach'ın org prelütleri dinletildiğinde, bitkilerin ses kaynağına doğru 35 derecelik bir eğim yaptıkları görülüyor.

Üçüncü deneyde, fidelere Ravi Shankar tarafından sitarla çalınan natürel müzik dinletildiğinde, bitkilerin bütünüyle ses kaynağına sarıldıkları fark ediliyor.

Bayan Rettallack, Kaliforniya tabipler odasına muayene için başvuran, gürültülü "rock" müzik yapan kırk üç müzisyenden, kırk birinin kalıcı işitme kaybına uğradığının rapor edildiğini öğreniyor.

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biyofizik Anabilim Dalı'nda yapılan bir araştırmada klasik ve pop müziğin liseli kız öğrenciler üzerine fizyolojik etkileri gözlenmiştir. Pop ve klasik Batı müziğinin hafızayı

olumsuz yönde etkilediği, müzikle sayıları tekrar ederken zorlandıkları, dikkatlerinin dağıldığı, hızlı ritimli müziğin hızlı davranış oluşturduğu ve dikkat gerektiren durumlarda hızlı ritimli müziğin başarıyı olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Adı bildirilen pop ve klasik Batı müziğinin bu olumsuz sayılabilecek etkileri melodi yapısı, ritim ve bilgi değeri şeklinde ele alınabilir. Normal kalp atışı dakikada 60-80 vuruştur, bunun çok artması durumunda metabolizma olumsuz etkilenmekte ve 80 desibel üzerindeki sesler beyinde hücre kaybını hazırlamaktadır. Psikiyatri ve fizyoloji bilimine göre, yüksek desibel ve yüksek ritim ile etkilenen kişi alienasyon (yabancılaşma) adı verilen süreçle yeni bir kişiliğe ulaşmakta, bu yeni kişilik içinde kendine ve etrafına yabancı hissetmekte ve istese de eski kişiliğine dönememektedir. Bu da uyum ve barış duygusunu değiştirerek agresyon (saldırganlık, uyumsuzluk) meydana getirmektedir.

Olumsuz titreşimlerin hedef etkisi önce kulak olup, orta kulakta genel vücut dengesi sistemi bulunmaktadır. Bu sistem bozulduğunda bütün vücut dengesi bozulmakta, irade kaybı oluşmakta ve tahribat başlamaktadır. Birçok satanist ayinlerinde fon müziği olarak şiddet çağrıştırmaya, yüksek desibelli, güçlü ve hızlı ritimli ve elektronik sesler kullanılmaktadır.

Farklı seviyelerde işitme özürsüz olan 28 milyon Amerikalıdan 10 milyon kadarı, işyerlerinde veya eğlence etkinlikleri sırasında maruz kaldıkları aşırı gürültü sonucu işitme kaybına uğramışlardır. Yakın tarihlere yapılan bir başka araştırmada, üniversite öğrencilerinden oluşan bir topluluğun neredeyse üçte birinde yüksek frekans işitme kaybı bulunduğu tespit edilmiştir. Rock müzisyenlerinin işitme hassası hakkında kaleme alınan bir yayında, rock müzisyenlerinin ortalama %20'sinin kalıcı işitme kaybı rahatsızlığı çektikleri belirtilmiştir. Bir başka çalışma ise, tespit edilen performanslarında ortalama ses düzeyi 96 dB'ye ulaştığından, DJlerin, gürültüye bağlı işitme kaybı

geliştirme konusunda büyük bir risk altında bulduklarını göstermiştir. Diskoteklerde ses seviyesinin 90dB'in, hatta zaman zaman 100dB'in üzerine çıktığı tespit edilmiştir ki bu da işitme hassasına kalıcı zarar verebileceklerini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, kişisel müzik çalarların da (mp3 çalar) kulak sağlığına olumsuz etkileri olduğu belgelenmiştir (Gürültüye bağlı işitme kaybı. Peter M. Rabinowitz).

Oysa müzik, içinde maddi manevi pek çok imkan taşıyan, son derece kıymetli bir hediyedir.

Hz. Mevlana Mesnevi'ye neyi anlatarak başlamakta, oğlu Sultan Veled Rebabname isimli eserinde rebab ile mistik duyguların elde edilebileceğini dile getirmektedir.

2005 Alperen Yayınları'ndan Abdülkadir Akçiçek tarafından tercüme edilip yayınlanan Abdülkadir Geylani'ye (k.s.) ait olan "Sırr'ül esrar" eserinin 148. Sayfasında bir hadis rivayeti bildirilmektedir: "Semağ ve onda okunan şiirlerden, bahar ve onun çiçeğinden; ud ve onun titreyen sesinden kim zevk almıyorsa mizacı bozuktur."

Hz. Mevlana Mesnevi 4. Cilt 733-734. beyitlerde şöyle der:

"... Hakimler, bu musiki nağmelerini göklerin dönüşünden aldık demişlerdir... Müminler derler ki cennetin tesiriyle bütün kötü ve çirkin sesler de latif olur. Biz hepimiz Adem'in cüz'üleriydik. Cennette o nağmeleri dinledik, duyduk... işte bu yüzden güzel ses dinlemek âşıklara gıdadır. Çünkü güzel ses dinlemede kalp huzuru ve Tanrı ile birleşme zevki vardır. Adamın içindeki hayaller kuvvetlenir, hatta hayaller o güzel sestene, o güzel nağmeden suretlere bürünür..."

Hz. Mevlana'nın oğlu ve Mevlevi yolunun sistemleşme hizmetinin önemli kişisi Sultan Veled, Rebabname adlı manzum eserinde musiki ve maneviyat ilişkisi için şöyle buyurmaktadır (beyit 105-110, 150-155):

"Aşk âlemine dair birçok sözler ve sırlar vardır ki anlatımlara sığmaz. Hak Teâlâ onları rebab gibi sazlardan ortaya çıkarır. Âşıklar bu esrarı

Oruç Güvenç ve Tumata Grubu

onların seslerinden anlayarak dertlerine derman ederler... Çünkü Cenâb-ı Hak bize ruhun sırlarını buldurttu ki o ne lisana sığar, ne de açıklamaya. O esrar, âşıklara, bizde dilsiz olduğumuz halde, nağmelerimiz vasıtasıyla erişir. Cenâb-ı Hak, rebab gibi âşıkların dertlerine derman olacak yüz çeşit saz ortaya çıkarmıştır. Ta ki onlar bu sırları onların nağmelerinden dinleyerek anlasınlar..."

Güzel söz ve güzel davranışın Allah'a götürdüğü Kur-an'ı Kerim'de belirtilmektedir. Güzel söz kavramı içinde merhamet, saygı, hizmet, paylaşım, şefkat, yardımlaşma, iyi niyet gibi duygular bulunduğu için, kötü sözün taşıdığı kin, öfke, kıskançlık, gazap, benlik v.b. gibi duyguların karşılığı olarak değerlendirilebilir. İyi ve güzel söz,

davranışta ve şuur halinde denge ve uyumu gerektirmektedir. Bunun korunması maddi ve manevi ahengi ve kontrollü iradeyi öngörmektedir. Uygun bir müzikal faaliyet de, içinde taşıdığı bilgi ve seslerin uyumu ile dinleyen kişide güzel söz gibi maddi ve manevi duygular ve bilgiler oluşturabilmekte ve hatta Hz. Mevlana, Hz. Sultan Veled ve Hz. Abdülkadir Geylani'nin bildirdikleri şekilde Cenâb-ı Hak'ka yakınlık sağlamaya vasıta olmaktadır.

Sünnen-i Tirmizi (Konya Kitapçılık, Temmuz 2007, Hazırlayan: Abdullah Parlayan, 39/24 cilt 2, sayfa 619):

2564 – Ali (r.a.)'den rivayete göre, Resulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Cennette Hurilerin bir toplantı yeri vardır. Hiçbir yaratığın bir benzerini işitmedikleri birtakım sesler

yükseltirler ve derler ki: Biz ebedi kalanlarız, asla yok olmayacağız. Biz refah içinde yüzenleriz, güçlük görmeyeceğiz. Biz memnun olanlarız asla öfkelenmeyeceğiz. Ne mutlu o kişiye ki o bizimdir.”

İbn-i Sina, Farabi, Ebubekir-i Razi, Safüyyiddin Abdülmümin Urmevi, Hasan Şuuri, Hekimbaşı Gevrekzade Hafız Hasan Efendi, Haşım Bey gibi hikmet sahipleri yazdıkları eserlerde, eski Orta Asya, Selçuk ve Osmanlı'da gelişen musiki tedavi konusunda eserler vermiş, hangi makamların hangi vücut organlarını etkilediğini ve hangi makamların hangi duyguları ortaya çıkardıklarını tasniflerle günümüze ulaştırmışlardır. 900 sene önce ilk müzik ile tedavinin uygulandığı Şam'daki Nurettin Şifahanesi ve Anadolu'da faaliyet gösteren Amasya, Manisa, Edirne, Bursa, İstanbul Fatih, Sivas, Kayseri, Divriği şifahanelerinde musiki makamları ile rebab, ney, keman, santur, çeng, miskal, ud gibi musiki aletleri hastalara şifa vermişlerdir.

Günümüzde tarafımızdan tekrar yaşatılmaya çalışılan bu geleneğin uygulanması ile komadaki hastaların komadan çıktıkları (Meidling Klinik, Viyana), ağır kronik ağrıların stres hormonlarının %40 oranında azaldığı (Ankara Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Algoloji Anabilim Dalı), otistik, spastik, hiperaktif çocuklarda iletişim ve öğrenmenin

. Resim altı Oruç Güvenç Zamanın Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ ile

arttığı (Ankara Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatrisi Bölümü) gözlem ve laboratuvar testleriyle belgelenmiş durumdadır.

Bir yanda şiddet için kullanılan, yanlış kullanıldığı için şiddet oluşturan, diğer yandan mânevi müjdelere kutsanan, meleklerle bağlantısı bulunan, mânevi olgunluklara vesile olan, hastalara

şifa veren müzik, kullanıldığı yere göre etki oluşturmaktadır. Büyüklerin veciz bir ifadesi bunu çok güzel açıklamaktadır: “Musiki âşkın aşkını, fâsığın fışkını artırır”

SONNOTLAR

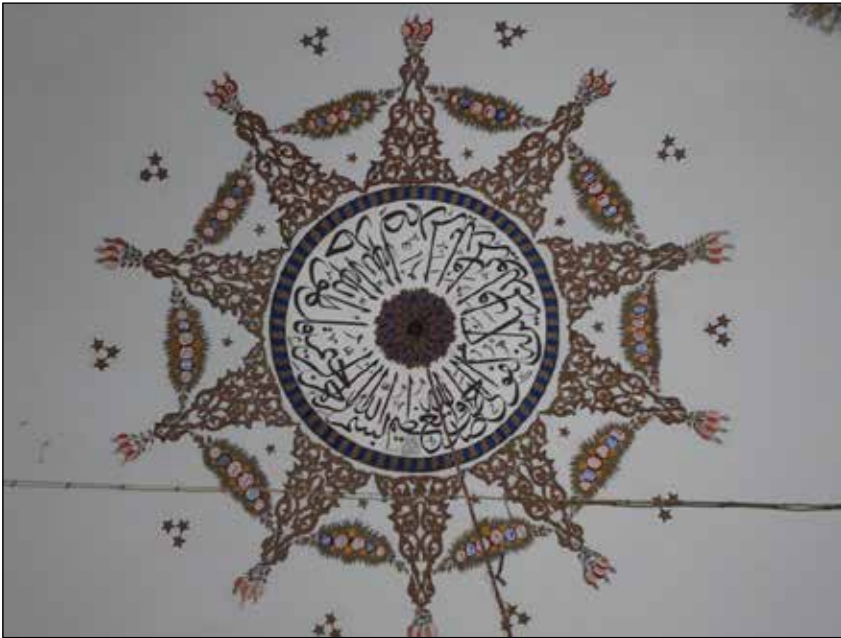
1. Fatr suresi, 10. ayet

1. Resim altı Oruç Güvenç ve Tumata Grubu

TAVŞANLI'DAN YETİŞEN USTA BİR SANATKÂR; BURSALILARIN HATTAT İBRAHİM EFENDİ

İsmail BALI

Kubbedeki İhlâsa Suresi

Birçoğunuz Tavşanlı'da bulunan Kurşunlu Cami'ye gitmişsinizdir. Özellikle süslemeleri ve yazıları bakımından; Tavşanlı'nın en güzel camisidir. 19. Yüzyıl Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerinden biridir Kurşunlu Camii. Ben camiden değil, caminin içindeki hatlardan ve oymalardan ve bunları yapan kişiden söz edeceğim.

Cami kubbesinin tam ortasındaki "İhlas suresi", kubbenin kenarlarında bulunan dört levhayı yazan ve caminin Minberinin oymalarını yapan Bursalıların Hattat İbrahim Efendi, Rumi 1247, Miladi 1831 de Tavşanlı'da doğmuştur. Babası Tavşanlı demirci

esnaflarından. Anne tarafı Bursalı olduğundan kendisine Bursalızade denmiştir. Dedelerinin Horasan'dan geldikleri ve Lala

Sultanın torunlarından olduğu söylenmektedir.

İbrahim Efendi, 7-8 yaşlarından itibaren babasının yanında çıraklığa başlamış ve demircilik mesleğini öğrenmiştir. Daha sonra yine Tavşanlı'da medrese tahsiline başlamış ve devam etmiştir. Bu arada da Tavşanlı'dan Hoca Abdullah Efendi (bu kişinin Arapzade ya da Abdullah Efendiler caminin yapılmasını sağlayan zat olduğu tahmin edilmektedir.) isminde bir kişiden de ders almıştır. İlk eğitimini tamamlayan İbrahim Efendi yine bir başka medresede fıkıh, sarf, meâni, hadis ve usûl okumuştur. (1)

Daha sonraları hatta karşı ilgi duyan genç İbrahim, çalışmalarına başlamış ve kendi kendini bu alanda yetiştirmiştir. "Sıtkı" mahlasını alarak yaptığı eserlerine; İbrahim Sıtkı imzasını atmıştır. Zamanla çevresinde "Hattat" ve "Muhaddis"

Kubbenin altındaki Levhalar

İbrahim Efendinin Tavşanlı'daki evlerde bulunan yazıları

Mimberdeki oymalar

Kürsüdeki oyma

olarak tanınmıştır. İbrahim Efendi birkaç kez payitaht şehri olan İstanbul'a gidip gelmiştir. Burada da kendini tanıtmış hatta yazdığı yazılar burada 4-5 altın liraya satılmıştır. Hatta çağdaşı bazı hattatlar kendisinden hatıra kabilinden yazılar almışlardır. Ancak zamanla yazılarının kendinden izinsiz kopya edildiğini görünce; dostlarına bu

konudaki şikayetlerini iletmış ve bir daha da İstanbul'a gitmemiştir (2). Bu olaydan sonra ömrünün sonna kadar Tavşanlı dışına çıkmamıştır. O dönemde yazdığı yazılar Tavşanlı'daki bazı ailelerce (Benliler – Boyacılar – Zeytinler – Kaytancılar ve Armutlar) satın alınmış ve halende bu ailelerce bu yazılar saklanmaktadır.

Kurşunlu Cami inşası devam ederken cami yazılarının kendisi tarafından yazılması teklif edilmiş, O da bu teklifi kabul ederek bu yazıları yazmıştır. Ancak işin sonuna doğru geldiğinde, İbrahim Efendi'yi bir meseleden dolayı çok kızdıran, kırmışlar, O da işi bırakmış. Yarım kalan işleri çırağı olan Hacı Kadının Mehmet Efendi tamamlamıştır. (Kubbenin altındaki Ayet-el Kürsî ve Allah, Peygamber ve Dört Halife adları)

İbrahim efendi yalnız bir hattat değildir. Aynı zamanda da çok iyi bir oyma sanatçısıdır. En az hattatlık kadar o sanatta da başarılı olmuştur. Kurşunlu Cami'deki minber ve kürsü oymaları kendisi tarafından yapılmıştır.

(mimberin sağ ve sol alt oymalarının bulunduğu yerin başlangıcında eski harflerle "SIDGI" mahlası bulunmaktadır. İbrahim Efendi gerek yazılarında gerekse oymalarında bıçaktan başka bir malzeme kullanmamıştır. Efendinin yazı yazmada kendine özgü bir tekniği olduğu söylenir; yazılarını önce kalıp halinde çizer, sonra da bıçakla oyarmış. O yıllarda (19. yy) ceviz ağacından oyduğu bir silah kundağının güzelliği bu gün bile konuşulmaktadır.

Mimberdeki oymalar

SONNOTLAR:

- 1- Bican ARIKAN (1927 – 1980) Notları, anıları
- 2- Bican ARIKAN (1927 -1980) Notlar ve anılar

Kaynak kişi; Torun MUHARREM ÇIRAK

TAVŞANLI TARİHİNDE KILIÇ KALKAN EKİBİ KILIÇ-KALKAN OYUNU VE TARİHİ

Mehmet ATABAY / Tavşanlı Belediye Başkan Yardımcısı

Osmanlı İmparatorluğunun başşehri ve kılıç-kalkan oyununun ilk doğduğu yer Bursa şehridir. Yiğitliğin ve mertliğin sembolü olan oyun bir ahenk içinde birbirine vurulması ile oynanan oyun müziksiz olması ile diğer oyunlardan ayrılır. Kılıç-kalkan kıyafetleri: Keçe Kûlah, Keyfiye, Gömlek, Cepken, Silahlık, Potur, Yağlık, Kuşak, Çorap, Çorapbağı, Ayakkabı. Osmanlı ordusu savaş sahnelerinin yansıtıldığı kılıç-kalkan oyunu oyuncuların ayak ve diz vuruşlarıyla çıkardığı sesler, müziğin ve ritmin yerini tutar. Kılıç-kalkan 8 veya 10 kişi arasında iki ekip halinde oynanır. Oyunda önce askere uğurlama ve karşılama merasimi canlandırılır, sonra oyuncular halka oluşturarak yemin merasimini canlandırır, daha sonra iki ekip kılıç-kalkan çarpışması yapar. Gösteri mütareke oyunu, başa vuruş cengi kılıçların birbirine atılması ile devam eder. Oyuncuların hep bir ağızdan bağışması ve kılıçların havada sallanması ile sahne kapanır.

Kılıç-Kalkan ekibinin Tavşanlı'da ilk kuruluşu 1968 yılında Mehter Takımı ile Akıncılar Spor Kulübünde Fevzi Coşkun Hoca ve ekibi gerçekleştirmiştir. Kurulan ekibe Bursa'dan gelen kılıç-kalkan hocası tarafından eğitim verilmiştir. Ekip çalışmalarını o zaman ki Akıncılar Spor Kulübünün bahçesinde ham toprak üzerinde yapmıştır. Kılıç-kalkan ekibinin malzemeleri Tavşanlı'daki demir ustaları tarafından itina ile imal edilmiştir. Ustalar kılıç saplarını özel kalıp yaparak döküm yapmışlardır. Kılıç-kalkan ekibi Mehter ile birlikte 3

1970 ilk kılıç kalkan

Eylül Kurtuluş gününe katılmış ve bir çok başarıya sahip olmuşlardır. İlk kurulan Kılıç-kalkan ekibinde görev alanların isimleri şöyledir: Mürsel Dünder, Bican Şentürk, Mehmet Tülek, Halil Altınler, H. Hüseyin Ögütçü, Ziya Gürol, Zeki

Ağdabaş, Haşim Çıtak, Mesut Kulluk, Halil Çavga.

Tarihi köklerine bağlı bir gelenekle yaşam süren Tavşanlı, ilk mehter takımının kurulmasının ardından sosyal ve kültürel alanda her zaman ileride bir yaşam sergilemeyi sürdürmüştür. 1987 yılının ilk yarısında toplanan ve çalışmalarına ara vermeden başlayan Tavşanlı Belediyesi'ne bağlı olarak çalışmalarına başladı. Yaklaşık 3 ay gibi kısa bir sürede ikinci ekibin kurulması ile birlikte gerekli malzemeler dönemin Belediye Başkanı Fevzi COŞGUN'un girişimleri ile temin edildi. Bursa bölgesinden temin edilen malzemeler ile gösteriye hazırlanan Kılıç Kalkan Ekibi ilk gösterilerinde 1987 yılının 3 Eylül Kurtuluş Günü etkinliklerinde seyirci ile buluştu. Ardından dönemin Başbakanı Turgut ÖZAL'ın katılımıyla gerçekleştirilen Eti Gümüş Tesisleri açılış töreninde sahne aldılar. İkinci Kılıç Kalkan Ekibinde yer alan isimler şöyledi: Macit ÇEVİKALP, Hidayet AKKAYA, Mehmet BÜLBÜL, İbrahim KARACA, Süleyman KUŞDEMİR, Mustafa

1993 ilk kılıç kalkan

1970 ilk kılıç kalkan

Çorum Hitit festivalinde kılıç kalkan ekibi

Kılıç kalkan ekibi

F. Coşgun Kılıç Kalkan elbiseleri

ALTINOK, İbrahim KOKAKURT, Mehmet KUTAY. Bu ekip bir süre daha çalışmalarına devam ettikten sonra çeşitli sebeplerle faaliyetlerine ara verdiler.

1993 yılı Haziran ayında, o dönem Belediye Başkan Yardımcılığı görevini yürüten Fevzi COŞGUN'un gayretleri ve teşviki ile Arslanbey Mehter Takımı ile birlikte yine 3 Eylül Kurtuluş Günü Etkinlikleri'nde yeniden faaliyetlerine başladı. İkinci grupta ise Macit ÇEVİKALP, Bekir ÇEVİKALP, Muhittin UZ, Halil KUŞDEMİR, Ebubekir İNAN, Adnan ÇAKIR, Ekrem BAYKARA, Mesut KOKAKURT gibi isimler bulunuyordu. Arslanbey Mehter Takımı ile birlikte başarılı bir grafik çizen Kılıç Kalkan Ekibi faaliyetlerine yine mehter takımı ile devam etti. 1994 yılı grup için altın yıl oldu. Kılıç Kalkan Ekibi ve Arslanbey Mehter Takımı 1994 yılı içerisinde Domaniç Haymeana Şenlikleri, Kütahya Fuarı, Eskişehir Mekke'nin Fethi, İzmir Özel Yamanlar Lisesi Ebedi Risale Sempozyumu, Çorum Hitit Festivali ve Elmadağ'da Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından organize edilen Kızılcahamam Pikniği gibi programlarla ülke genelinde de ismini duyurdu.

ÜFTADELER KONAĞI

Mesut KOCAMAN / Eğitimi

Tavşanlı Aileler ve Konakları bölümümüzün bu yazısını yine Tavşanlı'nın köklü ailelerinden birine ayırdık... Kendileri Tavşanlı eşrafından ve Tavşanlı'nın eski esnaf ailelerinden biri olan Üftadeler Ailesi ve onların hoş mimari üslubuna sahip konakları, bu yazımızın ana konusu...

Osmanlı Dönemi Tavşanlı'sının ilk akla gelen mahallelerinden biri; bugünkü adıyla Kavaklı eski adıyla Hacı Abbas Mahallesi'dir. Bu mahallenin içinde bulunan ve halk arasında "Sığır Önü Mevki" diye bilinen Mutlular Sokağı ise eski sokaklardan biridir. Müslüman Türk nüfusunun Tavşanlı'ya ilk yerleşimi esnasında da ilk inşa edilen ibadet mekanı da bilindiği üzere Kavaklı Camii diye de anılan Çarşı Camii'dir. (Yapılış Tarihi 1118) İşte bu yüzden bu mahalle Tavşanlı'nın ilk yerleşim merkezidir ve günümüzde pek çok tarihi evi -yıklamak üzere de olsalar- bu mahallede görmek mümkündür. Ancak bu sokakta bir

ev var ki orası mimari yapısı ile insanı kendine hemen çekiverir. Tam da Sığır Önü Mevkii'ne doğru çıkarken sol tarafta kuzeye doğru büyük bir evdir burası. Yaklaşık 130 yıllık bir geçmişine rağmen ahşap malzemesi ile dimdik ayakta.

İlk önce yine Üftadeler Ailesinden başlayalım anlatmaya... Farsça bir kelime olan "Üftade" takva ehli, düşkün anlamına gelmektedir. Evi de yaptıran Hacı Ali Efendi; halk arasında hayırseverliği ile meşhur olan bir zattır. Takva ehlidir ayrıca. Belki bu lakap onlara bu yüzden verilmiştir. Net olarak bilinmez. Bu ailenin ismini, Osmanlı'nın 1845 yılı kayıtlarında Hacı Abbas Mahallesi'nin 111, 112 ve 113 numaralı hanelerinde görmekteyiz. Üftadeoğlu Hacı İbrahim ile kardeşleri Hacı Halil ve Hacı Mehmet bu evlerdeki aile reisleridir. Buradaki kayıtlara göre Hacı İbrahim ve kardeşleri tüccardır.

Konağı yaptıran kişi olan Hacı Ali Efendi, bugün ailenin 5. Kuşak büyüğüdür (Vefat tarihi 1929). Kendisi manifaturacı olmakla birlikte Dedeler Köyünde bir sığır sürüsü ve farklı yerlerde de tarlaları bulunan Tavşanlı eşrafından bir zattır. 1880 yılında yapılan bu evde aileden sırayla Hacı Ali Efendi, Hacı İbrahim Efendi, Hacı Enver Üftadeoğlu, çocukları (Ali Rıza, Mehmet Doğan ve kızı Feride) Hacı Muzaffer Üftadeoğlu ve Necmi Üftadeoğlu ikamet etmişlerdir. Ayrıca aile bireylerinin kuşaklar boyu Hacca gidip Hacı unvanı almış olması, onların geçmişte maddi açıdan zengin bir aile olduğunu da bize göstermektedir.

1880 yılında yaklaşık 8 yılda yapılan bu evin mimarı veya ustası kimdir, tam olarak bilinmiyor. Ancak kendisiyle görüştüğümüz Hacı Muzaffer Üftadeoğlu, Tavşanlı'daki Ağa konaklarını, genelde Ermeni ustaların yaptığını; ancak bu evin bir Türk usta tarafından yapıldığını söylüyor. "Takva ehli bir zat olan dedem Hacı Ali Efendi, özellikle böyle bir tercihte bulunmuş" diye de ekliyor.

Zemin ve üstünde iki katlı olan bu ev, büyük bir ada içinde tek bir yapı olarak inşa edilmiş. Bitişğinde hiçbir mimari eser bulunmayan bu evin büyük bir bahçesi de mevcut. Evin diğer kenarı ise Tavşanlı'daki kanala yaslanmaktadır. Bilindiği üzere Kavaklı Camii'nin oradan, aşağıya doğru Emirlere Caddesi'ne doğru inen bu kanal Tavşanlı Belediye Başkanı Halil Benli tarafından kapatılmıştı.

Üftadeoğlu Hacı Ali vefat edince, ev çocukları tarafından miras taksiminde 1930 yılında tam ortadan ikiye bölünerek paylaştırılmış. Böylelikle bugün simetrik bir şekil alan, ikiz bir ev ortaya çıkmış.

Üftadeler Konağı

Üftadeler Konağı

İlk yapıldığı orijinal halinde toplam 18 oda bulunan bu ev, yine geniş bir ailenin rahat bir şekilde yaşamasına uygun şekilde inşa edilmiş. Evin zemin girişinde iki oda, bir tahıl ambarı ve bahçeye açılan bir kapı mevcuttur. Arka tarafta büyük bahçe içinde ise ocakbaşı, ahır, samanlık, su kuyusu ve en uçta da bir misafir evi bulunmaktadır. Bahçedeki bu küçük misafir evi, bir tüccar olarak Hacı Ali Efendi'nin ne kadar keskin bir zekaya sahip olduğunu da gösteriyor. O zamanlar için "esnaflığın mareşali" olarak da anılan manifaturacılık ile uğraşan Hacı Ali Efendi, bu evi müşterilerine ayırdığı bir misafirhane olarak inşa etmiş. Özellikle çevre köylerden düğün alışverişi için gelen müşterilerin geri dönüşleri sıkıntı olursa Hacı Ali Efendi, bu küçük evi hemen müşterilerine açar ve orada müşterilerinin konaklamalarını sağlamış. Ertesi günü müşteriler Tavşanlı'daki işlerini tamamen bitirip o şekilde köylerine geri dönermiş. Bu yüzden gerçekten köylüler nezdinde de çok iyi bir intiba da bırakmış Hacı Ali Efendi.

Hayır hasanat sahibi olarak da anılan Hacı Ali Efendi'nin bahçelerindeki dağ suyu da zikretmeye değer bir başka husus. Tavşanlı'da pek çok büyük evin bahçesinde rastladığımız bu dağ suyundan biraz daha farklı bu çeşme. Çünkü bu su, aile tarafından halkın hizmetine sunulmak için vakfedilmiş. Hatta bu su için bir de

tapu çıkartılmış evin tapusundan farklı olarak. Vakfeden ise bir kadın, evin büyüğü Üftadeoğlu Emine Hanım... Sabah namazı sonrası evin kapısının kilidi açılır akşam ezanına kadar bahçede bulunan çeşme konu komşuya hizmet verirmiş. Bu gelenek evlere suyun gelişine kadar devam etmiş. Ayrıca çeşme donmasın diye de su hazinesinin duvarları çok kalın örülmüş. Kışların çok sert geçtiği dönemlerde bile biz bu suyun donduğunu görmedik diyor aile.

Girişteki zemin kat üstünde iki katlı bir ev mevcut artık. İlk kata çıkıldığında klasik Osmanlı evi tarzında bir sofa karşılıyor sizi. Malum bu tür sofalara Tavşanlı'da "hanönü" veya "hayat" adı veriliyor. Bu sofadan içeriye doğru açılan kapılar ve odalar var. Tamamen ahşap karkas ve özellikle de çam ağacından yapılmış olan evin en çok kullanılan odası ise kavak ağacından inşa edilmiş. Çünkü ahşap evlerin iki temel sorunu var malum. Birisi "yangın" diğeri ise "ahşap malzemenin kurtlanması." İlki için yapılabilecek pek bir şey yok ancak kavak ağacı kurt yapmaz diye bu en çok oturlan oda, kavak ağacından imal edilmiş. Ancak en çok kurtlanan oda burası olmuş. Sanırım takdir-i ilahi'ye karşı geldik diyor Muzaffer Amca tebessümlü bir ifadeyle. Klasik Osmanlı yapılarında olduğu gibi bu kattaki tüm odalar köşeden açılıyor. Tam köşeden açıldığında doğrudan odanın içi görünmesin diye. Ancak

yukarıdaki kattaki odalarından biri ise ortadan açılması dikkate değer bir mimari farklılık. Yine klasik Osmanlı mimarisinde gördüğümüz üzere, oda kapılarının hemen yanında yine ahşap ve hoş bir zanaatla icra edilmiş olan çiçeklik, ocakbaşı(şömine) ve gusülhane (ebeveyn banyosu) mevcut. Yine odalarda "yüklük" (dolap) yine mevcut. Tavan süslemesine ise rastlayamadık ne yazık ki. Üst kattaki bazı odaların dolap kulpları ise çiniden dizayn edilmiş. Böylelikle bu dolaplar odaların daha hoş görünmesini sağlamış.

Yukarıdaki katta ise yine yola bakan oda en süslü ve gösterişli oda. İşte bu odanın kapısı ortadan açılıyor. Bu odaya müdevver oda diyorlar. Bu yüzden önemli bir detayı da içinde barındırıyor. Yine bu katta hikayesi ilginç bir oda daha bulunmakta. Ev ilk yapıldığında ikinci kattaki bu oda ilk yapıldığı gibi, içine hiçbir işlem yapılmadan uzun yıllar boş durmuş. Evi yaptıran Hacı Ali Efendi nazar değmesin diye bu odayı olduğu gibi bırakmış ki bu da yine Tavşanlı için alışılmadık bir durum olarak kaşımıza çıkmaktadır.

Muzaffer Amca'nın anlattığına göre özellikle Milli Mücadele Dönemi'nin Ramazan'ında büyük iftar davetleriyle gündeme gelmiş ev. Tüm Ramazan ayı boyunca hemen hemen tüm Tavşanlı, davet edilmiş iftar sofralarına. Konu komşu toplanıp hep beraber yapmışlar iftar yemeklerini. Kıt ve zor zamanlarda dayanışmanın, birlikteliğin önemi bir kez daha anlaşılabilir böylelikle...

Kendi tarihi evini ve geçmişinden kalan mirası hala muhafaza eden bir aileyi ele aldık bu sayımızda. "Maili inhidam" olmaya yüz tutmuş pek çok tarihi evi görmek hüznlendiriyor insanı. Bu tür evleri ve aileleri yakın bir gelecekte sanırım artık bulamayacağız. Bizi bir akşam sonrası evlerinde misafir eden ve aile bilgilerimizi bizimle paylaşan Hacı Muzaffer Üftadeoğlu'na ve ailesine teşekkür ediyor, bu hoş evin uzun yıllar daha ayakta kalmasını temenni ederek bitiriyoruz yazımızı.

SONNOT:

1. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Ml. Vrd. Temettuat Defterleri 8780.

KIRKKAVAK KÖYÜ

Mehmet KÖSE – Tarih Öğretmeni

Kırkavak Köyü

Kırkavak Köyü

Kırkavak Köyü, Kütahya il merkezine 115 km, Tavşanlı ilçe merkezine 70 km uzaklıkta, deniz seviyesinden yaklaşık 590 m. yüksekliktedir. Köyün isminin kaynağı hakkında kesin bilgiler olmamakla birlikte çeşitli rivayetler vardır. Bunlardan ilki köyün kurulduğu yerde bulunan kırık kavaklardan bu ismi aldığı

yönündedir. İkincisi ise, köyde bir zamanlar nahiyeye teşkilatının bulunduğu, burada görevli hatırı sayılır ileri gelenlerin bulunduğu ve bunlara halk arasında **“kırk kavuklular”** denildiği, bu tabirin zamanla **“kırkkavak”** şeklinde söylenmeye başladığı ve köyün adının bu şekilde oluştuğu yönünde bilgiler vardır.

Köyün ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu bilinmemektedir. Yalnız köyün bulunduğu rakım ve sahip olduğu iklim şartları bu bölgenin konar-göçer Yörük obaları tarafından kışlak olarak kullanılmasını da beraberinde getirmiştir. Bu bilgiden hareketle köyün bu konar-göçer Yörük obalarının yerleşik düzene geçmeleri ile beraber kurulmuş olması ihtimal dahilindedir. Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde H. 1247 (M. 1831) tarihli NFS.d.01657 fon numarasıyla kayıtlı Yörükân defterinde Kırkavak bölgesinin Şehitli Aşireti Kara Bey Cemaati, Şehitli Aşireti Perakendesinden Nasuhzade Süleyman Ağa Cemaati ve Karakeçili Aşiretleri tarafından kışlak olarak kullanıldığı bilgisi vardır.

Osmanlı Devleti zamanında idari olarak Dağardı Nahiyesi'ne bağlı olan Kırkavak Köyü, daha sonraki süreçte Simav'a bağlanmıştır. 1950 yılına kadar Simav'ın bir köyü olan Kırkavak, 1955'ten sonra da Tavşanlı'ya bağlanmıştır.

Köyün en eski sülaleleri; Odabaşlar, Kahyalar, Saitler, Karabacaklar, Emirler, Koca Aliler, Hacı Oğulları, İmamlar, Arifler, Kızılcalı, Şakirler ve Kelceler'dir. Koçlar sülalesi ise 1957 yılında konar-göçer olarak buldukları Ovacık-Kuruçay-Tavşanlı civarından gelerek köye yerleşmişlerdir. 1970 Gediz Depremi sonrası köyden hızlı bir göç başlamış, yaklaşık 40 aile yurt dışında çalışmak üzere köyden ayrılmıştır.

Kırkavak Köyü Altınova, Uluçam, Gevrekler, Dereköy ve Balıkesir'in Dursunbey İlçesinin köyleri ile komşudur. Çambaşı, Yüksek Asarlık, Sarımsaklı ve Eskiköy tepeleri

1831 YILI NÜFUS SAYIMINA GÖRE KÖYDE YAŞAYAN ERKEKLER

ADI	BABA ADI	YAŞI	ÖZELLİKLERİ
Çavuşoğlu İbrahim	Ahmet	52	Orta boylu kırcı kara sakallı
Oğlu Süleyman	İbrahim	18	Uzunca boylu ter bıyıklı
Çavuşoğlu Halil	Hasan	52	Uzunca boylu sarı uzun sakallı
Oğlu Mustafa	Halil	12	Uzunca boylu
Çavuşoğlu Osman	Hasan	50	Orta boylu kumral sakallı
Ağdacioğlu Ahmet	Abdurrahman	57	Orta boylu kırcı kara sakallı
Oğlu Hasan	Ahmet	13	Uzunca boylu
Diğer oğlu Abdurrahman	Ahmet	1	
Emiroğlu Mustafa	Hasan	40	Uzun boylu kara sakallı
Oğlu İsmail	Mustafa	1	
Emiroğlu İbrahim	Hasan	28	Uzunca boylu az kumral sakallı
Emiroğlu Seyyid	Velieddin	11	Uzunca boylu
Karındaşı Seyyid Hasan	Velieddin	10	
Hatıpoğlu İbrahim	Mehmet	40	Orta boylu köse kumral sakallı
Oğlu Mustafa	İbrahim	9	
Diğer oğlu Mehmet	İbrahim	7	
Kara Alioğlu Tahir	Mehmet	50	Kısa boylu tüysüz
Ağdacioğlu Mustafa	İbrahim	55	Uzun boylu kır sakallı
Oğlu İbrahim	Mustafa	15	Uzunca boylu
Diğer oğlu İsmail	Mustafa	1	
Ağdacioğlu Halil	Hasan	28	Kısa boylu kumral sakallı
Köleoğlu Süleyman	Ali	28	Orta boylu kara bıyıklı
Hatıpoğlu Ebubekir	Osman	28	Uzun boylu az kara sakallı
Karındaşı Ali	Osman	45	Uzun boylu kara sakallı
Oğlu Osman	Ali	6	
Kocaoğlu Mehmet	Ali	60	Orta boylu gür sarı sakallı
Oğlu Osman	Mehmet	28	Orta boylu sarı bıyıklı
Diğer oğlu Mustafa	Mehmet	12	Orta boylu
Diğer oğlu Halil	Mehmet	3	
Köleoğlu Ali	Mehmet	30	Orta boylu kara sakallı
Oğlu Mehmet	Ali	12	Uzunca boylu
Diğer oğlu Ahmet	Ali	3	
Mazlumoğlu Hüseyin	Hasan	55	Orta boylu köse kırcı kara sakallı
Oğlu Hasan	Hüseyin	11	Ortaca boylu
Diğer oğlu İsmail	Hüseyin	12	
Berberoğlu Halil	Ahmet	5	
Köleoğlu Yetim Mehmet	Halil	6	
Hatıpoğlu Ahmet	Eyüp	14	Ortaca boylu
Köroğlu Hasan	Mehmet	52	Orta boylu kırcı kara sakallı
Çirkinoğlu Ebubekir	Ahmet	60	Orta boylu kırcı kara sakallı
Oğlu Mehmet	Ebubekir	2	
Ağdacioğlu Mehmet	Hasan	2	

en önemli yükseltileridir. Köyün yakınlarında Kabaklık, Yellice ve Sınav dereleri vardır. 590 m. rakıma

sahip köyde kış mevsimi fazla sert geçmez. Kar yağdığında fazla kalmaz kısa sürede erir. Yazlar sıcak ve

kurak geçer. Marmara geçiş iklimine sahip bölgede Tavşanlı'ya göre 20 gün önceden bahar gelir ve aynı şekilde ekinler erken olgunlaşır. Halk meteorolojisine göre hayvanlar bir araya toplanıp yatıyorlar ise, meşe ağaçlarında meşe palamutu çok olursa, kavak ağacının en ucunda tek yaprak kalırsa bu kışın çetin geçeceğine işarettir. Köyün içme suyu 1980 yılında 30 km. uzaklıktan, Eğrigöz Dağı'ndan getirilmiştir. Köyde sulu tarım yok denecek kadar azdır. Tarım arazileri genelde Demirkıranı, Eskiköy, Hanardı, Yolcu Gediği, Sarımsaklık mevkilerine dağılmış vaziyettedir. Köyün sınırları içinde kurt, çakal, domuz, keklik ve tavşan gibi yaban ve av hayvanları yaşamaktadır. Diğer köylerimizde olduğu gibi Kırkkavak Köyü'nde de oda geleneği eskilere dayanır. Azaplar, İmamlar, Emirler, Kadirler, Aşevi odaları köyde bilinen en eski odalardır. Köye ilk radyoyu 1950'de Hüseyin Sak, ilk televizyonu 1974-75 yıllarında Kelceler sülalesinden İbrahim Koç, ilk traktörü 1965-66 yıllarında İmamlar sülalesinden Salih Ay, ilk otomobili 1970'li yıllarda Almanya'da çalışanlar getirmiştir. 1964 yılında gelen Ahmet Güner köyün ilk öğretmenidir. 1964 yılında camide ilkökul eğitimine başlanmış, 1965'ten sonra okul binası yapılmış ve eğitime burada devam edilmiştir. Kırkkavak Köyü'nde insanları en fazla etkileyen olay 1970 Gediz Depremi olmuştur. Bu deprem sonrası yaklaşık 5 ay boyunca bütün köylüler evlerine girememişler ve harman yerinde yatmışlardır.

Kırkkavak Köyü İlkokulu

1844-45 TEMETTUAAT DEFTERİNDE KAYITLI KİŞİLER

ADI	YAPTIĞI İŞ	ÖDEDİĞİ VERGİ(Kuruş)
Hatıpoğlu Molla İbrahim	İmam – ziraat	1329
Çavuşoğlu Süleyman	Ziraat	1241
Emir Hasanoğlu Mustafa	Ziraat	1761
Eyüpoğlu Ahmet	Ziraat	1444
Molla Osmanoğlu Osman	Ziraat – ırgatlık	277
Sadıkoglu Ali	Ziraat – ırgatlık	1250
Sadıkoglu Hasan	Ziraat	115
Semerci Bekiroğlu Mustafa	Ziraat	635
Kara Hüseyinoğlu Hüseyin	Irgatlık	20
Sadıkoglu Hüseyin	Ziraat	475
Koca Mehmetoğlu Osman	Ziraat – ırgatlık	739
Koca Mehmetoğlu Mustafa	Ziraat – ırgatlık	255
Köleoğlu Süleyman	Ziraat	538
Emir Hasanoğlu Halil	Ziraat – ırgatlık	1039
Abdioğlu Halil	Ziraat	670
Abdioğlu Mustafa	Ziraat – ırgatlık	617
Çavuşoğlu Osman	Ziraat – ırgatlık	615
Çavuşoğlu Halil		3 senedir firar
Ağdacioğlu Ahmet	Ziraat – ırgatlık	1060
Abdioğlu Mehmet	Ziraat	392
Molla Osmanoğlu Hamza	Ziraat	180
Emir Hasanoğlu İbrahim	Ziraat	954

TARİH

Kırkkavak Köyü'nün ne zaman kurulduğu konusunda herhangi bir bilgi şimdilik mevcut değildir. Bölgenin Türklerden önce de yerleşim yeri olarak kullanıldığını gösteren izlere rastlamak mümkündür. Eski Mezarlık olarak anılan bölgeden çıkartılmış Roma – Bizans dönemine ait tahrir olmuş yılanlı mermer parçası bu dönemin kalıntılardandır.

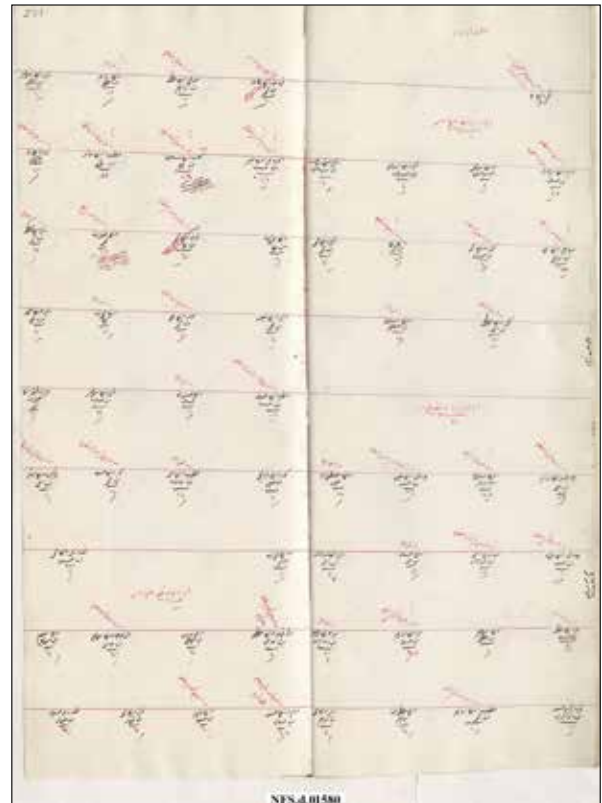
Kırkkavak Köyü Meydanındaki kalıntı.

1530 yılında Kanuni Sultan Süleyman döneminde yapılan tahrir kayıtlarında köyün adına rastlanmamaktadır. Köyle ilgili en tafsilatlı bilgilere H. 1247 (M. 1831) yılında II. Mahmut zamanında yapılan nüfus yoklamasında ve H. 1260-61 (M. 1844-45) yıllarına ait temettuat kayıtlarında rastlanmaktadır.

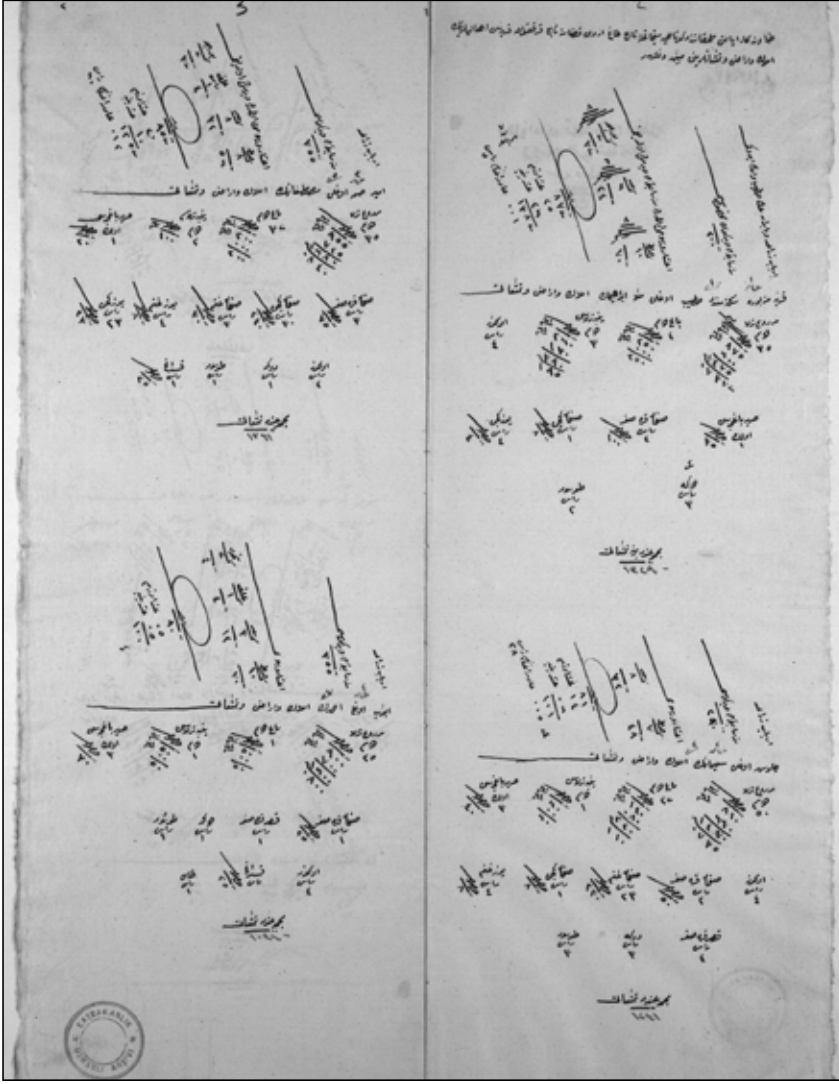
1831 yılında yapılan nüfus sayımı askeri amaçlı olduğu için sadece erkekler sayılmıştır. Bu sayımda köyde yaşayan 15 -30 yaş arasındaki 7 kişinin isminin üstüne işaret (mim) konulmuştur. Bu kayıtlara göre 6 yaşında

bir tane de yetim çocuk vardır.

Kırkkavak Köyü ile ilgili diğer bilgilere 1844-45 yıllarına ait maliye kayıtlarının bulunduğu temettuat defterlerinden ulaşılmaktadır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde ML.VRD.TMT.d.07640 fon numarasıyla kayıtlı bulunan defterdeki bilgilere göre köyde 22 hane vardır. Bu da yaklaşık 110 kişilik bir nüfusa tekabül eder. Köye ait temettuat kayıtlarına göre 457 dönüm tarlada tarım yapılmaktadır. Bu arazilerde üretilen ürünler ise arpa, buğday, burçak, nohut, yulaf, erzen(darı) ve haşhaştır. Köyde 101 dönüm bağ bulunmaktadır. 4 dönümlük bir arazide ipek böcekçiliği yapılmaktadır. Ayrıca 15 adet arı kovani bulunmaktadır. Bu dönemde köyde kökboyası üretimi de yapılmaktadır. Köyde bulunanların çoğu çiftçilik yaparken ırgatlık yaparak geçimini sağlayanlar da vardır. Köyün imamı Hatıpoğlu Molla İbrahim'dir. Ayrıca 18 nolu hane ve 46 numara ile kaydedilen Çavuşoğlu Halil'in de üç yıldır firarda olduğu yazılıdır. Defter kayıtlarına göre köy 143 büyükbaş, 150 küçükbaş,

Kırkkavak Nüfus Defteri (1831)"

Kırkkavak Temettuat Defteri (1844-1845)

6 kısrak, 1 tay olmak üzere toplam 300 adet hayvan varlığına sahiptir. Defterin sonundaki yekünlere bakıldığında köyden 15768 kuruş temettuat, 2021 kuruş âdet-i ağnam (hayvanlardan alınan vergi) ve 2345 kuruş aşar ve diğer vergiler olmak üzere toplamda 20134 kuruş vergi alınmıştır.

Yıllara göre Kırkkavak'ta nüfus:

Yıl	Nüfus	Yıl	Nüfus
1831	200	1975	335
1845	210	1980	384
1898	193	1990	262
1960	343	2000	234
1965	376	2010	151
1970	413	2012	143

I. DÜNYA SAVAŞI YILLARI ve HATIRALAR

I. Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı topraklarına düşen ateş Kırkkavak Köyü'nde de insanları ta yüreğinden yakmıştır. Vatan toprağını, ata toprağını kurtarmak için Çanakkale'ye ve diğer cephelere analar evlatlarını göndermişlerdir. Çanakkale Savaşı'nın olduğu yıllarda (1915) Osmanlı subayları köye asker toplamaya gelirler ve 18 yaşın üstündeki bütün erkekleri köy meydanına toplarlar. Alime Nine'nin yedi oğlu da askere gidecekler arasındadır. Alime Nine subayın yanına gelerek: "**Yedi oğlan anasıyım, fırınlarda yanasıyım. Yavrum, birini bari bana bırakın**" diyerek ağlar. Komutan: "**Ana, herkesin evladı Çanakkale'de. Biz senin evlatlarına bakarız.**" der ve

köyden ayrılırlar. Bu gidenlerden birçoğu geri dönmemiştir. Geri dönenlerden biri de 1928 doğumlu Bayram Karateke'nin dedesi Bayram Amca'dır. Köye döndükten 5 – 10 sene sonra kendisini Simav Askerlik Şubesine çağırırlar ve ona sorarlar: "**Dede, sana maaş bağlayacağız, gazilik maaşı ister misin?**" Bayram Amca cevap verir: "**Yavrum, ben canımı, kanımı feda edip savaşmaya gittim. Bunun değeri para ile ölçülmez. Para mara istemiyorum.**" der.

I. Dünya Savaşı sonrası başlayan Yunan işgali Anadolu'nun içlerine doğru ilerlerken Yunanlılar bu bölgeye de gelirler. Genelde askerlerinin etlik ihtiyacını karşılamak üzere köylülerin hayvanlarını, binek hayvanlarının yemlik ihtiyacını karşılamak için de ellerindeki zahreyi alır, insanların gözünü korkutur, eli silah tutanları esir ederler ve köyden ayrılırlardı. Yunanlılara rehberlik eden İlyas Kaptan isminde birisi Yunanlıları köye sokmamak için onları dağlık araziden götürür ve köye uğramadan Hanardı – Yolcu Gediği mevkiinden geçip giderler. Köyden Kuvayı Milliye teşkilatına katılıp Yunanlılar ile mücadele edenler de olmuştur. Emirler sülalesinden Halil Efe, iyi nişancıdır ve Manisa Kırkağaçlı Bakırlı Efe Müfrezesine katılır. Halil Efe'nin torunu imam Halil Ünlüer'dir.

Köyde söylenen bir mani

*İraftaki peynir mi?
İndir bakam yenir mi?
Ben seni gizli sevdim
Ellere söylenir mi?*

*Alamadı yavrum alamadım
Alıp ta beyime sormadım
Bir tane de bulup da
Hatırını sormadım*

*Yer altında olur yılan
Ata vurulur dolan
Selamün aleyküm ay oğlanlar
Size de kalan*

*Gancık beygirin nalları
Gözellerin alları
Bu bağırırları sorarsan
Kırkkavak'ın delikanlıları
(Fahrettin PEKER – D. 1949)*

Kur'an'a Adanan Bir Ömür

Hafız S. Ahmet ÖZDEMİR

Mehmet PELVAN / Moymul Mah. Aşağı Camii İmam-Hatibi

Yetiştirmiş olduğu yüzlerce hafızla ismi Kavaklı Kur'an Kursuyla özdeşleşen Hafız S. Ahmet Özdemir Hoca Efendi, Kavaklı Kur'an Kursunun Emekli Hocalarındandır.

Tavşanlı'nın Eğriöz Köyünde, 27.05.1942 yılında İbrahim Ağa ile Ümmühan Hanımın çocukları olarak mütevazı bir ailede dünyaya gelir S.Ahmet Özdemir.

Hafız S. Ahmet ÖZDEMİR

İlkokul yıllarında Kur'anı Kerimi köylerinin hocasından öğrenip hatmeden S.Ahmet'i babası, hafızlık yaptırmak için komşu köyleri olan Gazelyakup Köyündeki Murat AY hoca efendiye gönderir.

S.Ahmet bu köyde akrabalarının yanında kalarak iki yıl gibi bir zaman sonra 1957 yılında hafızlığını bitirir.

Aynı yıl Kütahya Mollabey Kuran Kursuna başlayan Hafız S.Ahmet, burada hem köyde yapmış oldu-

ğu hafızlığını pekiştirir hem de Tashih-i huruf, Arapça ve Dini Bilgiler dersleri almaya başlar. Onun bu kurstaki eğitimi iki yıl sürer ve tekrar köyüne geri döner.

O yıllarda meşhur Ahmet ŞAHİN hoca efendi de Tavşanlı ya vaiz olarak atanmıştır ve onun Ulu Camide yaptığı vaazlar Tavşanlı ve çevresinde epey ses getirmektedir. Bu hoca efendi vaizlik görevinin yanında Ulu Camide Arapça dersleri de vermektedir. Bu durumu Eğriöz köyünden haber alan Hafız S.Ahmet'te; onun Arapça derslerinden istifade etmek için köyünden kalkıp gelir ve Ulu Camide Ahmet ŞAHİN Hoca'nın derslerine katılır. O burada derslere devam ederken ülkede 1960 İhtilal'i olur ve bu ders halkası da dağıtılır. Böylece kapı kapı ilim öğrenme peşinde koşan Hafız S.Ahmet'in hevesi de yarım kalır ve köyüne geri dönmek zorunda kalır.

Köyüne dönen Hafız S. Ahmet 1961 yılında evlenir ve 1962 yılında da askere gider.

1964. askerlik dönüşü tekrar Kavaklı Kur'an Kursun da Arapça dersleri almaya başlayan Hafız S.Ahmet, zaman zaman da bu kursta artık fahri olarak derslere de girer.

07.12.1964 tarihinde Tavşanlı Müftülüğü, Kavaklı Kur'an Kursuna kadrolu 'öğretici' almak için imtihan açar ve bu imtihana Hafız S. Ahmet'te müracaat eder. Kurşunlu Camiinde öğretmenlerden

oluşan bir komisyonca yapılan imtihanı Hafız S. Ahmet ÖZDEMİR kazanır ve Kavaklı Kur'an Kursu hocası olarak ataması yapılır.

Böylece onun Kavaklı Kur'an Kursunda uzun yıllar sürecek olan bir mücadele de başlamış olur.

Merkez Kavaklı Kur'an Kursu resmi olarak ilk eğitime 23.12.1940 tarih ve 62/3 sayılı yazı ile ruhsat verilerek Ulu Camii bahçesindeki belediyeye ait bir odada başlar. Bu kursta yıllarca Çavuş Camii İmam-Hatibi Abdurrahman ADIGÖZEL dersler verir. O yıllarda Kavaklı Camii'nin bahçesinde ise yıkık ve atıl bir halde eski Kavaklı Medresesinin odaları bulunmaktadır. 1950'li yıllarda bu medresenin kalıntıları tekrar eski hüviyetine kavuşturulmak amacıyla derlenip toparlanarak tek katlı bir bina haline getirilir ve Ulu Caminin avlusundaki Kur'an Kursu buraya nakledilir. O yıllarda bu kursta Ulu Camii İmamı İbrahim GEMALMAZ ve Ali ŞENDİL gibi isimlerin yanında bazı fahri kişiler ve gruplar dersler vermektedir.

Böyle olunca S.Ahmet Hoca, Kavaklı Kur'an Kursuna resmi öğretici olarak atanan ilk kurs hocasıdır. Onun buraya atanmasıyla birlikte artık bu kurs da tamamen Diyanet İşleri Başkanlığının sorumluluk ve denetimine de girmiş bulunmaktadır.

S.Ahmet Hoca, genç ve tecrübesiz haliyle hem mekân hem de kont-

15 Mayıs 1976 - S.Ahmet Hoca Ve A.Yaşar ÇAKMAK Hoca talebeleriyle

rol yönüyle bir sürü sorunu olan bir kurumu devir alır ve bugün Türkiye de bir 'isim' olan Kavaklı Kur'an Kursu nun temellerini bin bir azim, çile ve güçlkle ta o zamanlardan atmaya başlar.

Kurs, yatılı bir kurstur. Kur'an ve din eğitimi olduğu için yoksul talebelerden para da talep edilememektedir. Bu çocukların ihtiyaçları ise çoğunlukla Tavşanlı halkının verdiği zekât ve sadakalarla karşılanmaya çalışılmaktadır.

Böyle olunca başta Tavşanlı ve köyleri olmak üzere Domaniç,

Emet ve Harmancık'ın köylerinin benzi soluk, boynu bükük, üstü başı dökük fakir köylü çocukları bu kursa getirilip, "Hocam bu çocuğun eti senin kemiği benim, bunu okutup adam edelim." denilerek S.Ahmet Hoca ya teslim edilip gidilmektedir.

S.Ahmet Hoca da bu garip gureba çocukları, ileride Kur'ana, dine, vatana, millete hizmet edip yön verecekler düşüncesiyle her halükarda hiç birisini geri çevirmemeye çalışır.

Gün olur kursun yakacak ve iâşe sıkıntısı, gün olur çocukların giyecek ve hastalık sıkıntıları... Gece gündüz aklı hep bu çocukların durumlarıyla meşguldür S.Ahmet Hocanın.

Öyle ki;1970 yılında gecenin bir vakti Gediz depremi başladığında, S.Ahmet Hocanın ilk aklına gelen yine kurstaki çocuklar olur. Yatağından fırladığı gibi evindeki kendi çocuklarını bile teskin etme fırsatı bulmadan, korku ve endişe yüklü sokaklardan koşarak bir çırpıda soluğu Kavaklıda alır.

Aradan birkaç yıl geçtikten sonra kurstaki öğrenci sayısı o kadar çoğalır ki, artık bu yaşlı medrese bu yükü kaldıramaz hale gelir. Kavaklı nın bahçesine geçici olarak ek odalar yapılır ama zamanla bununda çare olmadığı anlaşılır. Nihayet 1970 yılında eski bina yıkılarak yerine bu günkü yeni binanın yapımına başlanır.

S.Ahmet Hoca uzun yıllar tek başına hem çocukların eğitimi hem de binaların yapımıyla uğraşır. Nihayet 1972 yılında Ahmet Yaşar

Ulu Camide 1970 li yıllarda yapılan bir hatim merasimi

ÇAKMAK Hoca'nın da Kavaklı ya Kur'an Kursuna hoca olarak atanmasıyla omzundaki yük hafifler ve biraz nefes alır.

Göreve başladığı ilk yıllardan itibaren S.Ahmet Hoca kurstaki çocuklara bir yandan Kur'anı Kerim ve dini bilgiler öğretirken diğer yandan da bunların içinden yetenekli olanlarını hafızlığa başlatır. Onun esas önem verdiği husus hafızlıktır. Bu sebeple ilk yıllardan itibaren hafızlar yetiştirmeye başlar. Onun ilk hafızları, H.Hüseyin ÜNLÜ, Nurettin PINAR, Seyfettin DİNÇ... gibi hafızlardır. Konunun daha iyi anlaşılması için şöyle belirtelim: bugün Arifağa Camii İmam Hatibi olan İsmail DOĞRU' da onun ilk hafızlarından sayılır. Köyünde hafızlığını yapan İsmail Hoca, hafızlığını S.Ahmet hoca da kavileştirir. İşte o gün bu gündür hala Kavaklıda hafız yetiştirir S.Ahmet Hoca.

Hafızlık; hem talebe için hem de hoca için çok zor ve meşakkatli bir eğitimidir. Bir talebenin ortalama iki yılı ve gününün

yirmi dört saati Kur'an okuyup ezber yapma çabasıyla geçer. Böyle olunca hafızlık yapan talebe de zamanla yılgınlık ve gevşekliklerin oluşacağı da doğaldır. O yıllarda ne insan psikolojisi, ne ergenlik dönemi problemleri ve ne de bu durumu bilimsel olarak çözebilecek metotlar vardır. Böyle bir durum baş gösterdiğinde bunun tek hal çaresi vardır oda katı disiplindir.

Bu sebeple S.Ahmet Hoca da o otoriter dönemin metotlarını iyi uygulayan hocalarımızdan birisidir.

Her sabah sınıfına girmeden önce salonda bir iki defa acı acı öksürük ve sınıftaki talebelerine toparlanın geliyorum mesajı verdikten sonra kaşlarını çatıp sert bir mizaca

bürünerek içeri girer. Dersini okumak için karşısına gelen hafızın ezberini yapıp yapmama durumuna göre, onun yüzünün renginde de değişmeler olur. Arada bir güneş doğar gibi olur, yüzü aydınlanır, dudaklarındaki tebessümler görülür. Ama bu hal fazla uzun sürmez ve bir müddet sonra tekrar etrafı ağır ağır bulutlar sarmaya başlar. Bazen ortalığı öyle kara bulutlar sarar, öyle gök gürültüleri olur ki; peş peşe çakan şimşeklerin kendine de isabet edeceğini sanırsın.

Onun dış dünyası bulunmuş olduğu coğrafi konum ve o dönemin mevsim şartları gereği böyle fırtınalıyken, iç dünyası ise tam aksine güllük gülistanlıktır. O, bir yandan dersini yapmayan talebeye 'celalli' bir tutum sergiler gibi görünürken, tam aksine onun iç dünyasında ise; ben bu çocuğun ayağına ayakkabıyı, sırtına parkeyi hangi esnafa giyindirtirim, cebine harçlığı nasıl ve hangi yolla koyarım düşünceleri dolaşmaktadır.

Her yıl kavaklıda kursu bitirip belgelerini alan çocuklarla birlikte hafızlığını bitiren hafızlar içinde hafızlık merasimi düzenlenir. Çok coşkulu geçen bu törenlere köylerden gelen çocukların aileleriyle birlikte Tavşanlı halkıda büyük ilgi gösterir.

Hafızlığını bitirenler için hafızlık belgesi, hem bunca emeğin karşılığı, hem de memuriyete başlandığında derece almak için önemlidir.

Geçmiş yıllarda hafızlık belgeleri müftülüklerce yapılan bir imtihan neticesinde veriliyormuş. Bu konuda bazı suistimallerin olduğu kanaatine varılarak 1970 li yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığınca belli bölgelerde oluşturulan komisyonlarca yapılmaya başlanmış. Böyle olunca hafızlık belgesi almak epey zorlaşır ve S.Ahmet Hoca'nın kavaklıdan götürdüğü

hafızlarda bir türlü diyanetin açtığı hafızlık imtihanının kazanıp belge alamazlar. Bu durum Hoca'yı Efendiyi ister istemez olumsuz etkilenmektedir.

Nihayet 1981 yılında yetiştirip hafızlık imtihanına götürdüğü talebelerden Mehmet PELVAN ve Recep YAVUZ, bu imtihanını kazanarak Kavaklı ya diyanetin ilk hafızlık belgesini getirirler.

Hoca Efendi bu durumdan çok hoşnuttur ve kendine bir güven gelmiş aynı zamanda konuda bir çığırda açılmıştır. Artık o yıldan sonra bu başarılar katlanarak hep devam eder.

S.Ahmet Hoca Efendi talebelerine sadece hafızlıklarını bitirtmekle yetinmez. Onların daha iyi yetinmeleri için mutlaka İmam-Hatip Lisesini okuyarak İlahiyat Fakültesi başta olmak üzere diğer fakültelere gitmelerini teşvik eder.

Onun kavaklıdaki yılları bir yandan hep böyle hafız yetiştirip İmam-Hatip Lisesine göndermekle geçerken; diğer taraftan da onun diktiği fidanlar artık etrafta boy atıp meyveye durmaya başlar.

Kısa bir zaman sonra, çoğunluğu Tavşanlı ve köyle-

Hafız S. Ahmet ÖZDEMİR

ri olmak üzere Türkiye'nin çeşitli illerindeki camilerin mihraplarından, minarelerinden onun sedasını andıran ilahi sedalar gök kubbede yankılanmaya başlar.

Sadece mihraplarda değil; onun talebelerinin bir kısmı da bugün müftü, vaiz, müdür, koordinatör, öğretmen... vs. olarak ülkemizin değişik mekân ve makamlarında hizmetler vermektedir.

Bu gün Kavaklı Kuran Kursundaki hafızlık kayıtlarına baktığımızda 1984 yılından sonra yetişen hafız sayısı 187 olarak görülmektedir. Bu tarihten önceki yirmi yılda yetişen hafızların sayısını ise bugün kendisinde pek hatırlamakla beraber yine de iki yüzlerin çok üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.

S.Ahmet Hoca Efendinin; Kavaklı da hafız yetiştirip Ulu Camii'de merasim yapmakla geçen bu kutlu yolculuğu tam yirmi sekiz yıl sürer ve zamanın, takvimlere 16.10.1992 diye not düştüğü bir vakitte emekliye ayrılır.

O günlerde bu ayrılığı kimileri emeklilik, kimileri ise ruhla bedenin birbirinden ayrılması olarak yorumuştur.

S.Ahmet Hoca Efendi: vakur kişiliği, şahsiyeti, duruşu ve yetiştirmiş olduğu yüzlerce hafızla Kavaklı Kur'an Kursunun adını, kendi adının başına adeta bir unvan gibi ekleterek, ismini hep bu kurumla birlikte andırmıştır.

O her ne kadar gönlünü kavaklıda bırakıp emekliye ayrılmış olsa da kısa bir zaman sonra bilinmeyen gizli bir güç onları tekrar bir araya getirir.

O dönemin müftüsü Ümit ÇİMEN kendisinden fahri olarak yine Kavaklıda hafız yetiştirmesini ister. O da bu teklifi kabul eder ve beş altı yıl kadar daha burada hafız yetiştirmeye devam eder.

Yine o yıllarda Ulu Camii İmam Hatibi Mehmet ÇAĞIKAN'ın dış ülkeye görevli gitmesiyle boşalan Ulu Camiye, Tavşanlı Müftülüğü S. Ahmet Hocayı vekil İmam-Hatip olarak görevlendirir. Onun burada yapacağı görev ilk değildir. Daha önceki yıllarda Ulu camii İmamı Gemalmaz Hafız'ın raporlu olması dolayısıyla burada iki yıl kadar görev yaptığı için tecrübelidir. Bu yeni görevinden dolayı kendisine maaş verileceğinden artık o kavaklı derneğinin kendisi-

ne vermiş olduğu maaşı almaz ve bundan feragat eder.

Dört yıl kadar Ulu Camideki bu görevini sürdüren S.Ahmet Hoca aynı zamanda Kavaklı da da hafız yetiştirmeye devam eder.

1998 yılına gelindiğinde S.Ahmet Hoca fahri hocalığının yanında aynı zamanda Kavaklı Kur'an Kursu'nun Dernek Başkanı da olur. Bundan sonra artık o; kavaklı'nın ruhuyla beraber fiziki yönlerine de etki etmeye başlar. Onun başkanlığı döneminde pek çok hizmetler yapılmakla birlikte en dikkat çeken de Yeşilcamii'nin üst tarafındaki Kavaklı Kız Kuran Kursu binasının yapılması olur.

Kavaklı Kız Kur'an Kursu, merkez binanın bitişiğindeki ek binada hizmet vermektedir ve burası kız öğrenciler için yetersizdir. Bu nedenle ayrı bir bina yapılmasına karar verilir ve 2005 yılında bu binanın temeli atılarak yapımına başlanır.

O yıllarda İlçe Müftüsü olan (merhum) İlyas GÜMÜŞ'ün, Kur'an Kursu Müdürü İsmail DİNÇ'in, Dernek Başkanı S.Ahmet ÖZDEMİR'in özverili çalışmaları ve Tavşanlı halkının maddi

16 Haziran 1981 Tarihinde Ulu Cami de yapılan hafızlık ve hatim merasimi

destekleriyle yapılan Kavaklı Kız Kuran Kursu, 05/07/2008 tarihinde Diyanet İşleri Başkan yardımcısı M.Şevki AYDIN ında katılımıyla coşkulu bir törenle hizmete açılır.

Bu yeni binada görev yapan Hoca hanımlar da yapılan bu çalışmalar karşılıksız bırakmazlar ve hafızlık ve yüzünden okumada, Türkiye ve dünya derecelerine imza atarak “Kavaklı Kuran Kursu’nun adını ülke sınırlarının dışına kadar taşırlar.

Böylece elli yıl önce S.Ahmet Hoca Efendiye, ders alma vaa-diyle peşine takıp Kavaklı Kuran Kursuna getiren “Kader-i İlahi” o gün bu gündür onu buradan hiç bırakmaz.

Bir vefa timsali gibi bugün hala o; bir taraftan yıllarca ekmeğini yediği bu kuruma dernek başkanı olarak hizmet etmeye çalışırken, diğer taraftan da orada okuyan hafızların derslerini dinlemeye devam eder.

Hafız S.Ahmet Hoca, Kurs Müdürü İsmail DİNÇ ve Mezun Olan Hafızlar

KÖYDE ALT KAT KOMŞULARIMIZ (!)

Mustafa GÖKTEKİN

Günümüz insanları her ne kadar büyük çoğunlukla şehirlerde yaşıyorsa da, hemen pek çoğumuzun kökeni köydür, köylüdür yani! Makamı, zenginlikleri, eğitimi ne olursa olsun köyle uzaktan yakından hepimizin bir ilişkisi vardır. O çoğunluğun içinde tabii olarak ben de varım. Köyümüzde bizim ve büyüklerimizin emsali olan erkek-kadın bütün insanların dünyaya gelmesinde yardımcı olan, alaylı, yani başka birinden el almış bir ebeleri vardır. Tabii olarak bizlerde böyle bir ebinin yardımı ile kendi evimizin bir odasında dünyaya gözümüzü açmışız.

Biraz aklımız başımıza geldiğinde; dedemizi ve ninemizi tanıdık, onlarla birlikte evimizin altında kalan öküzlerimiz, atımız, oğlak ve kuzularımız ile her kesin olduğu gibi köpeğimizi tanıdık. Annemiz ve babamızın yüzünü bazen akşamları, bazen de günler sonra görürdük, çünkü zavallı annem-babam bağ-bahçe, çift-çubuk peşinde gezmekten, tarlalarda çalışmaktan ne bizlere bakmaya ne bizleri görmeye vakitleri pek olmazdı.

Bizlerin anne-babamız sanki ninemiz ve dedemizdi, onların kaldığı odada yatar, ninemin dizinde uyur, onun pişirdiği çorbayı içerdik. Genellikle evimizde çok fazla çeşit yemekler pişmezdi. Akşamları Tarhana çorbası, sabahları tarhana çorbası pişerdi. Bir de annemin yaptığı mahalle fırınında pişirilmiş francala ekmekler...

Tarlalarımızda hasat zamanı veya ekim zamanlarında meci

dediğimiz, kendi köyümüzden bizimle beraber ekinlerimizi eken ve biçen amcalarımız, dayılarımız veya yenge-teyzelerimiz olurdu. Bu çalışmaların karşılığı genellikle para olmaz, babam veya annemde onların çiftine veya hasadına giderdi, bize kaç gün gelmişlerse!

Ailelerimiz: Anne, baba, nine, dede, kardeşler den ibaret değildi tabii. Bunlar sadece evlerimizin üst katında oturan insanlardan meydana gelen aile bireyleri idi. Bir de bizim evimizin altında ikamet eden aile bireylerimiz vardı. Evimizin avlusunda ikamet eden bireylerimiz.

Alt katımızda oturan aile bireylerimizin de kendilerine has kimlikleri vardı. İsimleri vardı, kime ve nereye ait olduklarını bilirler, dağda, kırdı, ahırda bir birlerini bilir, korur ve kollarlardı. Her birinin gerek üst kattakileri ve gerekse alt kattakileri sahiplenme duyguları

vardı. Hatta bütün köylü alt katlarda oturanlar ve üst katlarda oturanlar bir birini tanır, eğer bir anormal durum varsa o hanenin sahiplerine, yani üst kattakilere haber verirdi.

Her halde üst kattakilerin kim olduğunu söylediğimiz için anladınız, peki, alt kattakileri... Elbette onları da anladınız, Koyunumuz mor koyun, keçimiz şemen, köpeğimiz Alaca, atımız Kır at, öküzlerimiz Akça ile Gökçe ve daha bir sürü adını hatırlamadığım hayvanlarımız. Bunlar hepsi bizim ailemizin bireyleri.

Her birimizin bir birimizle ayrı bir sempatisi ve sevgisi vardır. Her bir birey yekdiğerini başka hanelerin bireyelerine karşı korur ve kollar. Hayvanlarımızdan hangisi olursa olsun üst kattaki her hangi bir bireye dışarıdan yanlış anlama ile bile olsa bir saldırı veya müdahale olsa hemen cevabını, Köpekse hırlama

ile keçi veya teke ise toslama ile verir. Asla zarar görmenize meydan vermezler. Yani aile bireyleri arasında müthiş denecek kadar sıkı bir bağ vardır.

İnsanların bir birine itibar etmediği, ailelerin bir birini unuttuğu, öncül hareketlerin menfaatler olduğu zamanımızdan çok daha sıkı ve samimi bir bağ alt katı ve üst katı bir birine bağlardı. Bu gün ailenin bir ferдинin günlerce eve gelmediği halde aranmadığı bir zamana göre o günlerde küçük bir oğlağınız-kuzunuzu bile dağlarda susuz, uykusuz arar, kurda kuşa yem olmasına izin vermezsiniz.

Akrabamızdan birinin çobanlık yaptığı dağlarda kendini astığında, çoban köpeğimizin günlerce onunla birlikte aç susuz beklediğini, sineklerin bile onun cesedine yaklaştırmadığı, köpeğin cesedin başında beklerken açlıktan zayıfladığını görmüşüzdür. Günlerce cenazenin başında beklemiş, cenazeye hiçbir şeyin zarar vermesine izin vermemiştir. Köpeğin bu davranışını ne ile izah etmeliyiz. Elbette sadakat var ama bu sadakati meydana getiren ne? Sizi gördüğünde sevindiği açıkça belli olan, kuyruğunu sallayan, sizin yüzünüzü yalayan köpeğin bu davranışını ne ile izah etmeliyiz. Buna sadece sadakat demek yeter mi? Bunun içine sevgiyi de koysak olur mu acaba?

“Alaca” isimli bir köpeğimizi, hayvanlarımız azaldığı için küçük hayvanı çok olan yine köyümüzden birisine babam sattı. Köpeğimiz akşamları orada dururdu, onların hayvanı ile dağa gider, fakat her sabah bizim evimize gelir, kapımızın önünde havlar, ona verilen bir dilim ekmeği yer öyle giderdi. Zavallı ölünceye kadar da bizi terk etmedi.

Bir gün babaannemin yani ninemin ağabeyinin torunu ile kavga ettik. Akşam vakitleri idi. Yani hayvanın dağdan inme zamanı idi. Ben dövüştüğüm çocuk benden büyük olmasından dolayı güç yetiremiyordum. Sattığımız köpeğimize seslendim. “Alaca” bu

kargaşada sesimi hayvanların ve diğer insanların sesinden ayırdı ve sesime geldi, dövüştüğümüz çocuğu -Mekânı cennet olsun- o ağabeyimizi yatırdı, üzerine bastı ve bana baktı. Tabii yerde yatan çocuk bana yalvarıyordu; “Ne olur köpeği üzerimden al” diye.

Eskiden, köylerimizde hayvanı az olanlar hayvanlarını bir çobana katar ve onların yaz kış dağdan beslenmesini sağlardı. Genellikle yaz aylarında çoban köye yakın bir yere hayvanı getirir ve o günün tabiri ile eğirdi. Köyün kadınları da ellerinde bakraçları hayvanlarının sütünü sağlamak için eğrek yerine gelirdi. Her kadın kendi hayvanlarını isim isim çağırır, hayvanlar sahiplerinin sesine gelir ve sütlerinin sağılması için dururdu.

Hiçbir koyun veya keçi şaşırmasa sahibini bilir ve onun kendisini seve seve sağmasını sabırla beklerdi. Hayvanlara beddua edilmez, sanki çocukları seven anneler gibi tatlı ve güzel sözlerle seslenirlerdi. O koyunların veya keçilerin sahiplerine öyle bir bakışları olurdu ki aşığın maşuğuna bakışı gibi...

Düşünebilir misiniz yüzlerce koyun veya keçiyi dört tane köpek dağlara götürür, onların başkalarının ekinlerine girmesine müsaade etmeden, kurda kuşa yem etmeden ve hayvanlara zarar vermeden gezdirir ve akşam vakti eksiksiz evlerine, ağıllarına getirirdi. Bu ne ile olabilir? Her köpek sürünün bir başına geçer kendi aralarında tabir yerinde ise iş bölümü yapar dağılmasına izin vermez, bu hangi zekâdır? Evet, bunu zekâ ile veya sadakat ile değerlendirebilir misiniz? Akşam eve sürüyü getiren köpekler sahibinden aferin almak için onun önüne gelir dikilir. Tabir yerinde ise kuyruk sallayarak yaltaklanır. “Bak senin sürünü sapa sağlam doyurup getirdim” der gibi.

Sizin her gün dağdan dönmenizi bekleyen bir köpeğiniz oldu mu hiç? Ya da sizinle beraber köyü gezen, hatta kahvelere giren bir horozunuz? Hiç şüphesiz bu hayvanların sadakati tartışılmaz ama o sert yapılı köpeğin

veya koç’un sahibini görünce neşelendiğini, hopyayıp zıpladığını...

İnanın ben bunun sadece sadakatten veya eğitimden ibaret olduğunu sanmıyorum. Bunun içinde bir yerlerinde sevgi var, aşk var. Bir hayvan yabancıya gelince saldırarak, sahibine ise sevinecek, onun her nazını çekecek... Aynı varlıktan iki zıt olay!

Toplum içinde, anne-babasını terk etmiş birçok insan, evlatlarını terk etmiş birçok anne-baba! Dünya rahatı ve nefse göre yaşamak için, kim bir birini ayak bağı görmüşse bırakıp geçmiş onun ne halde olduğunu düşünmeden...

Dünya için veya sevdiğini sandığı için en yakınlarının kanına giren insanların sayısı çok mu az Allah aşkına? Başka biri ile beraber olmak için eşini ve çocuklarını, anne ve babasını yokluğa sefaletle terk etmiş bir sürü insanlar. Sorulduğunda: “Ben filana âşık oldum onun için terk ettim.” diyorlar. Yani anlayacağınız ihanetin yeni adı aşk olmuş!

Yazımızın konusu sevgi üzerine! Bu anlattıklarımızın sevgi ile ne ilgisi var, diyebilirsiniz. Bence çok ilgili, hatırlayın TV’lerde izlediğiniz dizilerde onun dizi ve rol olduğunu bile bile saf, arı duru bir sevgi hissettiğinizde hiç mi gözleriniz yaşarmadı? Hiç mi yüreğinize de bir şeyler düğümleli gelip de boğazınıza tıkanmadı? Gördüğünüz samimi sevgi karşısında hislenmemiş olmanız için ancak yüreğinizin taş gibi olması gerekir.

Eğer sevinçli bir olay karşısında sizinde içinizde bir şeyler kıpırdıyorsa veya üzüntülü bir olayda içiniz burkuluyorsa, doğaya çıktığınızda temiz hava, yeşillik ve rengârenk çiçekler karşısında içinizde uçverecekmiş gibi bir sevinç dalgası oluşmuşsa; bilin ki, sizinde yüreğinizde sevgi kırıntıları, küçük bile olsa bir sevgi yumağı oluşmuş, siz o yumağı sevmeye başlayın ki, büyüsün kocaman bir sevgi topu oluşsun yüreğinizde.

İçinizde ki, sevinç de hüznünde kalbimizin diri olduğunun

alametlerindendir. Diri bir kalp sevmeye hazır, sevmek için sebep arayan bir kalptir. Saf, arı duru bir sevgi, yüreğinin derinliklerinde kıymetli madenler gibi çıkarılmayı bekler. Onu kazacak olaylar veya insanlar olduğunda çıkarılmaya ve işlenmeye hazırdır vesselam...

İnsanlar büyümüş, okumuş meslek sahibi olmuş, mevkilere ve makamlara sahip olmuş insanlar. Bu dünyanın pek çok nimetini istedikleri zaman elde edebilecekleri halde, köyde ocak başında yarı ısıyıp yarı üşüdükleri günlerini, evdeki ninelerinin ocak başında onlara yaptığı undan ve süttten yapılmış hoşmelimlerinin tadını, köyün biraz dışında akan dereye emsalleri ile nasıl yüzüp su içtiklerini, uzun kış gecelerinde dedenin o günün kıt imkânları ile alınmış kan kalesi okumasını ve ninenin masal anlatmasını özler ve onlardan bahsederler. Ninesinin dizinde her akşam nasıl uyuyup kaldığını hasretle anlatırlar.

Maddi imkânlarının kıt olduğu, çilenin, sıkıntının, yokluğun yaşandığı o günleri acaba neden arar ve özler insanoğlu? Sebebi ne olabilir sizce? Bunun içinde saf ve tertemiz katıksız sevginin olması olabilir mi gerçekten?

Bu gün son model arabalarda ve lüks evlerde oturan, bir yediğini bir daha yemeyen, maddi her tadı alan insanlar, küçüklüğünde sabahları bir dilim ekmeğin üzerine sürülmüş kaymak veya tereyağının yahut gevreyip ıslatılmış ekmeğin üzerine gezdirilmiş haşhaş yağının ve onun üzerine serpilmiş tuz ve kırmızıbiberin tadını neden unutamaz? Ondan öylesine bahsedilir ki, insanın canı çeker yemek ister. Acaba bu hasretin içinde birazda sevgi aramalı mıyız?

Yaşlanmış, bir ayağı kıyıda bir ayağı kuyuda yaşayan büyüklerimiz; doğdukları, büyüyüp dünyaya meydan okudukları mekânlarının yıkılmasına, satılmasına, harap olmasına izin vermezler veya vermek istemezler."İçinde benim hatıralarım var." derler. Hâlbuki bu hatıralar nedir Allah aşkına, maddi açıdan

bakıldığında, onları bu kadar değerli yapan nedir? Eşlerin bir birlerini karşılıksız sevdikleri o saf sevgi olabilir mi sizce?

Maddi hiçbir değeri olmadığı halde bir insanın hatırı için dünyanın veya ülkenin bir ucundan bir ucuna gittiğimiz olur; maddi imkânsızlıklarımıza rağmen, hem de hiçbir maddi getirisi olmadığı halde! O insanları üstelik bir sürü masraf yaparak götüren sebep o insanlara karşı duyulan sevgi olabilir mi?

Her halde sevgiyi ne elimizde tutabiliriz, nede resmini çekebiliriz diyeceksiniz. Tutabilir veya resmini çekebilir miyiz? Elbette yukarıdan beri başımızdan geçen olaylar sevginin resmidir bence! Elle tutulur gözle görülür şeklidir. Bir köpeğin kuyruk sallamasını, bir insanın gözyaşını veya gülmesini el çırpmasını tutamaz veya resmini çekemez misiniz? Ama sevginin özü, deruni olanı insanların ve hayvanların jest ve mimiklerinde gizlidir bence. Onları gözlemlenizle görebilir yüreğinizle hissedebilirsiniz.

İnsanların paraya pula düştüğü, çaputa çula düştüğü bir zamanda saf ve temiz bir sevgiden bahsediyoruz, aslında. Çünkü samimiyetin mutluluğun kaynağı sevgi, karşılıksız sevgi, Allah rızası için sevgi, menfaatsiz sevgi. Güzelliği tende, bedende değil yüreklerde gören sevgi!

Fuzulî'nin deyimi ile "Selam verdim almadılar rüşvet değildür deyü."selamın bile rüşvet olduğu bir zamanda karşılıksız ve temiz bir sevgi, nefsi değil, Allah aşkı için sevgi, menfaat değil, hak rızası için sevgi, sevdiğinin eşine, çocuğuna, evine, yakınına dokunacak en küçük zarardan dolayı endişe duyan incinen bir sevgi...

Hiçbir sebep yokken, karşısındakinin yerine kendisini feda edecek, onun yaşaması için kendinden vazgeçecek, sevdiği üzülmeyin diye kendisi üzülecek ve bunun için kimseden ve bir yerden hiçbir şey istemeyen bir sevgi anlayışı, hem de günümüz de. Ne kadar muhtacı.

Kendimizden ve her şeyden fedakârlık, en muhtaç olduğumuz şey. Olanlarda ne büyük bir hazine...

Halen adına huzurevi denilen kurumlarda evlatları olduğu halde kalan binlerce insan evlatlarının bayram günlerinde olsun bir kez kendilerini ziyaret etmeleri için her gün Allaha yakarıyor. Maddi imkânları olmadığı için huzur evlerine gidemeyen ya tek başına evlerinde veya harabelerde, köprü altlarında yatıp kalkan ya da sokaklarda kalan onların onlarca katı sahipsiz insanlarımız var. Peki, bu mutsuzluğun, perişanlığın suçlusu kim veya ne? Sevgisizlik olabilir mi sizce?

Allahın yaratıp dünyaya gönderdiği bitkiler dâhil bütün varlıkların sevgiye ihtiyacı olduğunu ve muhtaç olduğumuzu örnekleri ile ortaya koyalım istedik. Veya gerçekten mevcudatın sevgiye ihtiyaç duyup duymadığını bilmemiz gerekir diye düşündük.

Sizin evinizde baktığınız, varlığından zevk aldığınız çiçeklerin stresli, daima kavga olan evlerde veya mekânlarda yapraklarının buruştuğunu, güzel müziğin, güzel sözlerin konuşulduğu evlerde ise yeşilinin bir başka, çiçeğinin daha güzel olduğunu modern ilim söylemiyor mu?

Sevgi ile kullandığınız eşyalarınızın daha fazla dayandığı, hor kullanılanların ise kısa zamanda yıpranıp eskidiğini nasıl izah edelim?

Hâsılı, sevgi her şeyin başı, her hastalığın ilacı, her sorunun çaresi, toplumun bütün bireylerinin ekmek gibi, su gibi ihtiyaç duyduğu, yokluğunda insanların ve toplumların, kâinatın kuruyup çürüdüğü bir varlıklar âlemi. Allah bütün varlıkları yaratmış, her varlığı da kendisine ve yine kendisinin yarattığı olan sevgiye muhtaç yaratmış.

Sevginin olmadığı yerde ne aşk ne aş, ne sağlık, ne varlık hiçbir şey yok, yok olmaya mahkûm. Mevla bizi ve bütün insanlığı sevgiden nasipsiz etmesin. Sevgiyle kalın...

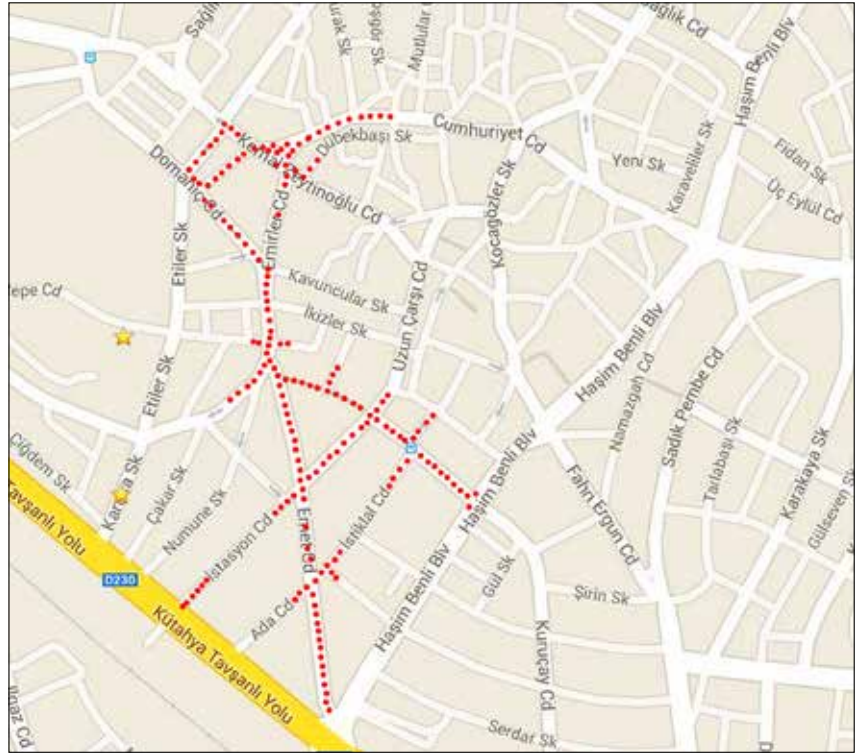
Cumartesi Pazarının Geçmişi ve Bugünü

Mustafa UYSAL

Tavşanlı'da Cumartesi günleri kurulan pazar ilk günden beri hep dikkatimi çekmiştir. İlgiyle izlerim pazarı. Dilden dile dolaşan bir efsane vardır ve o efsaneye göre bakarım pazara. Derler ki, Ege Bölgesinin en büyük açık halk pazarıdır burası. Ne kadar doğru olduğunu bilmiyorum. Bugünkü veriler elimde ama başka yerlerdeki pazarları görmediğim için net bir şey söyleyemiyorum. Epey büyük bir sebze-meyve ve konfeksiyon pazarımız var, bu doğru. Bunun bu haliyle övünülecek bir şey olup olmadığı ise apayrı bir konu. Burasıyla ilgilenmiyoruz şimdilik. İlgi alanımız cumartesi günleri kurulan bu pazarla ilgili sorular: Ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden, kim? Bu pazarın geçmişi ve bugünüyle ilgili küçük bir araştırma...

Önce araştırmamla ilgili bilgi vereyim...

Tavşanlı üzerinde pek çok araştırma kitabı, tarih kitabı yazıldı onları inceledim. Bunlardan çoğu son 3-5 senede yazıldı. Daha önceki kaynakları inceledim elimden geldiği kadar. Kitaplarda cumartesi pazarına dair satır bile olamayacak cümlecikler buldum. Esefle gördüğüm şu ki, Tavşanlı'nın bu büyük ekonomik değeri tarihçilerin veya yazarların pek ilgisini çekmemiş. Umarım bu minik araştırma bir vesile olur ve bu işi uzmanları yapar. Her neyse, sonrasında Tavşanlı'nın eski esnaflarıyla konuştum. Epey kişi ile konuştum en azından bilgiler birbirini tekrar edene kadar konuşmaya devam ettim. Mutlaka eksik kalan birileri oldu ve bu eksik

Pazar Yerleri

belki araştırmamın can damarıydı. Bilemiyorum artık. Belediyeden güncel bilgileri derledim ve pazarcılar odasından aldığım bilgiye göre de 250 sebze meyve satan kayıtlı üyeleri var. Sanırım anlaşıldığı üzere bilimsel bir çalışma yöntemi değildi benim çalışmam ancak bu konuda önemli bilgileri derlediğim konusunda epey tatminkârim.

Bulabildiğim en eski kaynak salnamelerde geçen bir cümleydi. Ö.Faruk Dinçel'e ait olan Tavşanlı Tarihi (2012) kitabında geçiyor bilgi. 1870 yılında Tavşanlı'da pazarın Cumartesi günü kurulduğu yazılı. Kaynak Hicri 1288 Hüdevandigar

Vilayeti Salnamesi s.132. Salnamede, Tavşanlı'da 1871 miladi yılında, Cumartesi günleri pazar kurulduğu, Tavşanlı'nın 20 mahallesi, 1870 hanesi ve 8.197 erkek nüfusu olduğundan bahsedilmiştir ve o yıllar nahiye olarak Kütahya'ya bağlıdır. Bu kaynakta pazar hakkındaki bilgi bu kadardır. Buradan anlaşıldığına göre Cumartesi günleri kurulan pazarımız 1870 yılında ve öncesinde vardı. O yıl ilk defa kurulduğu yazmadığına göre. Daha öncesine dair bir kayda rastlamadım ancak daha öncesinde de var olduğunu düşünüyorum.

1948 - Pazarıcı Esnafı

1950 - Pazarda bir sergi

1950 - Cumartesi Pazarı

Önceki paragraftan tarihlendirirsek bu pazarımız için en az 143 yıllık bilinen geçmişe sahiptir diyebiliriz. (2013 Kasım)

Daha sonraki bilgiye bir günlükte rastlıyoruz. Ahmet Öztürk'ün 2013 yılında yayınlanan Milli Mücadelede Zor Yıllar Tavşanlı-Emet adlı kitabında yer alan Nurettin Ragıp Ege'nin tuttuğu bir günlük. Günlükte bu bilgi iki yerde geçiyor. 19 Eylül 1919 Cumartesi günü şöyle yazmış: "Bugün Tavşanlı'nın pazarı imiş." Sonra bağlama getiren birilerinden bahsediyor. Sonraki günlük parçası 4 Ekim 1919 Cumartesi gününe ait: "Bugün Tavşanlı pazarı. Aynı zamanda Kuva-yı Milliye gösterileri var." Başkaca bilgi yok pazarla ilgili. 1870 senesinden 48 sene sonra pazardan bahseden bir yazılı kaynak daha pazarın aynı gün devam ettiğini söylüyor bize.

Sonraki kaynağımız Kamil Güvenç'in Dikenli Bahçe isimli eseri. Kitabın 1. Kısmı 1965 2. Kısmı 1972 tarihli. (1. Kısmın tarihi el yazısı ile düzeltilmiş. Önsözdeki tarih ise 20/10/1965 olarak kayıtlıdır.) Orada 1950 yılına ait bilgiler yer alıyor ve pazarla ilgili olarak şunlar veriliyor:

"Şimdiki Halkevi binasının altı Sebze Pazarı idi (Buraya Belediye tarafından dükkânlar 1950 den sonra yapılmıştır.) Şimdiki Belediyenin altında da zahire pazarı kurulurdu (Burada da 1950'den sonra çayhane ve lokanta yapıldı. 1965 de de çayhane ve lokanta yıkılarak dükkânlar yapıldı.) Kasaplar dağınık dükkânlarda çalışırlardı ve çoğu zaman kendi dükkânlarında hayvan kesimi yapar ve satarlardı. (Kasap hali de 1950'den sonra Belediyece yapıldı.) Kasaplar haline bitişik Sebze Pazarı, Domaniç yolu kıyısında zahire pazarı ve Esnaf çarşısı Cumhuriyet devri eserleridir."

Ayrıca yine aynı kitapta bazı fiyatlar verilmiştir...

"Bazı yiyecek maddelerinde 1918-1920'deki taban fiyatlar: Buğday kilesi [28-30 kilo] 7-8 kuruş, arpa kilesi 4-5kuruş, kelle şeker okkası

Cumartesi Pazarı

[1280 gram] 10, çay okkası 12 kuruştı. Bunlar ithal malı oldukları için her zaman bulunmazdı. Ve herkes alamadığı için de zor satılan matahlardı. Et okkası 1-2 kuruş arasında satılırdı. Günde iki üç kuruş para giren ev günlük masraflarını sıkıntısız karşılardı."

Kitabın tarihi ile verilen fiyatlar arasında 47 sene vardır ve kitapta bu fiyatların nereden alındığına dair bilgi verilmemektedir.

Yine aynı kitaptan...

"Tavşanlı'da toprak ürünleri, Buğday, Arpa, Mısır, Nohut mercimek, Fasulye, Haşhaş, Susam Ve Pancardır. İklim şartları müsait olmadığı için sebze ve meyvacılık gelişmemektedir. İlk zamanlar bu ürünler ihtiyaca yetmekte iken nüfusun artmasıyla yetişemez hale gelmiştir. Artan ihtiyaç karşısında buğday (un olarak) Eskişehir veya Kütahya'dan getirilmektedir. Nohut, arpa gibi ihtiyaçlar da yine civar vilâyetlerden zahireciler veya leblebiciler tarafından getirilmekte satış veya imalât yapılmaktadır. Pancar ilk zamanlar Eskişehir Şeker Fabrikasına sevk edilirken şimdi Kütahya şeker Fabrikasına gönderilmektedir.

Zahire pazarı Cuma ve Cumartesi günleri kurulmakla beraber hemen her gün buralarda alışveriş yapılır. Zahire pazarı Domaniç yolu (Şimdiki

Domaniç Caddesi) kenarında kapalı pazar yeri ve zahireci dükkânlarla ayrı bir çarşı halindedir.

Zahireciler, av derileri, yumurta gibi mallar üzerinde de çalışırlar. 1965 yılında yumurtanın tanesi 30-40 kuruşa kadar yükselmiştir. Tavuk, horoz adedi 6-10, hindi kaz adedi 15-30 lira arasında satılmaktadır."

Yine kitaptan öğrendiğimize göre 1965 yılında Tavşanlı merkez nüfusu 13.660, köyleriyle birlikte 59.290'dır ve 101 köyü bulunmaktadır. Kaynak bize cumartesi pazarına dair genel dairede fikir veriyor.

Sonrasında konuştuğum kişilerden de aldığım bilgiler oldu.

Cumartesi Pazarı

Örneğin Taceddin Atabay (1938 doğumlu ancak 1935 olduğunu ifade ediyor.) ile konuşmamda Cumartesi pazarının 1945-50-55 arası tarihlerde hatırladığı yerinin Ulucamii civarında küçük bir alanda olduğunu söylüyor. Şimdiki işçi kahvesinin bulunduğu yerden başlayıp ana kapısının önündeki bölüme kadar olduğunu söyledi pazarın. Sadece bu kadar olması dikkatimi çekti. Pazarda sadece yerli ürünler bulunduğunu ve çevre köylerden getirilen ürünler dışında çok nadir ürünler geldiğini aktardı. Kuruçay'ın meşhur kavunu pazarda satılan ürünler arasında yer alıyordu o dönemde. Şimdi Ulucamii tuvaletlerinin kapısının önünde rahmetli Efe İbrahim'in karpuz sergisinin olduğunu da hatırlıyor ayrıca Taceddin Bey. Onun hemen üzerinde rahmetli Baba Rıza'nın sergisi olduğunu öğreniyoruz. Eski kütüphanenin olduğu yerde de (Ulucamii yanında bulunan) Cemal Zengin'in sergisi bulunuyordu. Taceddin Bey kendi çocukluğunda da pazarın cumartesi günü olduğunu, Cuma günü de hayvan pazarı olduğunu söyledi.

Daha sonra konuştuğum, 1936 doğumlu Ali İhsan Coşgun, 1944 doğumlu Abdullah Uygun, 1942 doğumlu Muharrem Gezgin de benzer şekilde pazarın Ulucamii civarında küçük bir alanda olduğunu anlattılar. Pazarın 1960 yıllarından

Cumartesi Pazarı

Cumartesi Pazarı

sonra ulaşım imkanları ve nüfusun da genişlemesiyle birlikte Kemal Zeytinoğlu Caddesi boyunca uzandığı bilgilerine de ulaştım. Tabi bu caddeye uzaması sadece bu sebepten değil. Belediyece yapılmış olan bazı düzenlemeler de etkili. Örneğin tahıl pazarının yeri ve kantarın yerinin değişmesi bunda etkili olmuş. Kantar daha öncesinde Ulucamii avlusunda bulunan belediye binasının altındaymış örneğin. 1970'li yıllarda cumartesi pazarı Emirler Caddesi boyunca ve Kemal Zeytinoğlu Caddesi boyunca genişlemesi sürmüştü ve 80'li yıllara gelindiğinde artık büyük bir pazarımız vardı. Domanıç Caddesi, İstasyon Caddesi de artık Pazar alanı

olarak kullanılıyordu. İsterseniz günümüze tam yaklaşımdan önce tanıklarımızı dinlemeye devam edelim.

1948-50-55 yılları arası Ali İhsan Coşgun Beyin hatırladığı Pazar yeri Ulucami civarı ve bahçesi. Küçük bir alanda köylüler ve birkaç sergi... Cami avlusu içinde yağ yoğurt gibi ürünler yer alıyormuş. Bu ürünler yine çevre köylerden gelen ürünlerden oluşuyor. Mustafa Baysal'ın belediye başkanlığı döneminde (1950-1952) Pazar yerinin Emirler Caddesi ile Kemal Zeytinoğlu Caddesinin kesiştiği noktaya (Ordu Eczanesinin olduğu yer) taşındığını belirtti Coşgun. Bu

taşınma işleminden sonra Pazar o noktada yoğunlaşmaya başlamış.

1940'lı yıllarda şu an Terzi Abdullah Uygur'un bulunduğu dükkanın olduğu yeri tarif ederek, şu an oturduğum yer (Terzi dükkanında konuşuyorduk.) sebze haliydi, dedi Coşgun. Portakal gelirmiş o yıllar hale (kağıda sarılı halde) ve tek tek satılmış. Pazarın yaz kış devam edip etmediğini sorduğumda, elbette devam ediyor ama sebze buralarda ne çıkarsa o oluyor pazara dışarıdan pek bir şey gelmiyor, dediler. Kış sebzesi olarak pırasa, ıspanak, patates gibi şeyler satılıyormuş pazarda. Kamyonların çoğalması falan 60-70'lerden sonra oluyor. Bu arada söze giren Muharrem Gezgin'den öğrendiğimize göre pazara ilk defa kamyon getiren onlarmış. Kamyonu Emirler Caddesi üzerinde şimdiki Özyaşarlar'ın Çilek Mobilya dükkanının olduğu yere çekip satış yapıyorlarmış. İlk yerleri orasıymış Muharrem Gezgin Beylerin. İlk kamyonla mal getirdiklerinde zaten altı ton mal varmış ve yarısını toptan yarısını perakende olarak satmışlar. Mal Adana ve Antalya'dan geliyor tabii. Sonradan iki, üç, dört, beş derken kamyonla mal getirenler çoğalmış. O dönem bilinenlerden, komisyoncu Ahmet Alp var anlatıldığına göre. Yine Gezginler (Hacı İsmail) var bilinen pazarcılar olarak. Gelen malın çoğu da Tunçbilek'deki dükkanlara indiriliyormuş. Oradaki işçilerin tüketimi de epey varmış.

Pazarın genişlemesi ve aşağılara doğru yayılması üzerine epey konuştuk ve 70'li yıllarda iyice genişlediği kanaatine vardık. Şimdiki işçi kahvesinin önünden Ulucamiin ana kapısına kadar olan 300-400 metrelik bir alandan şimdiki haline ulaşmış pazar yeri.

Hangi köylerden daha çok hangi ürünlerin geldiğini sordum ve Seli Köyün biberi, domatesi, sebzesi, Ağa Köyün patatesi, Opanözü ve Beyköy'ün pırasası... Dedeler'den gelen ürünler var. Kozağacı (Keles) taraflarından atlarla gelen kiraz ve

üzüm, Küreci'den (Emet) elma... Küreci elması ve Gelincik elması üzerinde çok durdular. Bu elmaların tadını sanki şimdi yemiş gibi anlattılar ve uzun uzun konuştular. Sanırım değişmeyen bir yağ yoğurt pazarı var. Gerçi yağ yoğurt satanlar daha önce başka yerdeydi ve Mustafa Güler zamanında yine Ulucamii civarına alındı. İlk zamanlarda da yağ-yoğurt satanlar tam şu an buldukları yerlerde satıyorlarmış ürünlerini. Daha çok köylülerin yağ-yoğurt getirdiğini Tavşanlı'dan da satan bulunsa bile çok az miktarda olduğunu öğreniyoruz. Tavşanlı'da o dönemde neredeyse her evde inek ve manda bulunduğu ama kendilerine göre üretim yaptıklarını belirttiler.

Pazardaki konfeksiyon ürünlerini sorduğumda o dönemde konfeksiyon denilen şeyin pek olmadığını öğreniyorum. Yani hazır giyim satan yer neredeyse yok dahası pazarda hiç yok. Daha çok manifaturacılar (kumaş satan yerler) var ve çok fazla sayıda terzi var. Onu buraya sor diyerek Abdullah Uygur'u işaret ettiler. Şu an ki Cumartesi pazarında epey yer tutan konfeksiyonu sormadan geçemezdim tabi. Giyim işini de Abdullah Bey anlattı. 1950'li ve daha önceki yıllarda 40-50 tane terzi olduğu belki hani abartmayayım 60 terzi vardı dediler. Sebebine gelince, bütün giysiler, iç donuna varana kadar sadece terzilerde üretiliyor. Palto, gocuk, ceket, şalvar, gömlek, pantolon, yelek yani ne varsa dört dörtlük dikiyormuş terziler.

Anlayacağınız o dönemin pazarında sebze var, olursa meyve var, tahıl, erik kurusu, afat kurusu, yağ-yoğurt gibi şeyler var. Sonraki zamanlarda bir cola firmasının reklamında tekrarlanan bir cümle varmış "Eve döndüğüm zaman mutlaka falan cola içerim." Ali İhsan Beyin gülererek anlattığına göre "Bizim Mustafa vardı o da, eve döndüğüm zaman mutlaka pestil ezmesi içerim, derdi." Diye anlatınca epey gülüşmeler oldu. Meyve suları ve diğer ürünler yok ve onların yerine hoşaf ve pestil ezmesi gibi şeyler kullanıldığını

Cumartesi Pazarı

anıyoruz buradan. Bugün pazarda gördükleriniz o dönemde burada sadece adı duyulan ancak kendisi ve tadı pek bilinmeyen ürünler. Örneğin muzdan bahsedildiğinde hemen hepsi gülererek hatıralarını anlattılar ve birbirlerine ilk defa muzun kaç yaşlarında ve nerede yediklerini sordular. Ancak başka illere bir vesile ile gidilirse ve yanlarında da para bulunursa tane ile tadına bakılan ürünler. Örneğin Tavşanlı'dan askerlik için Mersin taraflarına giden iki gencin portakal hatırasını anlattılar... Portakal diyorlar, bakalım satılıyorsa alalım da yiyelim nasıl bir şeymiş, diye başlayıp ikisi birer tane portakal almışlar. Soyulacağından haberleri yok tabi. İsrırmışlar, yüzler buruşmuş yenilecek gibi değil deyip bırakmışlar...

Cumartesi pazarının şimdiki hali

O günlerden kafamızı kaldırıp şimdiki hale baktığımızda (2013) pazarda eksik bir şeyin olmadığını görüyoruz.

Belediyeden aldığım bilgilere göre şu an pazarda kabaca, 535 pazarcı var. 232 sebze, 203 konfeksiyoncu, 100 de müstahsil (Kendi ürünlerini pazarlayanlar.) bulunuyor. Pazarın kurulduğu alan çok geniş; Emet Caddesi, İstiklal Caddesi, İlimyolu Sokak, Milli Egemenlik Caddesi, İstasyon Caddesi, Emirler Caddesi, Meydan Sokak, Domaniç Caddesi,

Fevzi Paşa Sokak, Kemal Zeytinoğlu Caddesi, Cumhuriyet Caddesi, Cumhuriyet Meydanı, Tahsin Buruk Caddesi gibi epey uzun ve geniş bir alanda yayılmış vaziyette.

Pazarın bu kadar çok genişlemiş ve şehrin pek çok ana caddesini işgal eder durumda olması şehir için bir avantaj mıdır yoksa dezavantaj mıdır tartışılır ancak ileride bir soruna yol açacağı kaygısı vardır. Cumartesi günleri bütün bu bahsi geçen sokak ve caddeler trafiğe tamamen kapatılmaktadır hatta bazı günlerde yürümek bile mümkün olmamaktadır. Zaman zaman halk arasında ve medyada dile getirilen kapalı pazar yeri ihtiyacından bahsedilse de şimdilik ufukta görünen bir şey yok.

Bu küçük araştırmamın sonunda çok şey öğrendim kendi açımdan ve artık Cumartesi pazarına baktığımda daha farklı şeyler görüyorum ve hayal ediyorum. Bu araştırmamın eksiklikleri olduğunu biliyorum bundan önce de böyle bir araştırmanın olmadığını da sanıyorum. Umarım bu bir başlangıç olur ve bu çalışmanın eksiklikleri giderilmekle birlikte üzerine yeni ve düzenli bilgiler de ilave edilir. Tavşanlı'nın çok büyük bir ekonomik değerinin kayda geçirilmesi elbette çok önemli bir iş olacaktır.

Kasım 2013

HAMAMIN TATASI

Derleyen: Halil Oral / Şair-Yazar

Kışlademirli Köyü kültüründe hamamın önemli bir yeri vardır. Bedensel kirlerden arınmak manevi kirlerden arınmak kadar önemlidir. Hamam kültürü tek başına suya girip çıkmak değildir. Yardımlaşma ve dayanışma bu noktada da kendini gösterir. Yardımlaşma ve dayanışmanın yanında oğlan analarının gelin adayı belirlediği yerdir de bir taraftan. Bu anlamda hamam geleneği düğünlerine yerleşmiştir. Düğünün ikinci

günü köy halkı davullu zurnalı Dereli kaplıcalarına gider.

Bu gidişler bir çok birlik beraberliği ortaya çıkarsa da gönül arayışlarının da sürdüğü alandır. Yazmasını asacak dalın olmayışı sevdiği, sevebileceği birini bulamamış olmanın türkülerde dile gelişidir. Türküler bir anlamda gönül dilidir.

Bu türkü de hamam yollarında düğün alayında dillendirilmiş bir türküdür.

HAMAMIN TATASI

*Hamama giderken yol bulamadım
Göynümü eğlecek yar bulamadım*

*Hamamın tatası kireç tatası
Ben yârimi görmeyeli böyün haftası*

*Hamamın tatası kireçten olur
Oğlanın güzeli traştan olur.*

*Hamamdan çıkmışlar gelin görümce
Aklını aldırmaş yari görümce*

*Hamama giderken yol bulamadım
Yazmamı ardecek dal bulamadım*

Hamamın Tatası

Derleyen: Halil ORAL

Kaynak: Kışlademirli Köyü

Yöre: Tavşanlı / Kışlademirli Köyü

Tempo: 110

Notaya alan : Ahmet Ali ÇAKIR

Ha ma ma gi__ der ken gi__ der ken yo__ lbu la ma__ dı__ m

göğ nü mü e__ y le cek ey__ le__ ce__ k ya__ rbu la ma__ dı__ m

CAMI ÖNÜ

Sema Nur KAYA / Sosyolog

Toplumumuzda eskiden beri devam eden insanların yaşam biçimini ifade eden geleneklerimiz unutulmaya yüz tutmuştur. Fakat Göbel köyünde asırlardır yaşanan cami önü geleneğini, halen sürdürmekte olan köylüler bu geleneği unutturmamakta kararlı.

Cami önü denilen bu folklorik olay, Göbel Köyünde Ramazan ayının her Perşembe günü yapılır. Ramazanda perşembe günü ikindi namazından önce çocuklar evlerinde ne varsa camiye götürür. Oradaki büyüklerine teslim ederler. Evlerinden

camii önü adeti için getirilen malzemelere "perşembelik"denir. Bu perşembelikler içinde herkesin maddi durumuna göre ramazana özgü ipli mırık (cevizli tatlı lokum), ramazan pidesi, cücü (sade gözleme) hurma, yumurta vb. gibi malzemeler olur. İkinci namazı sonrasında çocuklar ellerinde poşetlerle caminin duvarının yanında sıraya geçer, ikindi namazı öncesinde perşembelikleri teslim alan köyün büyükleri çocuklara eşit şekilde bu malzemeleri paylaşır. Bu perşembelikler akşam iftarda yenilir. Böylelikle zenginin evinde

olan fakirin evine, fakirin evinde olan zengin evine girmiş olur.

Bu olayda amaç, o gün çocukları oruca teşvik ederek orucu ödüllendirmek ve paylaşmayı öğretmektir.

Muzaffer FEDAI ve Ali KARA, çocukken yaşadıkları bu olayda, Perşembe günleri büyük bir heyecanla uyandıklarını, o gün özellikle oruç tuttıklarını ve oruçlarını bu perşembeliklerle açtıklarını, anlatırken aynı heyecanı ve mutluluğu hala yaşıyorlar.

Cami önü

MANİLERDE TAVŞANLI

Sema Nur KAYA / Sosyolog

Mâni, başta aşk olmak üzere hemen her konuda yazılabilen bir halk edebiyatı nazım türüdür. Çoğunlukla 7 heceli dört dizelik bir bendden meydana gelir. Ama dizeleri 4-5-8-10-14 heceli kalıplarla söylenmiş maniler de vardır. Birinci, ikinci dördüncü dizeler birbirleriyle kafiyeli, üçüncü dize serbesttir. İlk iki dize hazırlık dizeleridir. Son iki dize ile anlam bağlantısı yoktur. Asıl anlatılmak istenen son iki dizede verilir. Maniler çok çeşitlidir. En çok kullanılanlar düz ya da tam mani, kesik mani, cinaslı mani, yedekli mani, artık mani'dir.

Ülkemizde manilerin söylendiği çeşitli ortamlar vardır. Ramazan bekçileri, helasacılar, sokak satıcıları, fal bakan kızlar, semai kahvelerinde mahalli aşklar. Hıdırellez ve nevrüza katılan insanlar, imeceler, sıra geceleri ve düğün dernek gibi topluluklarda söylene gelmiştir mani.

Kayıt tutulmaz ve nesilden nesile aktararak günümüze ulaşırlar. Kadınlar ve kızlar çeşitli vesilelerle bir araya geldikleride (düğün, bayram, bulgur kırmak yada erişte kesmek için) maniler söylerler..Mani söylenirken, çibidik (alkış) tutulur.

1. Davulumu yağlarım
Siyim siyim ağlarım
Ben yarimi görünce
Çifte göbek atarım

2. Al giydim alsın diye
Mor giydim sarsın diye
İsteyene varmadım
Askerden gelsin diye

3. Entarisi beyazlı
Benim yarım pek nazlı
Çalımına aldanmayın
Evlerinin üstü sazlı

4. Elma attım denize
Geliyor yüze yüze
Tavşanlı'nın kızları
Beş tane beşyüzlüğe

5. Gökte yıldız sayılmaz
Çiy yumurta soyulmaz
İnsan sevdiğinden
Ölse bile ayrılmaz

6. Bizim evin önünde
Ayvalar şişman olur
Tavşanlı'nın kızlarını
Almayan pişman olur

7. Bakkaldan pirinç aldım
Taşlı diyorlar taşlı
Askerden gelenlere
Yaşlı diyorlar yaşlı

8. Fasulye yeşil olur
Yemesi nasıl olur
Ver anne sevdiğime
Bak geçim nasıl olur

9. Elek elek içinde
Elek kalbur içinde
Tavşanlı'nın kızları
Naylon gömlek içinde

10. Çıktım vardım tepeye
Yandım elmas küpeye
Davşanlı'nın kızları
Yüz vermez her erkeğe

11. Çeşme üstünde fıstık
Oğlanlar çalıyor ıslık
Tavşanlı kızları
Taze kavrulmuş fıstık

12. Emizin önünde
Tunçbilek kömürümün
Elinde dolma kalem
Banka müdürümün

13. Tren yolu çiçektir
Tren geçmeyecektir
Benim vardığım oğlan
Cigara içmeyektir

14. Mülayim Dede Şaban Dede
Cinsine çektim cinsine çeke
Tavşanlı'nın adamları
Eskiden davşana şimdi tavuğa çeke

15. Gül koydum gül tasına
Denizin ortasına
Yaz bana mektup gönder
Tavşanlı postasına

16. Ada dedikleri iki çatal
Ortasından koca su akar
Tavşanlı'nın kızları
Adada oğlan yakar

17. Moymulun ovasında
Su durmaz kovasında
Yar aklıma geliyor
Namazın ortasında

18.Köprü altında kazık
Kaynanan ölmüş yazık
Öldüğüne yanmeyon
Bir top kefene yazık

19.Ada yolu toz oldu
Yar gitti gelmez oldu
Ya haberin ya kendin
Yürek dayanmaz oldu

20.Elinde su testisi
Geliyor tatlı sesi
Amberle mis kokuyor
Onun tatlı nefesi

21.Gidene bak gidene
Boyu benzer fidana
Allah sabır versin
Gizli sevda çekene

22.Pençerenin önünde
Ütüye bak ütüye
İki tane yar sevme
gidersin gümbürtüye

23.Yemenin kahvesi var
Kahvenin telvesi var
Benim sevdiğim oğlanın
Acep başka nesi var?

24.Bahcelerde domata
Ondan olur salata
Benim sevdiğim oğlanın
Tuttuğu takım galata

25.Hotanlı suyu, mülayim suyu
Bozulmaz asil soyu
Benim yarimi sorarsan
Kara saçlı ,kara kaşlı,uzun boylu

26.A benim hindi gönlüm
İstanbul'a bindi gönlüm
İstanbul'u koyupta
Tepeciğe indi gönlüm

27.Meni meni mes meni
Top zülüfte as beni
Ya kapında kul eyle
Ya bıçağınla kes beni

28.Yana yana kül oldum
Bir esmere kul oldum
Kuş dilil bilmez idim
Şakıdım bülbül oldum

29.Tarlalar çizi çizi
Altınlar dizi dizi
Yarım şöfer ben terzi
Çekemiyorlar bizi

30.Beyaz giyme toz olur
Siyah giyme söz olur
Gel beraber gezelim
Muradımız tez olur

31.Entarisi mavili
Göremedim yarimim
Ayaküstü konuştum
Soramadım halini

32.İnce yolda pul buldum
Aldım cebimi koydum
Talihli başım varmış
Babasız oğlan buldum

33.Bahçelerde patlıcan
Birer birer toplycan
Eğer annem vermezse
Boğçamı topyayıp kaçıcım

34.Kız saçların pek uzun
Gören desin maşallah
Bizim evde gelin yok
Sen olursun inşallah

35.Cam cama eklenirmi
Cam dibi beklenirmi
Asker oğlana varıpta
İki sene beklenir mi?

36.Bugün ayın ondördü
Kız saçlarını kim ördü
Ördüyse anam ördü
Ay karanlık kim gördü?

37.Ben bir ev yaptırdım
Davşanlı ustalarına
Doktor ilaç vermiyor
Sevde hastalarına

38.Irafa sahan koydum
İçine tehen koydum
Kaynanamın adına
Kuyruksuz sıçan koydum

39.Karşıdan atlı gelir
Yuları katlı gelir
Oğlanların mektubu
Kızlara saklı gelir

40.Güzel yüzün ay gibi
Keman kaşın yay gibi
Seninle yaşayanlara
Kulübe saray gibi

41.Ben bir yeşil fenerim
Hem yanar hem sönerim
Ben nişanlı değilim
Hem yanar hem sönerim

42.Mülayim'in bayırı
Aşıkları ayırı
Şöförlerin düdüğü
Sevdiğini çağırı

43.Gidiyorum işte gör
Hayalde düşte gör
Sen beni sevmiyorsan
Bir kötüye düşte gör

44.Pençerede şişem yok
İçinde meneksem yok
Bugün yarı göremedim
Onun için neşem yok

45.Lambam ışık vermiyor
Camını silmiyince
Canım iş istemiyor
Sevdiğimi görmeyince

46.Merdivenim kırk ayak
Kırkına varsam dayak
Yarım geliyor deseler
Koşarım yalın ayak

47.Kuyunun kapakları
Çınarın yaprakları
Gurbetteki yarimin
Çınlasın kulakları

48.Pencerede tül perde
Perdenin ucu yerde
Koca kafalı kayınna
Ekmek teknesi nerde?

49.Süpürgenin topuzu
Bugün ayın otuzu
Tunçbilek'ten geliyor
Nazlı yarin kokusu

50.Karşıda medreseler
Yarım geldi deseler
Bir kuş kadar canın var
Veririm isteseler

HATIP AHMET

İsmail KARTAL / Eğitimci

Dergimizde Tavşanlı'nın şahsiyetlerini tanıtmaya devam ediyoruz. Bu sayımızda sizlere mümtaz şahsiyetlerden biri olan Hatip Ahmet diye anılan Ahmet Sözen'i tanıtıyoruz.

Ahmet Amcamız, manifaturacılık, terzilik yapmış ve şu anda Tavşanlı Uzun çarşıda 1981 yılından beri kuyumculuk yapmaktadır. Tavşanlı'nın köylerinde tanımayan yok, hele hele eskiler daha iyi tanır. Yıllar yardımseverliğinden, güler yüzlüğünden ve şakacılığından hiçbir şey kaybettirmemiş. Kendisiyle kendisi küçük fakat işlevi büyük olan dükkânında söyleşi yaptık.

Hayat mücadelesine 1932 yılında başlayan Ahmet Amcamız, Tavşanlı'nın köklü ailelerinden olan Hatipler Sülalesindedir. Babası Salih, annesi ise Fatma'dır. Annesi Merkez Gölcük köyünden gelin gelmiş. 2 kız 1 erkek kardeşi olmuş

Güzel bir çocukluk geçirdiğini söyleyen Ahmet Amcamız 10 yaşındayken babasını kaybeder. Kendisi "küçük yaşta yetim kalmama rağmen, amcalarım sayesinde babamın eksikliğini hiç hissetmedim. Allah onlardan razı olsun." diyerek gözleri dolu dolu olarak dalıp o, günlere gitti. Amcaları Hasan ve Hüseyin'i anlatırken hala saygı ve minnettarlığını göstermektedir. Babası öldüğünde annesi ağlayarak "babanız 4 çocukla bizi septi gitti şimdi biz ne yapacağız. Yoksa Gölcük Köyüne mi döneceğiz." dediğinde Ahmet Amcamız "emmilerim (amcalarım) var ya

onlar bakarlar" dediğini bu olayı hiç unutmadığını söylemektedir.

Annesinin amcalarından yirmi yaş büyük olmasına rağmen saygıda hiç kusur etmediğini, amcaları geldiğinde hemen ayağa kalktığını söyler. Hatta bir defasında Hasan Amcasının "yenge bizden büyüksün neden ayağa kalkıyorsun biz rahatsız oluyoruz" dediğinde; annesi "gelin büyümez! Kayın büyür! O nedenle ayağa kalkıyorum" dediğini anlattı. Eskilerde aile ilişkilerin bu denli güçlü olmasının sırrı da bu kültür ve davranışlarda yatmaktadır. Günümüzde ise bu saygı ve sevginin olmayışı, bu kültürden yoksun olmamız nedeniyle aileler arası ilişkileri zayıflatmakta, yıpranmakta ve en ufak badirelerde aileler yok olup gitmektedir. Kültürümüzde ataerkil aile yapısı bulunmakta iken bir evde aile fertleri büyük bir huzur, birlik ve dayanışma içerisinde yaşamalarının sebebi bu kültürdür. Günümüzde çekirdek aileler bile kendi içlerinde

anlaşamıyorlarsa ecdadımızın tecrübeleri yaşayarak kazandıkları bu kültürü anlatamadığımız ve öğretilmediğimizden kaynaklanmaktadır.

1941 yılında Fevzi Paşa ilkokuluna başlar, fakat 3 ay sonra istiklal ilkokuluna devam eder ve 1946

yılında mezun olur. Okul hayatına indiğimizde gözlerinde o, günlerin özlemini hissettik. Arkadaşlarını saydı, Halil Çolakoğlu, Ali Aksoy, Yunus Bakirelli, Hüseyin Amasyalı, Nezahet Karavas biraz zaman versek hepsini sayacak, hiç unutamadığı hatırası ise; Şevket Dübekoğlu ile sınıfta güreşerek yenmesi fakat Şevket'in ayağını sıraya çarpması sonucunda kanaması sonuçta öğretmeninden yediği fırça ve çırpıştırmasını unutamıyor. Tabi öğretmenlerine toz kondurmuyor, onları hiç unutmamış ilkönce Semiha Öğretmen daha sonra

Tavşanlı Damadı olduğunu söylediği Rıza Kaynak diyor. "Çok kaliteli öğretmenlerdi, bizlere çok şeyler öğrettiler, onlara hep saygı gösterdik" diyerek onlardan minnetini esirgemiyor, dualarını eksik etmiyor. Doğrusu o, öğretmenleri gıpta ile düşündüm, günümüzde ögle mi? Bazı öğrenci ve veliler öğretmenine güvenmez, her yaptığı davranışta art niyet arar, nasıl şikâyet edeceğini düşünür. Durumun bu hale gelmesinde acaba biz öğretmenlerinde payı var mı? Kim haklı kim haksız tartışacak değiliz ama geleceğimiz için bu kötü

düşünce ve davranışları ortadan kaldırıp veli, öğrenci öğretmenine ve öğretmende veliye güven vermesi gerekir. Kaliteli nesiller ancak bu şekilde yetişir.

Eski bayramları sorduğumuzda tüm akrabaların elleri öpmeye gittiklerini ve harçlık aldıklarını hatırlıyor. Muhallebiciler, şekercilerin olduğunu ve beşik (salıncak) ve atlıkarıncanın kurulduğunu ve kendilerinin Moymul altındaki Balıklı'ya gittiklerini anlattı. Hele muhallebinin tarifini yaparken sanki

kokusunu ve tadını hisseder gibi olduk.

Çocukluluğun geçtiği dönemler 2. Dünya Savaşı yılları bu durumu hatırlayıp hatırlamadığını sorduk. Zira o dönem Türkiye savaşa girmedi ama tedbirleri de ihmal etmedi, kıtlıklar yaşandı, ekmek bile karneye bağlandı. Çok iyi hatırladığını belirterek, ailesinin durumunun iyi olduğunu, amcalarının sayesinde yokluk çekmediklerini, Tavşanlı' da uçakların bombalama korkusuyla akşamları karartma yapıldığını ve belediye hoparlöründen sık sık ikazların yapıldığını söyledi

Mesleğine ne zaman başladığını sorduğumuzda ise şunları anlattı: "Amcalarımın Uzun Çarşıda manifatura dükkânı vardı, okul çıkışı mutlaka bu dükkâna gelip çalışmamı istiyorlardı, cumartesi günü akşamı da harçlık veriyorlar ve beni teşvik ediyorlardı. Bana esnafılığı amcalarım öğretti özellikle Hasan Amcamı tanımayan yoktu, geleni hiçbir zaman boş çevirmezdi, hep güler yüzle müşterileri karşıladı. Bana da sık sık böyle yapmamı söylerdi. Bunları hiç unutmadım. İlkokulu bitirdiğim yıl meslek öğrenmem için beni terziye çırak olarak verdiler. Ustam Mehmet Ayaydın'dı askerliğe gidinceye kadar sekiz yıl yanında çalıştım. Allah gani gani rahmet eylesin bana bir meslek kazandırdı. Sayesinde askerde de çok rahat ettim. Ben Ankara Etimesgut' ta

2 yıl bölük terzisi olarak askerlik yaptım. Komutanlarımız Üsteğmen Nuri Oktay ve daha sonra Yüzbaşı Muzaffer Çakiner' i hatırlıyorum. Üsteğmenimiz bir defasında bana 150 Lira geldiğinde" bu çok para bende kalsın sen her hafta çarşıya çıkarken benden al" demişti."

O dönem Türkiye için yine kritik bir dönem idi, zira Kore Harbi patlak vermiş ve ülkemizde Nato' ya girebilmek için Kuzey Kore' ye asker göndermek zorunda kalmıştı. Kahraman Türk Mehmetçiği buralarda destanlar yazmıştır. Birçok evladımızı şehit vermiştik. Onları nasıl etkilemişti sorduğumuzda Ahmet Amcamız " Bizden önceki dönemi Kuzey Kore' ye göndermişler, bizim dönemden bizim bölükten kimseyi götürmediler, biz savaşı ve gelişmeleri radyodan dinlerdik." Dedi. Allah milletimize bunun gibi sıkıntılarını inşallah bir daha yaşatmaz.

Askerlik dönüşü ustasının yanında bir müddet daha çalıştıktan sonra Kasaplar Çarşısının altında bir dükkân tutarak terziliğe başladığını belirten amcamız ilk müşterisiyle geçen olayı kahkayla şöyle anlattı. "Karacakaş Köyünden Halil İbrahim adında biri elinde kumaşla gelerek ceket dikmemi istedi, bende nasıl olduysa yanlış kesmişim, prova yaparken bunu fark ettim, önü kapanmıyordu, Çok mahcup oldum, Halil İbrahim Amca" olsun varsın bizlerde bunları öğrenmeyeceksin

de bu mesleği nasıl yapacaksın? Ben bu şekilde de giyerim" dedi. Fakat ben yeni kumaş aldım tekrar diktim ama yeni kumaş aldım diye bana çok kızdı."

İşte o zamanlardaki insanlarımızın hoş görüşü, anlayışı, insanlığı. Bu olayın günümüzde yaşansaydı sonuç ne olurdu düşünemiyorum bile. Bu insanlığı, bu kültürü yaşayanlar bizim babalarımız, dedelerimiz. Nasıl oldu da bunlara yabancılaştık düşünmemiz ve daha da geç kalmadan bir şeyler yapmamız gerekir.

Aile hayatını sorduğumuzda 1956 yılında, bir nevi, rahmetli olan annesinin vasiyeti nedeniyle Hüseyin amcasının kızıyla evlendiğini ve evlilikten 2 kızı olduğunu öğreniyoruz. Hayattaki en büyük mutluluğunun torunlarını kucagina aldığı zaman olduğunu belirtiyor. Eşinin geçen yıl vefat ettiğini söyleyemedi bile, kolay değil bir yastıkta tam 56 yıl! Kaybettiğini kabullenmesi kolay değil tabii! Günümüzde evliliklerin üç - beş ay bile sürmediğini duydukça Ahmet Amcalar gibi eskilerden öğrenecek çok şeylerimiz olduğu bir gerçektir.

Kendisine söyleşi teklifinde bulunduğumuzda "Hocam, bula bula benim gibi cahilimi buldunuz?" deyip Alçak gönüllüğünü gösteren Ahmet Amcamızdan yeni nesillerin öğreneceği çok şeylerin olduğunu, gördük ısrarımızda haklıydık. Gençlere tavsiyeleriniz nedir diye sorduğumuzda "Başta sağlıklarının kıymetini bilsinler, dürüst olsunlar, herkese hoşgörülü davransınlar, merhametli ve anlayışlı olsunlar, doğru bildikleri yoldan ayrılmasınlar." dedi.

Allah; Ahmet Amcamıza sağlıklı ve uzun ömürler versin, tecrübelerini yeni nesillere aktarma fırsatlarını nasip etsin. Tavşanlı' mız da Ahmet Amcalarımız gibi daha nice şahsiyetler var onlar ile söyleşilerimize devam etmek temennisiyle hoşça kalın.